

MYŚL (3243) *sb f*

myśl (1008), myśl *a.* **mysl** [zapis -f- (2191), -s- (12), -f- (1), -(ś)- (14)] (2218), myśl *a.* **myszl** [zapis -fz- (15), -fz- (1), -sz- (1)] (17); myśl *OrzRozm* (6), *KochZg*, *OrzQuin* (19), *KuczKat* (21), *KochMon* (3), *WujJud* (14), *WujJudConf* (4), *BudNT* (8), *KarnNap* (6), *ModrzBaz* (55), *ModrzBazBud* (3), *Oczko* (8), *Calag* (3), *KochPs* (59), *SkarŻywBog*, *KochTr* (9), *MWilKHist* (4), *NiemObr* (10), *KochEpit*, *KochFr* (29), *KlonŻal* (3), *KochBr*, *KochDz* (5), *KochMarsz* (3), *KochPhaen*, *KochWz*, *ReszList* (2), *WerKaz*, *BielSjem* (2), *KochPam* (3), *KochTarn* (5), *PudlFr* (14), *ArtKanc* (20), *BielRozm*, *GórnRozm* (2), *KmitaPsal*, *KochProp* (6), *KochWr* (4), *ZawJeft* (11), *GostGosp* (2), *GostGospPon*, *GostGospSieb* (2), *GrochKal* (8), *GrabowSet* (44), *KochFrag* (8), *OrzJan* (13), *OstrEpit* (3), *WyprPl* (2), *KolakCath* (3), *KolakSzczęśl* (3), *RybGęśli* (9), *WysKaz*, *SarnStat* (9), *WitosLut* (3), *KlonKr* (2), *PowodPr* (8), *CiekPotr* (5), *SkarKazSej* (17), *KlonFlis*, *KlonWor* (8), *RybWit* (2), *ZbylPrzyg* (4), *SzarzRyt* (4); myśl *a.* *mysl BierRaj* (2), *OpecŻyw* (12), *OpecŻywPrzedm*, *Murm*, *Mymer*¹, *FalZiol* (17), *BielŻywGlab* (4), *GlabGad* (13), *WróbŻość* (14), *RejPs* (152), *RejRozpr* (4), *SeklWyzn* (3), *RejJóz* (83), *SeklKat* (12), *RejRozm*, *RejKup* (62), *RejKupSekl*, *HistAl* (5), *KromRozm II* (6), *KromRozm III*, *Diar* (5), *DiarDop*, *BielKom* (28), *GliczKsiąż* (5), *LubPs* (106), *GroicPorz* (3), *KrowObr* (2), *RejWiz* (198), *OrzList*, *UstPraw*, *RejFig* (6), *RejZwierz* (50), *BibRadz* (75), *KochSat* (3), *KwiatKsiąż*, *Prot* (6), *SarnUzn*, *RejAp* (33), *GórnDworz* (70), *RejPos* (406), *RejPosWiecz*² (2), *RejPosWiecz*³ (4), *BielSat* (3), *BiałKat* (6), *GrzegŚm* (10), *HistLan* (15), *RejZwierc* (257), *BielSpr* (9), *RejPosWstaw* (2), *HistHel* (3), *MycPrz* (6), *WierKróc* (2), *CzechRozm* (5), *PaprPan* (23), *KochDryas* (2), *KochOdpr* (4), *ZapKości*, *StryjKron* (8), *KochJez*, *ReszPrz* (9), *ReszHoz* (2), *PaprUp* (8), *ActReg* (8), *Phil* (4), *PaxLiz* (9), *PudlDydo* (4); myśl *a.* *myszl PatKaz II*, *PatKaz III* (6); myśl : myśl *a.* *mysl BierEz* (3 : 6), *KromRozm I* (1 : 2), *MurzHist* (6 : 6), *MurzNT* (5 : 1), *BielKron* (7 : 54), *Mącz* (76 : 72), *SienLek* (1 : 1), *LeovPrzep* (2 : 2), *HistRzym* (2 : 11), *BudBib* (13 : 22), *BiałKaz* (1 : 3), *SkarJedn* (1 : 7), *SkarŻyw* (69 : 112), *CzechEp* (14 : 1), *WerGość* (7 : 1), *WisznTr* (4 : 6), *KochPieś* (16 : 2), *KochSob* (3 : 1), *GórnTroas* (11 : 1), *LatHar* (105 : 3), *WujNT* (59 : 2), *JanNKar* (1 : 1), *SkarKaz* (29 : 1), *CzahTr* (3 : 2), *GosłCast* (57 : 1); myśl *a.* *mysl* : myśl *a.* *myszl LibLeg* (8 : 2), *BielŻyw* (20 : 1), *LibMal* (2 : 1), *Leop* (57 : 1), *Calep* (7 : 5).

sg N myśl (519). ◊ *G* myśli (612), myśl(e)j (1); -i : -(e)j *Mącz* (71 : 1; 440b). ◊ *D* myśli (122), myśl(e)j (1); -i : -(e)j *BielŻywGlab* (1 : 1; *nlb* 12). ◊ *A* myśl (609). ◊ *I* myślą (237). ◊ *L* myśli (257). ◊ *V* myśli (7), myśl (1) *RejWiz* 169. ◊ *pl N* myśli (143). ◊ *G* myśli (142). ◊ *D* myślám (21), myślóm (10); -ám *OpecŻyw*, *RejPs* (5), *Diar*, *LubPs*, *BibRadz*, *RejPos* (8), *RejZwierc*, *ModrzBaz*, *CzechEp*; -óm *KochPs*, *LatHar*, *WujNT*, *GosłCast*, *SkarKazSej* (3); -ám : -óm *SkarŻyw* (1 : 3); ~ ám (20), - (a)m (1); -óm (1) *GosłCast*, -om (1) *KochPs*, -(o)m (8). ◊ *A* myśli (363), myśl(e) (1); -i : -(e) *RejPs* (25 : 1; 183). ◊ *I* myślami (63). ◊ *L* myślách (85); -ách (52), -ach (23), -(a)ch (10); -ách *RejWiz* (4), *RejAp*, *RejPos* (32), *BudBib*, *BiałKaz*; -ach *GroicPorz*, *BibRadz*, *Mącz*, *BielSat*, *KochDryas*, *SkarŻyw* (3), *KochFr*, *ReszPrz*, *ArtKanc*, *KochProp*, *KochWr*, *GostGospSieb*, *GrabowSet*, *LatHar*, *WujNT* (2), *SkarKazSej* (2); -ách : -ach *LubPs* (9 : 1), *Leop* (3 : 1), *KochPs* (1 : 1). ◊ *V* myśli (2). ◊ *sg a.* *pl G* myśli (47).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Umysł, pamięć, rozum; dusza, serce jako wnętrze duchowe człowieka; zespół cech charakteru ludzkiego; usposobienie, natura istoty żyjącej (również zwierzęcia); samopoczucie, humor; mens Murm, Mymer¹, Mącz, Vulg, PolAnt, Cn; animus, sensus Mącz, Vulg, PolAnt, Cn; cogitatio, cor Mącz, Vulg, PolAnt; anima, spiritus Vulg, PolAnt, Cn; intelligentia Vulg, PolAnt; ingenium Mącz; intellectus PolAnt; memoria Cn (1973)* : A gdy fie łtał ten glos/ fełflo fie mnołtwo/ a na myłły zmámieno ielt [et mente confusa est Vulg Act 2/6; y zátrowni byli ná myłli Leop; y łtrwożyło fie WujNT]/ Bo fłyłłál iedeⁿkaždy ł nich ięzykiem łwym ié [apostółów] mowiácé. *OpecŻyw* 175v, [80]; *Murm* 47; *Mymer¹* 22v; *FalZioł* II 5d, V 46v; Bowiem Bog nic wcielźnieyłze⁸⁰ nad myłł człowieku niedał, którą gdi człowiek rołkołżá obciáży, tedy ona nie może łwey wolności pożywać. *BielŻyw* 39; ktorzy [ludzie] nic niedbáiá o bogá tylko wmoźnołciách á wpyłł łwey połóżyli nádzieię łwoię á przyrownawa myłł ich ku myłli bydlęcey *RejPs* 106, 17v, 32, 39v, 55, 84 (21); *RejJóz* D2, H; *SeklKat* Yv; *RejKup* e5v, r4v, r8, t2v, dd5; potwirdzałem was pociełżáiác y rádząc/ á łthąd były vmocnione myłli wálze [animae vestrae; wasze szercza *HistAl* 1510/266] *HistAl* G6v; *KromRozm* I D4v; *BielKom* E7v; *LubPs* I, K3v, ccv, hh2; Myłli nie znałz ále znałz wybornie iey łkutki/ Gdy iey rádość przypádnie/ álbo iákíe łmutki. (marg) Rádość vmyłłu/ álbo dułżna. (-) *RejWiz* 115v, 10, 63, 94, 130v, 134v (11); *Leop* *A3v, *Deut* 5/29, *Sap* 12/10; *RejZwierz* 2v; *BibRadz* *Eccle* 7/5; *BielKron* 94; *Mącz* 65a; A tu ielt myłł [hic est sensus PolAnt, Vulg Apoc 17/9; A tuć ielt rozum WujNT]/ kthora ma mądrosć práwą. *RejAp* 140v; *RejPos* 23 [2 r.], 63, 67, 126, 132 (12); *RejPosWiecz*³ 97; *BielSat* H2; *RejZwierc* 165v, 232, 237 [3 r.]; *WujJud* 21, 206v; *BudBib* 2.Mach 7/21; *MycPrz* I A2, C4, II B[3]; *ModrzBaz* 19v, 88; *KochPs* 31, 184; Myłł iego włtáwiczníe fie ná rozmyłłániu łmierći y końcá náłżego báwiłá. *SkarŻyw* 297, 26, 71, 132 [2 r.], 250, 294 (9); *KochTr* 15; *CzechEp* 200; *KochFr* 76, 91; *KochMRot* A3; *KochDz* 105, 106; *KochMarsz* 155; Spimy? czyli obłudne báwiá nas ná dzieie? Gdy wćieczę krotki wiek/ gdzież fie myłł podzieie? *WisznTr* 22; *ArtKanc* F4v; *KmitaPsal* A4; *KochWr* 25; *ZawJeft* 39; *ActReg* 94; *GrochKal* 10; *GórnTroas* 35; *GrabowSet* F3, I3v, L, M4, O (8); *KochFrag* 29; *OrzJan* 79; *LatHar* 40, 81, 270, 565, 666; *KołakCath* A3; *WujNT* 304; *SkarKaz* 637b; *CzahTr* L4v; *GosłCast* 37 [3 r.], 41, 47, 51, 63; *SkarKazSej* 663a, 670b.

[jaka] *myśl ku komu* (4): áby fie náwłłem okázáłá wálłá ochotna myłł ku pánu łwemu. *RejPs* 47v, 25; *RejJóz* G6; *SkarŻyw* 16.

[jaka] *myśl przeciw komu* (1): iełłi ł oycowłką myłł przeciw dźiatkóm twoim Wyzuł *ZawJeft* 40.

W połączeniach szeregowych [w tym w tłumaczeniu lub nawiązaniu do Matth 22/37, Mar 12/30, Luc 10/27 (13)] (48): *OpecŻyw* 5; *RejPs* 220v; Będziéłz miłowál pána Boga twego ze włyłłtkiego łerca łwoiego i ze włyłłtkiei dułże łwoieí ze włyłłtkieí myłli (marg) vmyłłu (-) łwoieí [in toto corde tuo et in tota anima tua et in tota cogitatione tua] *MurzNT* *Matth* 22/37; *RejWiz* 157v; *BibRadz* *Luc* 10/27; *BielKron* 45, 100v; *Mącz* 271d; poczáwłży od głowy/ w ktorey Duchowne łpráwy/ á iáko Anyelłkie/ Rozum/ Myłł/ Dumánié/ Pámieć/ Wola. *SienLek* 28v; á Narodowi łwemu Polłkiému/ cáłym łercem/ cáłá dułżá/ y cáłá myłłá/ wiernie łłżąc. *OrzQuin* A2v; *LeovPrzep* A3; *GórnDworz* Cc3, Ll [2 r.], Ll3v, Mm2 [2 r.]; *HistRzym* 51v; áby mogli łwiátu co nowego połłánawiáć/ á ozdabiáć/ á zacnie tym wyłłtáwiáć myłli/ łerce/ y ony rozumy łwoie. *RejPos* 187v, 23, 34v, 116, 134, 160v (12); *RejPosWiecz*² 94; *RejPosWiecz*³ 99; *KuczbKat* 415; *RejZwierc* 195v; *WujJud* 106v;

Toć fą wdzięczne przynęty/ [...] ktore śmysły ludzkie głałzczą/ ciála zápaláią/ myśli zábawáią/ rozum mamią/ á wolą pod moc y pánowanie łwe podbijáią [*quae sensus hominum deliniunt, corpora inflammant, cogitationes occupant, mentes fascinant, voluntatem et imperio et ditioni suae subiugant*]. *ModrzBaz* 53v; *ModrzBazBud* ¶6; *SkarŻyw* 317; *ReszPrz* 110; *ArtKanc* F10; *GrabowSet* P; *OrzJan* 135; okrom inłzych rádości/ ktorych oko nie widziáło/ vcho nie łtycháło/ á myśł ludzka ich nie ogárnęła [*quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec cor hominis ascendit Vulg* 1.*Cor* 2/9; Czego oko nie widziáło/ y vcho nie łtyłzáło/ y w łerce człowiecze nie wftąpiło *WujNT*] *LatHar* 681, ++, 152; *WujNT Luc* 10/27, *Matth* 22/37, s. 888.

W przeciwstawieniach: »myśł ... ciało (3), postaw(k)a (2), język, ręce« (7): *BierEz* P3; (iako piłze Euripides) iż tilko ięzikiem przyłiągł gdyż myłł zołtała prozna przyłięgi *BielŻywGlab* n1b 10; *RejWiz* 76; iż myłłá thylko chcą [*ludzie*] w nowym żywocie chodzić/ á ciálem vftáwicznie dyabłu łłuzą. *RejPosWiecz*³ 98v; *SkarŻyw* 150; Niech łie tym cíefzy/ że mię ma w niewoli/ Ręce mógl zwięzać/ myśłi nieznievoli. *KochFrag* 24; *LatHar* 603.

W porównaniach (8): A iák zduńkye naczynie potrzebz myłł záplotłá *LubPs* B2, gg2; Bowiem myłł bez rozumu iáko łódz ná wodzye/ Iáko wiołło vpádnie/ wnet łey być w przygodzye. *RejWiz* 29v; Ale w tych Dyabli fą/ y przemienność iáwna/ ktorych myłł y łerce odmianá ták łye kręci/ iáko Kurek od wiátru na Kółciele. *OrzList* d4v; Piec doświádcza naczynia gárcnzárfkiego/ á człowiek bywa doświádczan w myłłi łwołey [*in cogitatione illius*]. *BibRadz Eccli* 27/5, *Eccli* 27/4; áby łercá y myłłi náłze/ były iáko śkło przezroczyłte przed Máyełtatem łego. *RejPos* 181v, 334v.

Frazy: »myśł unosi (a. uniesie) [*kogo*]« = *usposobienie, natura czyja powoduje kim* [*szyk zmienny*] (5): vmłey [...] chocia y cie myłł vnołi rozumem powciágacz *RejJóz* F; *RejWiz* 129v; *RejZwierz* 57v, 101v; efferor animo, Yełtem rołpułtnym/ vnołi łie moyá myłł/ buyam. *Mącz* 399b.

»[*komu*] się ná myśłi zdaje, myśłom [*czyim*] się zdaje« [*szyk zmienny*] (2 : 1): *RejWiz* 9v; Zápomniálem byś ma corká byłá/ ále mi łie zda záwždy ná myśłi iże łełteś mą żoná *HistRzym* 7v; *WujNT* 180.

Zwroty: »bráć (a. wziáć) (sobie) ná myśł, w myśł« = *considerare et animo colligere, mente conspicere, notare, proponere ante oculos, in animis signare, sorbere animo* *Mącz* [*szyk zmienny*] (6 : 2): *BielŻyw* 27; *BielKom* C3v; Proponere periculum ante oculos, Wziáć łobie ná myłł niebełpieczność. *Mącz* 311c; Aliquem mente conspicere, Obáczáć co w kim łeży/ bráć łobie kogo ná myśł. *Mącz* 405c, 187c, 250, 392a, 402d.

»w myśłi się broić; myśł się broi; myśł brojna« = *mąci się, kłębi się w głowie* (2; 1; 1): (*did*) Połeł powłeda yż to iuż prołnie rozmyłłi (-) Iużczy prozno bracza moy Teraz łię błedna myłł broy Dawno łię było rozmjłłáć Niż gdy yuż Czás od powłedać *RejKup* y7v; łprzełwnczy moi/ Ktorem łie złość bez przełtánku záwždy w myłłi broi *LubPs* F4v; *RejWiz* 34v; *ArtKanc* R19.

»by(wa)ć, stáć się [*jakiej*] myśłi; mieć myśł [*jaką*]; chodzić w [*jakiej*] myśłi; myśł [*jaka*] jest [*u kogo*]; [*kto*] [*jakiej*] myśłi, z [*jaką*] myśłá« = *być jakim* [*szyk zmienny*] (135 : 2; 22; 2; 2 : 39 : 3): *BierEz* G4, Q3; *FalZioł* V 51 [2 r.], 65, 65v, 66, 71v; *BielŻyw* 71 [2 r.], 145; Abowiem oni znádetemi myłłami [...] wiele kroć zártownie nágrawáią mię *RejPs* 179, 37v, 47v, 79v, 176v, 190, 198; *RejRozpr* I4v; *RejJóz* B4v, G4, G5, I4, I8 (11); *MurzHist* I; *BielKom* F8; *GliczKsiąż* C2v; *LubPs* gg4v; *RejWiz* 4v, 16,

17, 35, 35v (9); *Leop Iudic* 5/15, 16, *Prov* 28/14, *Act* 27/22, 25, 36; *RejFig* Aa7v, Dd3; *RejZwierz* 2, 10v, 34, 64, 67v, 70v, 131; Co wŕłyżawŕzy/ zŕfŕfował fię/ y był zŕley myfli [*confusus est et deficiebat*] że fię nie ftáło nád Izráelem iáko on chćiał *BibRadz* 1.*Mach* 4/27, 1.*Reg* 1/15, 18, 25/36, 2.*Reg* 13/28, *Prov* 14/17 (17); *BielKron* 80v, [84²], 85v, 100v, 129 (11); Laborat ambitione Wyfokiey myfli yeft *Mącz* 180d; Musice, Wefoło/ Ochothnie. Musice vivere, Cziftey myfli zŕwŕze być. *Mącz* 238c, 10b [2 r.], c, 39b, 53b, 182d [2 r.] (35); *OrzQuin* P4 [2 r.]; *Prot* C4, D2; *SienLek* 30; *GórnDworz* G4v, K, O2, P4v, P5 (8); *HistRzym* 23v; *RejPos* 135, 200; *BielSat* G3v; *KuczbKat* 310, 405; *RejZwierz* 13 [2 r.], 54, 72v, 74, 86 (23); *BielSpr* 69; áby wiedzŕc o tych przylięgach pewnie ktorym vwierzyli/ byli [*przodkowie nasi*] dobrej y befpieczney myfli [*laetarentur*]. *BudBib Sap* 18/6, 2.*Reg* 13/28, *Tob* 11/10; *BudNT Act* 21/25, *Philipp* 2/19; *CzechRozm* 1v; *PaprPan* O4; *ModrzBaz* 7, 116; Bog pomoż żeś tákiey myfli y ták mężny/ nasławnieyŕzy Friczu *ModrzBazBud* ¶5; iŕz drudzy wefoŕey nigdy myfli niemieć/ y iáko w iákiedy kordyáce boleć á wzdychŕc á ferca trzęŕsienia z przeŕtrŕchow ćierpieć muŕzŕ *SkarŻyw* 293, 90, 171, 173, 188, 201 (9); *StryjKron* 482; *KochFr* 73; *WerGość* 230 [2 r.]; *KochPam* 82; Wítań: dŕiŕ dŕiēń/ ktoręgoŕ fye ty vrodŕiŕŕ/ Rzecz nieŕŕuŕzna/ ábyŕ weń myfli ŕmętnęy byŕŕ. *PudlFr* 73, 20, 74; *GórnRozm* A4; *KochProp* 11; Magnanimus – Spaniáŕego vmisŕu, wielgiei misli, qui magni est animi. *Calep* 629b; *GórnTroas* 68; *OrzJan* 34, 118; *WujNT Luc* 12/19, s. 261, *Act* 27/22, 25, *Philipp* 2/19, *Apoc* 11/10; *KlonKr* F; Wrodŕŕeŕ fię pŕćiŕŕ [...] w niego/ Daŕ by to BOG byŕ tefz miáŕ myŕŕ iego. Byŕmy ćię tefz Oycem wŕzyŕŕcy zwáli *RybWit* C2v.

»(być), leżeć na myŕŕi« [*w tym: komu* (7)] [*szyk zmienny*] (8 : 1): *BierEz* Q3; *MurzHist* Gv; *RejKup* f4v; bowiem byŕŕ [*Jadwiga*] [...] ŕmowioná zŕ Gwilelmá Rákulkie kŕiŕzę/ przeto iey byŕ pierwey ná myŕŕi. *BielKron* 380v; *Agito Vŕtáwicznie czinię/ Myŕŕę zŕwŕzdy o tym/ zŕwŕzdy mi to ná myŕŕi leŕzi. Mącz* 6b; *GórnTroas* 46; *GosŕCast* 63; *KlonWor* 15, 48.

»z myŕŕŕ czekać« = *spodziewać ŕię* (1): inŕ rzecz wŕŕyŕzŕŕ/ niŕ thŕ/ ktorey z myŕŕŕ ŕwŕŕ czekaŕ *GórnDworz* S2v.

»myŕŕi kŕŕŕc (a. przykŕŕŕdać, a. przyŕoŕyć), przydać, sadzić« [*w tym: ku komu, ku czemu* (6), *do czego* (1)] = *addere Vulg* (8 : 1 : 1): *BielŻywGlab* n1b 11; Y toć wielki członek cznyoty Gdy kto myŕŕ z prawey ochoty Ku drugiemu wiernie kŕŕdzie (*marg*) Z wiernym fie wiernie zŕchować (-) *RejJóz* E7; *LubPs* Rv; ŕŕuŕŕne rozeznánie. Co wŕdzy obrŕc lepŕzego/ á k czemu myŕŕ ŕádzic *RejWiz* 47; *Leop* 2.*Reg* 5/22, *Ps* 76/8; y przydaŕem ktemu myŕŕi ŕwoie/ ábych poznáŕ mŕdrosć/ náuki/ ŕzaleńŕtwo/ y bŕędy [*Et dedi cor meum ad sciendum PolAnt Eccle* 1/17]. *BielKron* 79; *GórnDworz* Mm4v; *RejPos* 23, 262v.

»mieć, noŕić, obracać na myŕŕi; mieć, zachować w myŕŕi; mieć myŕŕ [*w czym*]« = *myŕŕeć, pamieć* o kim, o czym; *animo intueri Mącz; mentis et animi habere Modrz* (13 : 1 : 1; 5 : 1; 1): *FalZioŕ* IV 54a; od człowieka zuchwale zŕŕŕciwego/ ktory nic ŕŕuŕŕne⁸⁰ nienofi námyŕŕi ŕwoiey iedno vmyŕŕ iego zŕwŕzdy fie ŕćiŕŕŕŕŕ ku roŕŕtyrkowi. *RejPs* 207v; o tych mieyŕcach ktorem wŕpŕliwie w ŕwey myŕŕi zŕchowaŕ w ŕiebie/ áżem ie ŕwŕŕ nogŕ przemierzyŕ *BielKron* 455v; *Meditabundus perpetuo incedit*, Zŕwŕzdy ma coŕ ná myŕŕi. *Mącz* 213a, 412b, 442a, 468a, 486b; *RejAp* 35; *HistRzym* 7v, 30v; *KuczbKat* 290, 340; A to comći vczyniŕŕ/ ná myŕŕi obrŕcay. *HistHel* C4v; *ModrzBaz* 87v; nie ma Bóg w myŕŕi niczyich zŕŕŕci. *KochPs* 16, 35; *SkarŻyw* 52, 225, 263; *KochWr* 23; *GosŕCast* 57.

»objaśnić, oświecić (*a. oświecać*), otwarzać (*a. otworzyć*) myśli; myśl się otworzy; myśl oświecona; myśli oświecenie« [szyk zmienny] (6 : 6 : 3; 1; 1; 1): *RejWiz* 34v [2 r.]; To fie tám rozum ołtrzy/ á wżytko fie łporzy/ To fie iuż tám wierna myłł/ káždego otworzy. *RejZwierz* 134v; iż im Pan obiálnil myłli á fercá ich iż go práwie poználi *RejPos* 116v, 110v, 116, 142v, 145v, 151 (12); *KuczbKat* 80; *ArtKanc* H6; Ziednay [*Matko Boża*] win zgłádzenie/ Myłli oświecenie: Przygod oddalenie *LatHar* 405.

»myśl(i) obrocić (*a. obracać*); z myślą, myślą się obrocić« [*w tym: do kogo, do czego (4), ku komu, ku czemu (4), na co (4), w kogo (1), za czym (1)*] = skierować swoje zainteresowanie na co [szyk zmienny] (14; 2 : 1): *RejPs* 145v; na którąkolwiek stronę misłią fwoyą sye obroczyymi wżedi trudnosczy y niebefępczenstwa *LibLeg* 11/40v; *LubPs* Rv marg; A gdy łobie [*Jonatan*] pokoy z nieprzyjacielem wczynił/ myłł fwoię wżytkę obrocił ku kościołowi Bożemu/ iákoby gi mogł co nalepiey wyłtáwić/ y wczynił temu dofyc *BielKron* 88; *GórnDworz* Aa4v, Cc3, Ee8; *RejPos* 23; *KuczbKat* 410; *RejZwierc* 178v; Abyłmy weżrzawłzy ná obraz/ myśl do Páná Bogá obracáli. *WujJud* 50v; *SkarŻyw* 258, 470; *LatHar* 1, 278; *SkarKaz* 639a; *SkarKazSej* 707b.

»myśl(i) odwieść (*a. odwodzić*) *itp.*; myśl odciąga się *itp.*; obrocić się, odnosić się myślą; myśl odwodzi [kogo]; uwieść [kogo] od myśli [jakiej]; myśli odwiedzenie *itp.*« [*w tym: od kogo, od czego (20); odwieść a odchylić (1), myśl się nie unosi ani nie nachyla (1)*] = przesta(wa)ć myśleć o kim, o czym; (s)powodować unikanie czego [szyk zmienny] (12; 4; 1 : 1; 1; 1; 2): Spraw to [...] pánie áby fie nigdziey indziey od ciebie nieodciągáłá myłł moią *RejPs* 185v, 121; Thak fzie obroc z odnyey wčhithka myłłá wčhithką wyara *LibMal* 1544/85v; odwroć maluczko myłł twoię od grzéchu fwoi⁸⁰/ łpuść się wżyłtek na obietnicę Bożą *MurzHist* F; *LubPs* Rv, aa4v; *RejWiz* 134; *BibRadz* I 346; *LeovPrzep* E4; *RejPos* 217v; *RejZwierc* 147, 150v, 178; Ochozylá/ [...] W tey łprońności pogáńfkiey/ iż bálwány chwálił/ A fwą myłł y też ferce/ od Bogá oddalił. *HistHel* D2v; bo bywáią [przedmowy] czynione [...] dla ziednáńia łáłki v łędźiego/ á iego myłli od prawdy odwiedźienia [*eiusque mentis a veri cognitione avertendae ... causa*] *ModrzBaz* 94; *ReszList* 156; *LatHar* 144, 675; *GosłCast* 39; *SkarKazSej* 673a.

»myślą ogarnąć *itp.*, ogarniony, zbrodzony; w myśl pojąć; ogarnąć myśli; myśl obejmie *itp.*« = rozumieć; *depingere cogitatione, percipere sensibus* *Mącz*; *verba cogitationis percipere* *PolAnt* [szyk zmienny] (4 : 3 : 2; 1; 6); y ktorego Tron ielt myłłá nie ogárniony [*cuius thronus inaestimabilis*]/ y flawá nie poięta *Leop* 4.*Esdr* 8/21; *BibRadz* *Iudith* 8/10; Non cadit sub oculos, nec sub sensum. Nie może tego oczima oględáć/ myłłá ogarnąć. *Mącz* 28d; *Depingere cogitatione*, ná vmysł wziąć/ myłłá pojąć. *Mącz* 300b, 37a; *GórnDworz* L1; *KuczbKat* 110; Y znákw chęci przeciw człowieku. Myłł nie ogárnie/ ięzyk nie wymowi tego/ Niemáłz/ o pánie/ tobie rownego. *KochPs* 59, 210; *SkarŻyw* 3; W ten czás okiem wyżrzę/ czego myłł nie może Dośiádz *GrabowSet* S, N4v; *LatHar* 380, 681; To w myłł poiąć łtátecznie: nie łámému łobie/ Człowiek fie ná śwíát rodźi *GosłCast* 43, 50.

»w myśli pleść, na myśli wić« (1 : 1): *WisznTr* 9; cóż on wić/ co ná myłli wiie. *GosłCast* 27.

»pod(aw)ać w myśl, do myśli, myśli; k(u) myśli, do myśli przypuszczać; myśl puszczać [do czego]; myśli [czyjej] przekłádać« = *dare in mentem* *PolAnt*, *Vulg* [szyk zmienny] (3 : 1 : 1; 2 : 1; 1; 1): *RejPs* 114v; Nie przypułczáy k myłli fwey/ plugáwey łtárości *BielKom* Ev; *RejWiz* 138; *BibRadz* *Hebr*

8/10; A Pan Bog podał radę w myśl ftarcá onego *HistLan* Cv; *ReszPrz* 95; *LatHar* 216, 376; *WujNT* *Hebr* 8/10; y w tym zgrzelzyfz/ y ludziom nieco złego do myśli podáiefz. *SkarKaz* 384a.

»poddac, podłozyc myśl [komu a. pod moc czyjq]« [w tym: poddac a podłozyc (1)] = ulec, spowodowac czyjq uległosc; dare animam alicui *PolAnt* [szyk zmienny] (4 : 1); *BibRadz Eccli* 9/2; Rácżze ty łam włzytki zburzone myfli/ á rozumy nád wołá thwoię wyniofle/ poddac á podłozyc pod moc prawdy twoiey *RejPos* 90; *BudBib Eccli* 9/2; *GrabowSet* D2.

»podnosić (a. podnieść, a. wznosić) myśl; myślą się zanosić (a. zanieść, a. podnieść); z myślą się podnieść (a. unosić); podniesienie (a. podnoszenie) myśli; myśli są podniesiony; myśl (się) unosi (a. unasza, a. musi się unosić)« [w tym: ku komu, ku czemu (9), do kogo, do czego (6), na co (5), za czym (3), nad co (1)] = kierowac swoje zainteresowanie ku komu, ku czemu [szyk zmienny] (11; 4; 2; 4; 1; 4): *RejPs* 35v; *BielKron* 108; *RejAp* 95, 111v; A iefliże fie też omylnie vnoši myfl á fumnienie twoie zá márnym fwiátem *RejPos* 30v, 313v, 351; będzie Pleban vczył/ kiedy to imię OCIEC ludzie vłyżą/ iż ku wyżłzym táiemnicam fwoię myśl máią podnosić. *KuczbKat* 15; *RejZwierc* 20, 147; *WujJud* 206v; *MycPrz* I [A3]v; *SkarŻyw* 235, 471, 510; *ArtKanc* E20v; Krotkie podniefienie myśli ku P. Bogu *LatHar* 50, +6, 3, 177, 489, 580 (9); *GostCast* 68.

»podnosić myśli, w myślach się podnosić [przeciwko komu, przeciwko czemu]« = buntowac się (1 : 1): áby fie obaczáli wczás á niepodnofili myfli fwych przeciw bogu *RejPs* 110v, 200.

»(po-, u)stanowić (a. postanawiac), zachowac myśli [w czym, a. na czym, a. jak]; myśl postanowiona; w myśli stanowić [co]; w [jakiej] myśli postanowiony; myśl tkwi w [jakim] postanowieniu« [szyk zmienny] (13 : 2; 5; 1; 1; 1): racz wftałowci zachowac myfli nalfé aby łagodliwofci ciała nalfego [...] nas nie vwiodły *RejPs* 193v; *RejZwierc* 133; *RejPos* 90, 112, 119, 120, 170v; á poftánów iuz ftátheczną á wważną myfl fwoię/ nie dáy fie iáko flábe drzewo kołyfác ledá wíátrowi *RejZwierc* 179, 17v, 23, 86, 88, 103 [2 r.] (14); Záraz też [przygotowac się do modlitwy] w myśli twoiey ftánowiąc/ o co prošić małz/ ábo zá kogo modlitwę czynić małz. *LatHar* [+9]v; W iákim myśl złym lub dobrym tkwi poftánowieniu *RybGęšli* C3v.

»przyjść (a. przychodzić, a. wchodzić), wpaść (a. wpadać, a. przypaść), ście na myśl; do myśli przyjść; wpaść w myśl; myśl przychodzi [ku czemu]« = in mentem venire *Mącz, Modrz; ascendere in a. super cor Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (34 : 9 : 1; 2; 2 : 1): *BierEz* O3; A wtem przełtráchu nic mi infłego namyfl nieprzyfzło iedno vćiec fie o wfpomożenie ku pánu fwemu *RejPs* 170v; *GliczKsiqż* K6v; *Leop Is* 65/17; *BibRadz Ier* 3/16, II 27c marg; Obversatio, Obieranie fie w czym/ lnienie/ ście/ lezienie czego ná myśl álbo wicie/ plecienie czego ná oczu *Mącz* 488b, 80c, 216b [2 r.], 223c, 344a, 352c (11); *RejAp* 14; *GórnDworz* B4, H6, H6v, M2, P2v (9); *RejPos* 63; *HistLan* D4; *RejZwierc* 170; przychodzi mi to ná myśl [subire cogitatio solet animum]/ iáko fię to ftáło *ModrzBaz* 102, 29v; *KochPs* 113; *SkarŻyw* 81, 235, 290, 300; *ReszHoz* 127; *KochPieš* 19; *KochWr* 37; *ActReg* 136; *GostGosp* 36; *GórnTroas* 10; *GrabowSet* A2; *WyprPl* A2v; gdy fię modłę/ wpada mi ćmá rzeczy ćielefnych ná myśl? *LatHar* 603; *WujNT Act* 7/23; To iáko mi do myśli przyfzło? dopiero mi Sámá rzecz przypomniałá [!]. *CiekPotr* 79, 58.

»przywodzić (a. przywieść, a. zwieść, a. uwodzić) myśl [czyjq]; zwieść [kogo] z myśli [jakiej]; myśl (u)wiedzie (a. uwodzi) [kogo]; myśl [co] w serce [komu] wwodzi; dac się [jakiej] myśli uwodzić« [w

tym: do czego (4), na co (4), z czego (1), ku czemu (1)] = kierować umysł na co [szyk zmienny] (7; 1; 3; 1; 1): *RejPs* 89, 189v; *RejWiz* 76v, 135v; *BibRadz* II 57a marg; *RejPos* 72v; Byś do końca dopłynął [...] A myśl fwą poştánowił w nadobney ftałości/ Aby cie nie wwiódlá w ciemne omylności. *RejZwierc* 180, 70, 86; *SkarŻyw* 487; *GrabowSet* E2; coby mogło myśli y poddáné ftron przerzeczonych [...] ku zwádom y nienawiściam przywodzić [quod possit mentes ad lites et odia ... provocare *JanStat* 855] *SarnStat* 1078; *GosłCast* 34.

»przywodzić (a. przywieść) na myśl, na myśli rozwodzić« [w tym: komu (7)] = przypominać co, powodować myślenie o czym; *ponere in corde PolAnt* [szyk zmienny] (9 : 1): ILEkolwiek łoby nemyfle [!] przywióde flowá rofkazánia twe⁸⁰ *RejPs* 183; *BibRadz Act* 5/4; ábowiem iáko on dom/ ábo pierfcionek/ przywodzi ná myśl tho/ co ták bárzo miło wfpomináć *GórnDworz* H7; *RejPos* 25v; gdy mu ono Czárt co ftyfzał wferce wbijał/ ná myśli rozwodził/ y trudną mu pokułę czynił. *SkarŻyw* 166, 14, 249, 571; *LatHar* 80; *PaxLiz* B2.

»(roz)dwoić, targać, na dwoję broić, rozerwać myśl; myśl się rozrywa; roztargnienie myśli, na myśli; roztargniony w myślach, na myśli; rozerwana myśl« = *distrahere animum Modrz* [szyk zmienny] (5 : 2 : 1 : 1; 1; 2 : 1; 2 : 2; 11): *RejKup* e6, g4v, q3v; *LubPs* hh; A což ty małz vczynić gdy w tym śrzodku ftoifz/ Rozumiem iż w tym łobie ná dwoię myśl broifz. *RejWiz* 134v; *RejZwierc* 6; *LeovPrzep* A3; Rozdwoioney fą myśli/ ftađ poddáni ftráchom/ Iedni Mořkwi przychylni/ drudzy nářzym Láchom. *BielSat* G3v; *RejZwierc* 106v [2 r.], 179, 180 [2 r.], *Aaa4v*; *ModrzBaz* 68v, 97; *KochPs* 81; Iużem [...] ciężko ftrwożony y ná myśli z tárğány ieft. Nieprzyiaćiel fkuśił mię ciężko tefknoścía do rodzicow *SkarŻyw* 134; á gdy fię myśl do wiela fpraw rozrywa/ do řadney w ołobności potężna niebywa *SkarŻyw* 213; Ráđził fię ztym inych zakonnikow: ále iedni ták mowili/ drudzy owák. y będąc ná myśli rozerwánym/ od łamego Páná Bogá miał náukę przez fen *SkarŻyw* 471, 56, 74, 397, 582, 593; *KochFrag* 43; rácz mi odpuścic miłościwie oźiębłość moię/ y rozerwáną myśl moię: á niedořatki niedořtoyney modlitwy moię *LatHar* 50, 663.

»rozważyć itp., rozważany, rozmyślanie w myśli(-ach); na myśli rozbierać itp.; myśl rozważy itp.; rozważać myśłami; myśłá rozbieranie; myśli roztrząsanie« = *mente pertractare Vulg; dicere in corde PolAnt; agitare in pectore Modrz; speculatio Mącz; mentis cogitatio Modrz* [szyk zmienny] (8 : 1 : 2; 3; 3; 1; 1; 1): Czożby kolwiek powieđać chciał pirwey na myśli rozwaź. *BielŻyw* 44; *RejPs* 206; *Leop Nah* 1/11; Myśl moiá rozbierála to łámá w łobie [*animam meam direxi ad illam*]/ y rozważałem łobie fpráwy moię. *BibRadz Eccli* 51/24, *Deut* 18/21; *Mącz* [407]a; ábychmy to tylko rozmyśláli w myśłach fwoich/ álbo tylko fłowy rofpámiętywáli tę fwiętą á niewinną śmierć tego tho Páná fwoiego *RejPos* 87v, 6, 125, 131, 173v, 194 (10); *ModrzBaz* 39, 88; *LatHar* 22, 333.

»schodzić (a. zejść) na (dobrej) myśli« = *tracitć dobre samopoczucie* [szyk zmienny] (3): *Despondere animum*, Wątpić/ rofpáczáć, zeyść ná dobrej myśli. W kłatkách zámknieni pořpolicie ráđzi řchodzą ná myśli y zdycháya. *Mącz* 410a, 182d.

»w myśli schować (a. zachować), zachowany« = *pamiętać, mieć na uwadze* (2 : 1): *BielŻyw* 11; Aby zakon Páná fwego w myśli fwey záchował *LubPs* Bv; *BielKron* 63.

»myśl skłonić (a. nakłonić, a. przykłonić) itp., z [jaką] myśłá przykłonic się, myśłá się garnać; myśl ciągnie (się) itp., jest skłonna (a. skłoniona)« [w tym: do kogo, do czego (11), ku komu, ku

czemu (8), na kogo, na co (2)] = *dare animam alicui PolAnt* [szyk zmienny] (16 : 1 : 2; 6 : 3): Myśl ludzka od przyrodzenia z żądzi fwey kudobremu fie zchyla *BielŻyw* 170; *RejPs* 156v; *RejKup* n2v, f3v; Wfífákzem fie ya odwyeść nye dał od zakonu twego/ Owífemem fie z wyerną myślą przykłonil do nyego *LubPs* cc, F, L2; *RejWiz* 78v, 134 [2 r.]; *BibRadz Eccli* 9/6; *KochSat* A2v; Drudzy do Gośpodárftwá wżytkę myśl fklónili/ A w pieniądżách nawyżfzé dobro położyli. *KochZg* A3v; Si qui mente aetate studiosi venandi fuerint Yelly kogo z młodu ku myśliwftwu mysl ciągnie. *Mącz* 105a; Zálię bacząc [dworzanin] myśl pánfką fklónną ku czemu nieprzyftoinemu/ iżby śmiał przeciwko temu mowić *GórnDworz* Ee3; *RejPos* 46, 239; *BudBib Eccli* 9/6; *BiałKaz* K2v; *KarnNap* D2; áby fię nie wdawali w proznowánia [...] y wżytką myślą do tego fię gárnęli [omni animi contentione eo contentant]/ áby zacność y pożytki Rzeczypołpolitey w cáłości záchowáli. *ModrzBaz* 106v; *KochPs* 56, 126; *SkarŻyw* 76; *StryjKron* 707; *LatHar* 1; *SarnStat* 18; *SzarzRyt* A3v.

»z myśli [kogo, co] spuścić (a. spuszczać, a. wypuszczać), wybić; myśl [z kogo] spuszczać« = przesta(wa)ć o kim, o czym myśleć, zapomnieć [szyk zmienny] (5 : 2; 1): wybij zmysli twyi takowé mniemanie *MurzHist* F; *GliczKsiąż* N2; *BibRadz* II 64c marg; gdyżem oglądał tego s ktoregom nigdy myfli nie fpuřczał. *BielKron* 18; *SkarŻyw* 29, 508, 569; Zadna chwila tá nie była/ Zebych cię z myśli fpuřciłá *KochSob* 60.

»struchleć na myśli« = przestraszyć się (1): gdy były ftruchláły ná myśli [*dum mente consternatae essent Vulg Luc* 24/4; gdy fie fercem zátrożyły *WujNT*] z tego. *MWilkhHist* G4v.

»myśl trapić itp.; na myślach udřęczony; zafrasowana (a. sfrasowana, a. frasowna) itp. myśl; troszcze (się) itp. myśl; (u)trapienie itp. myśli« [w tym: utrapioną myśl frasować (2), myśl spracowana, stroskana (1), utrapi [kogo] troskliwa myśl (1)] = *amaritudo animae, confractio a. passio spiritus PolAnt* [szyk zmienny] (11; 1; 31; 2; 3): ábowiem ftára fie człowyek fprzećiwnik moy/ áby wftáwicznie nagrówáiąc mię dřęczyl myśl moię. *RejPs* 83, 26v, 50, 140; *RejJóz* D2v; *RejKup* p7; *BielKom* E3, F4v; Ták mye frodze vtrapiłá trofkiwa myśl moiá *LubPs* bb6, R4v; Lepfía ieft garztká z odpoczynieniem/ niźli pełne obyedwie ręce z pracą y z vdręczeniem duřnym myfli [*cum labore et afflictione animi*; z pracą y z vdręczeniem myśli *WujBib*]. *Leop Eccl* 4/6; Y przydáło fię [...] iż vmyśl moy był znowu zfráłowány/ [...] Abowiem był zapálon wielce duch moy á myśl moiá była fćiśnioná [*anima mea anxibatur Vulg*]. *BibRadz 4.Esdr* 6/37, 1.Reg 1/15, *Eccl* 1/14, 17; *BielKron* 79v, 80v, 209v; *GórnDworz* Hh2v; *RejPos* 129v, 335v; Abowiem frálowna myśl á ku czemu dobremu przygodzić fie może? *RejZwierc* 87, 86, 87v marg, 106v, 155, 173, Bbb3; gdyby to nařzy chćieli báczyć á ftárác fie o tho pilnie/ iákoby fwey myfli nie trápili á nie byli miedzy nádzieią á boiáźnią *BielSpr* 60; *BudBib Eccli* 4/6; *KochTr* 14; Ten rym niegładki/ zkąd byś fercá mego Fráfunk poznála/ y myśl vtrapioną *KochFr* 74; *WisznTr* 5; *KochPieś* 39, 48, 53; *ZawJeft* 7, 48; *GrochKal* 8, 10; *Phil* P3; *OrzJan* 35; *GosłCast* 19, 41, 69.

»myśl trwożyć itp.; na myśli, w myślach się (za)trwożyć; myśl zatrwożona itp.; zatrwożenie w myślach« [w tym: strwożona a bojaźliwa (1)] (5; 1 : 1; 8; 1): Ciefz fie kazdy czym możefz a myfli nicz nie ftrařz *RejJóz* I5; *BielKom* C7v; *LubPs* N, ee4v; iż fie ludzie około niego zábawiáli/ á trwożili fie w myřlach fwoich *RejPos* 9, 126, 257v, 291; Y co ieft człowiek z vftráfzoną myślą/ Iuź thám przypadki wżytko we łbye fkryłá. Státeczny vmyśl fercá powážnego/ Iuź fobie nie ma nigdy nic

łtráfłznego. *RejZwierc* [213], 138, 144 [2 r.], 176; *SkarŻyw* 348; vważ złość twoię/ przeraż łtráfłchem myśl twoię. *LatHar* 148.

»udać myśl(i); udać się myśłá, z myśłami, na [jaką] myśl, za [jaką] myśłá; [czyja] myśl się udała« [w tym: na co (3), za czym (3)] = *zmierzać do czego, kierować się czym* [szyk zmienny] (5; 1 : 2 : 1 : 1; 1): iáko niewiernicy opuściwłzy Páná Bogá/ vdáią myłli fwe zá łprofłnymi báłwány *LubPs* Z6v, P6; *RejWiz* 134v, 135v; Dare se iucunditati, Vdác fie ná dobrá myłł *Mącz* [176]b; *RejAp* 11; iż włzytká myłł ich vdála fie zá oto tymi widomemi przypadki łwiátá tego. *RejPos* 6, 57v, [278], 330; Trudno nagle porzucić miłóść záłtarzáłá/ Trudno/ lecz łię iuż ná to vday myśłá cáłá. *KochFr* 108.

»myśl(i) (u-, s-, o)krocić, (u)skromić, złóżyć, powściągáć; zawściągáć od [jakich] myłli; w myłli powściągłiwy; powściągłiwość myłli; myśl ukrocić się nie móże« [w tym: skromić a krocić (1)] (10 : 5 : 4 : 2; 1; 1; 1): *FalZioł* IV 48a; *RejPs* 211v; *RejJóz* O7; Bo tę twoję vporná myłł záwłždy Pan chce łkrocić *LubPs* B6v, H3, Kv, hh3v; Toć fie ielzczę moiá myłł vkrocić nie móże. Czytálem iuż Poety/ mawiał s Philozophy/ A przedłię ielzczę v mnie rozum bárho płóchy. *RejWiz* 81v, 179; *RejZwierz* 7; *RejPos* 70v, 224, 313, 355v; *HistLan* F4; *RejZwierc* 236v; *WujJudConf* 209; Dobrzeć byłó v vgodzye złóżywłzy myłł hárdá/ Ná co inłzego łchowác łwoię zbroię twárdá. *PaprPan* Ff3v, Hv, Ff3v; *Oczko* 24; *KochFr* 96; *SkarKazSej* 673a.

»uniżyć (a. unizáć, a. zniżyć), łżyć, skruszyć, tępić, upokorzyć myłł; unizóna *itp.* myłł« [w tym: łżyć a tępić (1)] [szyk zmienny] (7 : 2 : 1 : 1 : 1; 11): *RejPs* 76v; Gdy obáczy [kto] łwoy włštepek Mą być do łlug iego [Boga] přetek. A wtem łwá myłł vpokorzyć Y łłóć włwem cziele vmorzyć. *RejKup* k6v; ten Pan ktory ludzi tu włłtykyego včzy/ Skrułłý wáłłe próżne myłli *LubPs* V3v; ábychmy z nabożnemi á vnizónymi myłłámi [...] do ciebie Bogá á Oycá łwego záwołáli *RejPos* [203], 4, 14v, 48, 132v, 186 (16); *RejZwierc* 257v; *ReszList* 152; *GrabowSet* S4v.

»unosić (a. unieść) myłł; myśl (się) unosi, nachyła; dáć się myłli unosić« [w tym: od kogo, od czego (6); unosi się, nachyła (1)] = *przesta(wa)ć myśłec o kim, o czym* [szyk zmienny] (3; 2 : 1; 1): aby nas myłli náłłe nic nie vnóflili od łwiętey wóley twoiey *RejPs* 107v; *LubPs* R; *RejPos* 40v; Nie vnóšze nic łtáteczney myłli od Páná łwoiego *RejZwierc* 176v, 103, 147.

»upaść w myśłach; upadła (a. zapadła) myłł; upada myłł« = *concidere in oculis suis* *PolAnt* [szyk zmienny] (3; 5; 2): A gdy włpomionę to vciáżenie włłtępkow moich/ vpáda mi myłł moiá *RejPs* 57, 57v, 159; *LubPs* B4v; *BibRadz* 2.*Esdr* 6/16; *GórnDworz* B7; Duchá łwoiego łwiętego/ ktory ielł práwy pociefzyciel włzytkich vpádłych myłli ludzkich *RejPos* 129v; *KuczbKat* 310; *RejZwierc* 54; *BudBib* 2.*Esdr* 6/16.

»myłli u(s)pokoić; w myłli uspokoić; myśl uspokoj(o)na (a. spokojna), nie rozdwojóna; spokojenie myłli; spokojny na myłli« [w tym: nie rozdwojóna uspokojóna (1)] [szyk zmienny] (8; 1; 7 : 1; 1; 1): *RejPs* 67, 98; A prze miłółierdzie twoye [Boże] Vłpokoy już myłli moje A łwym okiem miłółczywym Dayze pokoy yelčne žiwym *RejKup* p3v, g4v [2 r.]; *LubPs* I4v; Bo gdy k złemu nie poydzyelł iuż Pan znaydzye drogę/ Zeć w myłli vłpokoi onę márná trwoę. *RejWiz* 134v; *GórnDworz* Ff7v, Hh2; *RejPos* 34v; *RejZwierc* 106v, 136v, 231; *SkarŻyw* 412; *KochTr* 14; *GórnRozm* A4; z niego [tj. duchownego rozmyśłania] wżgárdá łwieckiey márnóšci [...] vłpokoiene rozerwáney myłli vłtáwicżne *LatHar* 663, 254.

»myśl (u)weselić [*a. rozweselać, a. uweselać*], weselić się w myślach; myśl uweselona« [szyk zmienny] (4 : 1; 1): v wefelifz myfl moię wefelem onych/ ktorzy łtrudnego więzienia bywają wyzwoleni. *RejPs* 46v, 29v; *LubPs* X6v; *RejWiz* 67v; *RejFig* Ccv; *LatHar* 596.

»w myśl wbi(ja)ć, wtrącać, wpijać się; w myśl, w myśli wpojony« (2 : 1 : 1; 1 : 1): *LubPs* A3; aby ty táiemnice [...] były w myśli y w fercá Chrześcijánłkie wpoione. *KuczbKat* 35; ktorzi w trącáią w fercá y w myśli [*obtrudunt animis et cogitationibus*] ludzkie księgi y pieśni/ o łprofnych miłościách *ModrzBaz* 53; *SkarŻyw* 372; *LatHar* 80, 259.

»wiercić się z myślą; myśl się wierci« (1; 1): bo łie myfl wierci ząwždy do onego/ Czemu łie iuz przyuczył *RejWiz* 89v; *RejZwierc* 103.

»z myśli wyrazić, wygnać, wykorzenić, wypędzić« [szyk zmienny] (2 : 1 : 1 : 1): *RejJóz* E, F4; *RejWiz* 63; iż by pierwey ludzyem ná kazaniu ty obrązy/ álbo łłupy z fercá á zmyfli/ przez Píłmo Święte wygnąć *BielKron* 198; *ReszPrz* 55.

»wziąć (*a. brać*) przed się [*jaką*] myśl, w myśl sobie brać; myśl (*N*) [*co*] przed się bierze« [szyk zmienny] (3 : 1; 1): iuz bierz przed łię dobrą myfl a opułć żalobę *RejJóz* K6v; *RejZwierc* 152v, 167; Póki ząkwitła młodość łtoi w łwoiéy mierze Lekka myśl/ niepodobné rzeczy przed się bierze: O łtárości nie myśli/ áni ná łmierć pomni *KochFrag* 15; *GosłCast* 6.

»wzruszyć myśl; (w)zruszyć się (*a. być wzruszony*) w myślach, na myśli; wzruszą się, zaburzą się myśli; poruszenie myśli; wzruszona (*a. poruszona*), zburzona myśl« = *zachwiać równowagę umysłu* [szyk zmienny] (5; 2 : 2; 2 : 1; 2; 2 : 1): *RejPs* 71v, 81, 106, 155, 176v; *MurzHist* T2v; *LubPs* P3v, bb5v, ff2v; *RejWiz* 34v, 103, 128v, Dd3; gdy vłlyłłł Ionáthás tákowe łłowá Apolloniufá/ zrułlył łie ná myfli [*motus est anima*; wzrułlył łie łercem *WujBib*] *Leop* 1.*Mach* 10/74; *RejPos* 58, 90; Bo tákowe rzeczy zdádzą łię być mowione nie vmyłłnie/ ále ábo z potknienia ięzyká/ ábo znagłego myśli porułzenia [*quadam animi concitatione*] *ModrzBaz* 98v.

»myślą się zachwycić; zachwycenie myśli« = *zapamiętać się; mente excedere Vulg* (1 : 1): y ia od oney trwogi/ y od záchwycenia myfli [*a ... excessu mentis*; z ... odefłcia od pámięci *WujBib*]/ y od boiážni wielkiey ocuciłem *Leop* 4.*Esdr* 12/3; *WujNT* 632 *marg.*

»zaciąć myśl; zaciemniała (*a. zącmiona*), ciemna myśl; zamkniona jest myśl« [szyk zmienny] (1; 2 : 1; 1): *RejPs* 186; iáko ini pogáni połtępuią w proźności vmyłłtu łwego. Máiąc myfl zącmioną [*obscuratum habentes intellectum*] *BibRadz Eph* 4/18; Ółwiecze ty łam tedy náłz miły á włzechmogący Pánie ty nędzne á ciemne myfli náłze *RejPos* 294v, 145v; *RejZwierc* 186.

»myśl zapleść, umieszać, uwikłać, zakręcić; myśl się (za)plecie *itp.*; myśl (za)mieszana *itp.*« [*w tym: zapleść a uwikłać (1)*] = *zamącić rozum* [szyk zmienny] (3 : 1 : 1 : 1; 6; 6): *RejPs* 106v; *RejKup* ł3; *LubPs* B2; Powiedzze mi o czymci ielczze łie myfl kręci/ Abychci wždy co przywiódł ku łepłzey pámięci. Bo połpolicie bywa gdy łie myfl zámiefza/ Ząwždy łie co ponowi/ ząwždy przydzye inłza. *RejWiz* 35v, 6v, 7, 68, 85v; gdy baczy człowieká ktory myfl łwą ząplecie łpráwámi nikczemnego łwiátá tego *RejPos* 313v, 289v; Abowiem co ielł náłzpetnieyłzego y náłzkodliwłzego/ iedno myfl ząfráłowána á ząwikłána? *RejZwierc* 155, 20, 85, 85v, 218v, 227v.

»z myśli zejść, wypaść, wypłynąć; od myśli odpaść« [szyk zmienny] (3 : 2 : 3; 1): *RejPs* 179v; *BielKom nlb* 4, Bv; Mihi ante oculos dies noctesque versaris [...] nie możelz mi z myśli zeyść *Mącz*

486b, 486b; *KochPieś* 8; niechayći to nigdy z myśli nie wypływa: iż wiará náfzã/ więcey fię wfpiera [...] ná świãdectwie/ niźli ná rozumie. *LatHar* 380, 200, 560.

»myśl (po-, ze)psować, (prze-, s)kazić, (za)niszczyć, w niwecz obrocić, suszyć« [*w tym: (za)niszczyć a (po)psować (2)*] [*szyk zmienny*] (30 : 12 : 4 : 1 : 1): *RejJóz* D3, D4, G5v, I3v, I4, K8, N2v, O7; *RejKup* f2, h6v, L, m5v, v7v, x3, dd8; Nie iednãkie [...] fzczyćcie/ wżem ludziem pãnuie/ Iedny z zyłkiem wefeli/ drugim myfli płuie *BielKom* Bv, D8, F4, F8; Zãwždy nędzne ferce moye mnye dobrã myfl fufly. *LubPs* cc2v, aa4v; *RejWiz* 85v, 93v, 168; *RejFig* Ee3; *RejZwierz* 38, 110; *OrzRozm* O3v, R4; *Mącz* 52b; Tęc fã rzeczy Pãnowie moi/ które nam Polakom myfl kãzić/ á ten świãt fprãwnie obrzydźić máiã. *OrzQuin* Y4v; *RejPos* 201v, 227v; *HistLan* E3; *RejZwierc* 87, 87v, 153v, 154, 155, 190v, 225v; *KarnNap* A2; *KochOdpr* B; *KochFr* 24; *GrabowSet* X; *CzahTr* B2.

»zniewolić, zwięzować myśl« [*szyk zmienny*] (2 : 1): *RejJóz* Q4; Boś iuz fwobodę ftrãcił/ iuzes zniewolił myfl y dużę fwoię. *RejPos* 138v; *KochFrag* 24.

»myśl sobie zwiãzać« = *umysł czym ustawicznie zajmować (2)*: *RejJóz* C8v; Bo kto fobie myfl zwiãze to niewolnik prãwy/ Gdyż po fwey woli nie ma nigdy żadney fprãwy. *RejWiz* 88.

»myśli zwięzować« = *zbierać myśli rozproszone (1)*: [*Bóg*] wżytki vzdrawia ná fercoch ich fkruźzone/ A fãm zwięzuie myfli ich ze wżech ftron poruźzone. *LubPs* ff2v.

Wyrażenia: peryfr. »badacz myśli ludzkich« = *Chrystus (1)*: poznał iego dobre ferce bãdãcz myśli ludzkich: ktoremu nic zãkryto być niemoże. *SkarŻyw* 383.

»myśl (jest) bezpieczna (*a. przepieczna*); w myśli bezpieczny« = *umysł wolny od obaw; wewnętrznie spokojny* [*szyk 13 : 11*] (23; 1): *RejJóz* N3 [2 r.]; *RejWiz* 94v, 157v; *RejZwierz* 67v; *Prot* D2; *RejPos* 262v; á zãwždy będziefz fobie chodził w bępieczney myfli fwoiey á w pięknym á w fpokoinym żywocie fwoim. *RejZwierc* 134v, 74, 86, 87v, 88, 114v (12); *BudBib Sap* 18/6; A ia więc prózen ftrãchu/ y w myśli bępieczny Tobie nowã pieśń zãcznę/ o mój boże wieczny. *KochPs* 103; To tylko krótko powiém: dochody fczupleyźé: Ale myfl bępieczneyfza: y ferce wolneyfzé. *KochMarsz* 155; *ArtKanc* R19v; *LatHar* 432.

»myśl bezpieczna« = *umysł zuchwały (1)*: Y nierownoćby więcey przyfthało kãrãć á hãmowãć ludzi myfli bępiecznych á niepotrzebnych/ niźlibyś im to pochwalãć álbo im tego pomagãć miãł. *RejZwierc* 122v.

»bujna, zapalczywa myśl« [*szyk 5 : 1*] (5 : 1): Ale wierz mi kiedy cie tãki mroz przyrãzi/ Zda mi fie iźci onę buynã myfl przekãzi. (*marg*) Ludzye fwowolni iãko muchy. (–) *RejWiz* 168, 6, 22; *GrabowSet* D4, D4v; A iź niechã powoli bydź/ myfl zapãlczywa Smierci/ á dobrowolny/ ná hãrc iuz wyzywa. *GosłCast* 32.

»myśl butna« (1): Latwieć drudzy obiecuiã/ Czego w fwey mocy nie máiã: Dufãiãc fwey myfli butney/ Iteż fprãwie nieroftroney. *BierEz* I4v.

»bystra myśl« (2): iź tego ieft zãwždy potrzebã złościwemu ciãłu nãfzemu/ á byftrym myflam nãfzym/ áby były w grozie á ná pyeczý v Pãnã tego. *RejPos* 127v, 70v.

»czysta, niewinna myśl; w myśli czysty« = *niewinność; niewinny* [*szyk 4 : 2*] (3 : 2; 1): *OpecŻyw* 6; áby fie obaczył nędzny człowiek [...] á ofiãrowãł mu [*Bogu*] pokorne ferce fwoie/ á niewinnã

myśl fwoię. *RejPos* 29v, 4, 29; żeby y w ferce y w myśli czyści á powściągłiwi byli *WujJudConf* 209; *GrabowSet* P.

»czysta myśl« = *umysł taki, jaki powinien być* (6): *BielKom* G4; *Animosus*, *Smiąły*/ *Cziftey* myfli. *Mącz* 10c; *Laetandus*, *Wefelący* fie/ *cziftey* myfli. *Mącz* 182d; *Magnitudo animi*, *Czifta* myfl/ *Czifte* ferce. *Mącz* 204d, 156a, 238c.

»dobra (a. lepsza) myśl« [w tym: *być dobrej myśli* (45), *psuć a. kazić dobrą myśl* (17); *dobrej myśli* (7), *z dobrą myślą* (8), *w najlepszej myśli* (4)] = *dobre samopoczucie, pogoda ducha, niefrasobliwość, optymizm, beztroska; radość, wesele; ochota; bonus animus* *Vulg*, *Mącz*; *aequus a. iocundus animus* *PolAnt*; *iucunditas*, *laetitia* *Mącz*; *animus* *Modrz* [szyk 164 : 9] (173): A gdyż go śmutnego oglądał/ Tąko go fłowy pocieślał: Bądź Ezopie myfli dobrej/ Ták ciężkiego żalu nie miey. *BierEz* G4; *FalZioł* II 3d; *BielŻyw* 113, 145; *RejRozpr* D2v, Hv, I4v; *RejJóz* B4v, D4, E3, I3v [3 r.], I4 (13); *RejRozm* 408; *RejKup* v7v; *MurzHist* I; *BielKom* Bv, D8, F4, F8; *LubPs* M3, aa4v, cc2v, gg4v; Acz łą ine przypadki co wżytki fráfuią/ Y dobrą myśl y zdrowie pośpołu im pfiuą. *RejWiz* 93v, 5, 16 [3 r.], 24v, 37v, 49 (14); *Leop Eccli* 35/10; *RejFig* Aa7v, Dd3; A nigdy dobrej myfli/ w fwyh śprawach nie mieni/ Zda mu fie chocia y czarno/ iże fie zieleni. *RejZwierz* 113v, 2 [2 r.], 10v, 34, 56, 63 (14); *BibRadz* 1.Reg 25/36, 2.Reg 13/28, *Iac* 5/13; gdy widzyał *Sedechiałz* krolá śmutney myfli/ czynił mu dobrą myśl ofobno/ mowiąc: Być to był prorok práwy/ wíchláćby mi ręká *BielKron* [84²], 85v; *Hilarem hunc ducamus diem*, *Chcemy ten dzień ná dobrą myśl obroćć álbo ná dobrej myfli ftrawić*. *Mącz* 156a; *Laetor*, *Wefełę* fie/ *Dobrej* myfły yeftem. *Mącz* 182d; *Applaudo* [...] *Wefełę* fie skim/ *Przipochebiam* komu/ *Podáyę* potuchy/ *Wefołości* y dobrej myfli *Mącz* 303c; *Exporrige frontem* Ey bądź dobrej myśli *Mącz* 351a, 9d, 10b, 39b, 52b, 53b (28); *OrzQuin* P4 [3 r.], P4v, S; Bo przedfię fyn *Sáturnow* ktory niebem włada/ Gdzie go dobra mysl wiedzie ffortelem fię w krada. *Prot* C3, D; á ieft ten śmiech niemal záwdy fwiádkiem thego/ iżełmy dobrej myfli. *GórnDworz* O2, H5v, K, Bb6; *HistLan* D4; *KuczbaKat* 405; Aż mu fie czáfu nalepřzey myfli ie⁸⁰ wkażáła fřoga ręká ná ścienie piřzaca ty fłowá *Mane* tecel fares *RejZwierz* 46v; A naczudnieyřzy koń gdy go řzpetná á zdrapaná gunią zákryią thedy y ořzpetnieie/ y nie ták dobrej myfli będzie. *RejZwierz* 54; Iáko mogła czyniá [*Ester*] krolowi co nalepřzą myfl. A gdy był nawefelřzy/ prořlá go áby ią tym dárował o czo go będzie prořlá. *RejZwierz* 154v, 30v, 87, 87v [2 r.], 90v, 102v [2 r.] (23); *BudBib* 2.Reg 13/28, *Sap* 18/6; *HistHel* B; *PaprPan* O4; *KarnNap* A2; oni řię fráfuią/ á tym dobra myřl rořcie [*videmus ... illos turbari, istos animos sumere*] *ModrzBaz* 7; *KochOdpr* B; áby to rořkořzy/ myřli dobrej/ á nie fráfunku áni melánkolijéy fłużyło *Oczko* 18v; fład wino łagodné/ Dobrej myřli naczynié *KochPs* 155, 50; Czemu teraz w mękách czyniřz łobie fařzywá dobrą myřl? A oná rzecze: bárzo fię wefełę iřz te duřze [...] *Pan Bog* ie przez mię przyiáł. *SkarŻyw* 126; począł iey řwiecká á dobrą myřl czynić/ beřpiecznieyřzych fłow niřz pierwey vżywáiąc. *SkarŻyw* [237], 136, 173, 501; *KochTr* 4; *KochEpit* A2; *KochFr* 24, 78; Bądźcieřz tedy dobrej myřli miá družyno [...] piymyř/ á gardlá řwe áż do wierzchu náleymy. *WerGořc* 230, 230 [2 r.], 236; *WisznTr* 10; Dořyc ná dniu ma řtátek/ Dobrej myřli ořtátek. *KochPieř* 27, 8, 28; *KochSob* 58, 63; Wolnořc lepřza nád złoto: tá dobrą myřl dáie *PudřFr* 72, 12, 64; *ZawJeřt* 26; *Calep* 455b; *GostGosp* 154; řłuży dobra myřl zdrowiu/ Z řmętku řmierć pogotowiu. *RybGęřli* C4v; á mieřzkáięcy ná źiemi rádowáć fię nád nimi będą/ y będą dobrej myřli [*gaudebunt ...*

et iucundabuntur; będą fie ... rádować y wefelić *Leop*] *WujNT Apoc* 11/10, *Luc* 12/19, s. 261 *marg*; *WitośLut* A5; *KlonWor* 26; *ZbylPrzyg* B.

»dobra (a. lepsza) myśl« [w tym: być dobrej myśli (36); z dobrą myślą (3)] = nadzieja, wiara w powodzenie, przekonanie, że wszystko będzie dobrze; pewność siebie, poczucie bezpieczeństwa; otucha; *bonus animus* *Vulg*, *PolAnt*; *laetitia* *PolAnt*; *animus*, *spes* *Mącz* [szyk 80 : 7] (87): *FalZioł* V 71v; przykazał mu Bog wełnie aby miał myłl dobrą bez łtrachu *BielŻyw* 155; *RejPs* 145 *marg*, 190; *RejJóz* G5, I8; *RejKup* B; *RejWiz* 35v [2 r.], 108v; *Leop Act* 27/22, 25, 36; *RejZwierz* 4v, 38; bądźże dobrej myfli á nic fię nie lę kay [Confide et noli timere]. *BibRadz* 4.*Esdr* 6/33, I 291a *marg*, 306b *marg*, *Ps* 69 *arg*, *Agg* 2/5 [2 r.], *Tob* 11/10, *Bar* 2/26 (12); tylko w mieſcie powieðał káżdemu łwobodá mowienia/ y myfli dobre máiá być. *BielKron* 140; Przodkiem Krol ná pomináł/ áby z mężnym łercem á z dobrą myflá wſzytcy ku bitwie łzli *BielKron* 307v, 210, 214v, 253, 302, 372v, 413; Diem eximere vel tollere, Odyáć komu dobrą myſł/ Nádzieyę zepłowáć. *Mącz* 88b; De gradu deicere Proverbium, Odyáć komu dobrą myſł/ Dufánie y ſwiebodę. *Mącz* 147c; Consolor me solatio, Ciefzę fie łam/ dodawam łobie dobrej myſli/ dobrej otuchy. *Mącz* 400a, 350b, [407]c, 429b, 457c; *RejPos* 133, 135, 139, 255v; Z ochoty im ręce drżá łerce fie ráduie/ Dobrá im myſł nie pewna nádzieiá cukruie. *HistLan* Fv, D3, D4v, E3, E3v; Tá kże záchorzáłemu á lekkiemu łercu/ y otuchá/ y dobra myſł/ y nádzieiá dobra/ wſzytco to v niego pod wátpieniem *RejZwierc* 87, 19v, 72v, 87v, 152 [2 r.]; á powieðał przed wſzyłtkimi łwoimi/ áby przes to włzem dobrą myſł y nádzieię y ſmiáłoſć wczynił/ iż przeniáł zá wielká łummę Hetmána nieprzyaciéłłkiego *BielSpr* 39v, 6v, 43v [2 r.]; *BudBib Tob* 11/10, *Eccli* 34/19[20]; y bełáć wielká nádzieiá/ ktora wam dobrej myſli dodawála. *BiałKaz* K2; *BudNT Act* 14/17, 27/25, *Philipp* 2/19; *CzechRozm* 1v; Przywróc mi dobrą myſł/ prze móy grzech odiyęta *KochPs* 77, 46; iużem fię łtał ná wſzytkim dobrej myſli/ y žádney fię niebeſpiecznoſci od brátá nieboię. *SkarŻyw* 348, 90, 171, 188, 201, 208 (8); Tá dobra myſł go náłzłá/ gdy Połocká dołtał *KochJez* A3; SMierci to nieſmiéch/ iuż nam bierzefz y doktory: A iákó kż tu może być dobrej myſli chory? *KochFr* 73; *KochPam* 82; *ArtKanc* S16v; *RybGęſli* C4; *WujNT Act* 27/22, 25, 36, *Philipp* 2/19.

»dobra myśl« [w tym: przy dobrej myśli (6); dobra myśl i muzyka (4)] = uciecha, rozrywka; biesiada; *deliciae* *Mącz* [szyk 31 : 2] (33): *RejWiz* 17v; PAni dwu ná wieczeryá/ do łiebie proſiła/ Więć dobrą myſł tu łobie/ z nimi wczyniła. *RejFig* Bb6v; *Mącz* 182a; Owa przy dobrej myſli/ kiedy łobie pan Mikołay podpiał [...] rzekł onemu/ záprawdę moy panie niemogę więczey pić *GórnDworz* Q4v; wzywáiąc ze czciá tego końcá pracz łwoich/ ktory iefł dobra myſł/ á odpoczywánie. *GórnDworz* Hh, O2; A włzáko kż y tey dobrej myſli/ y tego pobożnego wzywánia wdzięcznych czáłow łwoich trzebá ich dáley gdzieſ vpátrowáć niźli tu *RejZwierc* 103, 102v *marg*, 103, 142, 153v, 162, Aaa3v; gdy kż mu to będzie dołyc/ ciáło dobrze przepurgowawłzy/ przy dobrej myſli/ diécie mieyſce dawłzy/ rzádnie wſzyłtkiego záżyć. *Oczko* 30v, 28; *KochTr* 22; *StryjKron* 124; *KochFr* 32, 60, 83; *KlonŻal* A2; A kiedy równé towarzyſtwo ſiędźie/ Prędká dobra myſł/ á tym iefczé chutniéy Gdy nie bez łutniéy. *KochPieſ* 48, 23; *KochSob* 59; Dźiſia z wefelem chodźiſz/ w roſkoſzy fię záwodźiſz/ dobrej myſli wzywáłz/ w bogáctwie hoynie pływáłz/ á iutro cię k grobu niolá *ArtKanc* R19v; Ołtátek dniá/ bieſiády łobie przywłáczyły/ Y táńcé/ y myſł dobra/ y dźwięk łutnie miły. *KochProp* 14; *OstrEpit* A3 [2 r.]; ktory przy dobrej myſli opiwłzy fie/ rołkazał przynieſć łtátki złote y łrebrne *PowodPr* 75,

65, 74 [2 r.]; Wnet fię ku dobrej myśli by namniey nie leni/ Ták długo że mu fię też w głowie muźdzek zmieni. *CzahTr* K4v.

»dobra myśl« = *sprawny rozum, mądrość* (2): *RejWiz* 68v; Człowiek vczony/ poważny/ roftropny/ dobrej myśli/ ná vbogie miłofierny/ ná vczone łáfkáwy *BielKron* 187v.

bibl. »duch myśli« (1): ále ípráwiedliwość Boża [...] ktorą bywamy odnowieni w Duchu myśli náłzey [*Renovamini autem spiritu mentis vestrae Vulg Eph* 4/23; odnowćie fię duchem vmyśłu wálzego *WujNT*] *WujJud* 100v.

»duma myśli« (1): káždy łobie wiárę z prozney dumy myśli íwych wymyflác [...] będzie *SkarJedn* 156.

»gorna myśl, gorność myśli« = *pycha* (8 : 1): *MycPrz* II A2v; *SkarJedn* 173, 174; *Arrogantia Vitium est quum sibi aliquis in fortunae aut animi bonis plus tribuit, quam oportebat, superbia, insolentia* – Gornofcz miżly zwielkim ofobie rozunuemim [!], vpor na vmiílie [!] *Calep* 98a; Niech do mnie Pánie žádna hárdóć y gorna myśl przyśtępu nie ma *LatHar* 606, 240, 259, 579; *ZbylPrzyg* A3v.

»myśl gorna [= *wzniosła*]« (1): w tych wżyftkich Królestwách/ myśl iákás górná/ y ochotná być połpolicie widzimy: któręy w Mołkwie y w inych Kśiętwách nie widzimy. *OrzQuin* R4v.

»harda myśl, hardość w myśli« = *pycha* [*szyk* 33 : 5] (37 : 1): *RejKup* q3; *LubPs* H marg, I marg, O2, R4, R4v, hh3v; *GroicPorz* 113; *RejWiz* 44, 166v; *RejZwierz* 7, 16v [2 r.], 22v, 142v; *Prot* C; iáko to íeft niećirpliwy grzech v Páná tego/ náđęta á hárdá myfl/ á tákíe łerce/ ktore łobie wiele vfa á wiele o łobie rozumie: á ini ludzye zdádzą fię v niego być y profıtacy/ y nie ták iáko on łam/ dobrzy. *RejPos* 199v, 199, 199v marg, 200, 201 marg, 224 (11); *PaprPan* Hv, Ff3v [2 r.]; *SkarJedn* 182; *KochPs* 86; *KochTr* 15; Orion/ który hárdá myślá vniešiony/ Obiecował wygládzić źwiierz ná wżytki ítrony. Ale mu ná złé wyflzá tá dumá ízalona *KochPhaen* 22; *KochTarn* 74; *KochProp* 6; *LatHar* 67; Hárdęgo zášię vmiefl Pánie íkroćić/ Y wniwecz íego hárdá myśl obroćić. *CzahTr* B2.

»jednaka, mierna myśl« = *równowaga umysłu* [*szyk* 1 : 1] (1 : 1): *RejWiz* 18; Iednáką myśl ták w ízczęšćiu/ iáko y w žáłobie Záwždy niešieflz [*mądrości*] *KochTr* 9.

»krewka myśl« (1): ráczyflz z miłofierdzia Bołkiego łwoiego ták łam ípráwować thy krewkie łercá y myfli náłze *RejPos* 148.

»lekka myśl« = *lekkomyślność* (2): *KochFrag* 15; Lekka cię myśl vwodži/ z twoiéy włáfnéy winy. *GosłCast* 34.

peryfr. »miłóšnik czystych myśli« = *Chrystus* (1): O krolu niebiełki/ o wierny obezrzicielu káždęgo czyftęgo fertza/ o miłofniku czyftych myfli/ ty wiéłš íjzem iá nigdy mégo fertza niepókálala/ anij me^{go} ciala *OpecŻyw* 6.

»młoda myśl« = *młodość* (1): Lecż go nie ledáíáko/ młoda myfl vniefie/ Bo ma ná nię wędzidło *RejZwierz* 57v.

»nabożna, pobożna myśl« [*szyk* 5 : 1] (5 : 1): Wíłfyłtcy mężowie y niewiáłty/ z nabożná myflá [*mente devota*; łercem nabożnym *WujBib*] offiárowáły podárza *Leop Ex* 35/29; *RejPos* 87v, 194v, 203; *RejZwierc* 139v; *SkarŻyw* 510.

»nadęta myśl; nadęcie myśli; myśl nadymać [*czym*]; myśl nadyma [*kogo*]« [*szyk* 16 : 3] (16; 1; 1; 1): Tenci nieiełt fwiełbodny kogo wyłoka myfl nadyma. *BielŻyw* 31; *RejPs* 45, 176v, 179; *LubPs*

R4; Inflatus ac tumens animus, Wyfoka nądęta myśl. *Mącz* 468b; *RejPos* 56v, 115v, 199v [2 r.], 202v, 224 [2 r.] (10); *KuczbKat* 35; *SkarJedn* 174; piczę fwoię ftroił: y myśl prozną świętokrayfkimi pieniędzmi nádymał. *SkarŻyw* 528.

»nędzna, marna, mała, nikczemna, podła myśl; znikczemnieć, zniszczyć w myśli« (7 : 3 : 1 : 1 : 1; 1 : 1): *RejKup* dd8; Tępość/ boiaźń/ marna mył/ wżytko to záginie/ Vżrzył aż z nikczemniká s cnoty Hektor fłynie. *RejWiz* 3v, 137v; Kto ieft ták nędzney myłli/ ták máłego á ftrapionego fercá/ iżby/ czytáiąc Alexándrowe [...] dzieie/ zápalic fie ku tákoweyże dzielności nie muřiał *GórnDworz* G4v; *RejPos* 119, 201, 228v, 237, 294, 316; Oycowie niepobudzaycie ku gniewu fynow wálzjch/ áby máley j upádley myłli niebyli [ut non pusillo animo fiant *Vulg Col* 3/21; áby nie byli mdley á vpadley myłli *Leop*; áby fercá nie trácili *WujNT*]. *KuczbKat* 310, 310; *RejZwierc* 54; *BiałKaz* Dv; znikczemnieli w myłłách fwoich [evanuerunt in cogitationibus suis; zniścilieli ... *BiałKaz* Dv]/ y zácmione ieft bezrozumne ferce ich. *WujNT Rom* 1/21.

»niespokojna, burzliwa myśl« [szyk 2 : 1] (2 : 1): *RejPs* 211v; *GrochKal* 10; Toć ich [sejmów] iuż lepiey nie fkládác/ ieřli tákich nieřpokoynych ferc y myłli nie zložycie/ á do świętey zgody nie przyřtápicie. *SkarKazSej* 673a.

»myśl nieuskrom(io)na, nieskrocona« (2 : 1): Człowiek řiebie niebacząc/ ludzkie złé obaczy/ Zá czym myśl nieufkromna wiedzy ku rozpáczy. *GosłCast* 32, 31, 49.

»nieustawiczna, płocha, niestateczna myśl« [szyk 4 : 1] (2 : 2 : 1): A ták gdzie Kryřtuřá niemářz ludzka myłl nieuřtáwiczna/ bo ná rozmáite myłli rozchodzi fie *BielKron* 260v, 129; *BielSpr* 69; Iáko zářię leniwi/ nieumieiętni/ nieuřtáwiczni á płochey myłli ludzie [ignavi, imperiti, leves] [...] niemogá być ochotni/ áni pożyteczni *ModrzBaz* 116; *Zawjeřt* 26.

»myśl nieustraszona, niestraszliwa, mężna« [szyk 5 : 1] (4 : 1 : 1): *RejZwierc* 86v [2 r.], *Aaa*4v; rozřádek miał zdrowy/ mádrość dozřtářá/ ferce od grzechu czyřte/ w przygodách myłl nieřtrářzliwá/ ięzyk bárzo gotowy/ y iářná wymowę *SkarŻyw* 317; *GrochKal* 22; Pářrz iey tu/ nálařłem řlad/ boiaźń iá [Andromachę] wydářá: Pořtrářzę ieřcze: oná mężna myłl vřtářá. *GórnTroas* 45.

»myśl niewierna, řlubořomna« [szyk 2 : 1] (2 : 1): Bywáć pořtáwá pokorna/ Ale pod niá myłl niewierna. *BierEz* P3; *RejPos* 100; záwřze tey myłli řlubořomnéy [...] wyrzuca Pan Bóg řkrycie niecnotę *OrzJan* 35.

»myśl niewolna, zniewolona, w niewoli« (2 : 2 : 1): Bo řkąd iá kolwiek pocźnieřz/ wřędzye myłl w niewoli/ A cořkolwiek przypádnie/ przedię głowá boli. *RejWiz* 192v, 54v *margin*, Cc7; *RejPos* 6; myłl nářzá/ iuż nie dowody iákimi zniewolona/ ále tylko řámá Wiářá ořwiecona/ porozumieć może. *KuczbKat* 80.

»(o)będná (a. obłudna), obłudliwa myśl; myśl (z)będná« (4 : 3; 3): *RejPs* 77, 196; *RejKup* h3, p8, q2v, y7v; záwřdy być muřzá obłudliwe myłli y fercá nářze/ ták iż áni ciebie/ áni Bogá Oycá twego/ áni řadney prawdy/ nigdy poznáć nie mořemy. *RejPos* 65v, 145v, [219]v; Záčna myłl nigdy nie zbędná/ Gdy iá ktemu cnotá řáđzi *RejZwierc* 232.

»myśl obłudna [= nieszczerá]« (3): Będná řłowká cukrowne á pořtáwká cudná/ Pořrzyřz iedno kęř dáley álic myłl obłudna. *RejWiz* 76; *JanNKar* H4 [2 r.].

»ochłoda myśli; myśl chłodzić, myśl się ochłodzi« [szyk 2 : 3] (3; 1 : 1): Gdy pociechą nie chce myśli chłodzić *BielKom* G; *RejWiz* 163; [do lutni] o myśli łtrapionych Wdzięczna ochłodo: y mnie łprzyiąźliwam Bądź *KochPieś* 53, 39, 48.

»ochotna, chutliwa, chciwa myśl« [szyk 9 : 3] (9 : 2 : 1): *RejPs* 47v; Kthore [posły] przyiął [królewicz *Zygmunt*] z wielką ochotnością y chutliwą myślą. *BielKron* 405; *OrzQuin* R4v; *RejPos* 112v; iż człowiek poćiwy ma z ochotną myślą á z wełoytm á s pobożnym łercem vżywác dárov Páńfkich *RejZwierc* 74, 88, 102v, 139v; *KochPs* 84, 166; *GrochKal* 7; *GrabowSet* Mv.

»myśl oziębła, zastydła« [w tym: zastydła a oziębła (1)] = obojętność (2 : 1): aby [...] nie załtał łerc áni myśli wálznych záftydłych á ozyębłych w wierze *RejPos* 260v; *KarnNap* E4.

»myśl (jest) poczciwa« [szyk 2 : 2] (4): Więc łie ktemu tym para/ poczciwa myśl iego/ Aby mogł ná wźzem vzyć łtanu Rycerłkiego. *RejZwierc* 80v, 57v; *RejZwierc* 114v, 139v.

»pokorna myśl« [szyk 15 : 1] (16): *RejPs* 159; *RejKup* r3, v4v, dd8v; *LubPs* I2; Iż Pan záwždy pokorną myśl ma ná wielkiey pieczy A iáko zálię hárdé á wyniołte łercza łłumić á poniżác raczy. *RejPos* 199 marg, 48 [2 r.], 134, 199, 201v, 228v, 303; *HistLan* F5v; *SkarŻyw* 16; Myśl prawdźiwie pokorna: ma mu być oddáná/ Y to iest nawdzięcznieyłza ofiárá v Páná. *ZawJeft* 32.

»myśl posłuszna [czego]« (1): Myśl połłuzna twych praw niechay włtydu nie odnáłza. *KochPs* 182.

»poważna myśl« (4): *RejJóz* Lv; Krol vpátrzywłzy onę połławną iego [*Diogenesa*] ołobę y powaźną iego myśl kazał gi przywieść bliźey do łiebie *RejZwierc* 135, 86v, 144.

»prawa myśl« [w tym: z prawą myślą (6), z prawej myśli (5), prawą myślą (3)] [szyk 17 : 1] (18): *RejPs* 108, 128, 140v, 141, 176, 183v, 198v; *RejJóz* L2v; Gdy by iedno wierna cznota. A prawa myśl wtobie byla *RejKup* g7, n2, ee2v; *LubPs* X3v; *KwiatKsiąź* M4v; Noster totus est, Włziłtek náłz yełt/ nam práwie z práwey myśli przyáyey. *Mącz* [460]b; *RejPos* 133v, 243v; *SkarJedn* 120; *ZbyłPrzyg* A4v.

»myśl prosta« (1): Czo iest w żywocie náłpźezego [!], myśl prołta. *BielŻyw* 16.

»prozna, (a. proźna), proźnująca myśl« [szyk 4 : 1] (4 : 1): abyłh niemiáł żadnego łpolku złudzmi pođłtepliwemi á proźnujących myłli *RejPs* 37v; *LubPs* V3v; *SkarJedn* 174; Zgromiony y vkrocony Anátholiułz/ przełtał oney proźney myłli y náđełołci *SkarŻyw* 319, 528.

»pyszna, pawia myśl« (2 : 1): kthorzy zwyłki czynić przymowki kłámliwie przećiwko łpráwiedliwemu zwielkiem náđećiem á podniełieniem pyłłnych myłli łwych. *RejPs* 45, 128; Dármopychá teź vnołi oná pawia myśl iego *RejZwierc* 142.

»rozkoszna myśl« = rozkosz (2): tedy to błogolłáwienłstwo pirwłze pewnie ołięgniełz y bęđiełz go z rołkofłzną myłłą vżywał *RejZwierc* 139, 207v.

»myśl rozumna« = rozum (1): Myłł rozumną náwłłfytko [*Bóg*] przydał iest mnie *RejPs* 33v.

»serdeczna [= z serca płynąca], szczera myśl« (2 : 1): *LubPs* L2; kiedy łie z wierną á s łerdeczną myłłą obroćiłz do niego [*Boga*]/ obiecał on nigdy nie włpominác młodołci twoiey/ áni przełtepkow twoich. *RejZwierc* 178v; w ktorych łiłłiełch łzcerą myśl [*sinceram mentem*] wálźę przez nápominiáne wzbudzám *WujNT* 2.*Petri* 3/1.

»myśl skromna, nieuniołsa; skromnołć, cichołć myłli« [w tym: cichołć a skromnołć (1)] [szyk 3 : 2] (2 : 1; 1 : 1): *RejZwierc* 22v; *RejPos* 265; co Pan Bog nań przepułłcić bęđie raczył záwždy z

nieunioflą myflą czeka *RejZwierc* 138v; wżytko dobre fpółem roście z tobą. Myśl fkrómna/ miłość ku nam wcale záchowána/ Od nas zá twoie cnoty/ táż ma bydz oddána. *GosłCast* 17.

»słaba (jest) myśl; myśl (z)wątlić, w myśli osłabiec; wątłeje myśl« (3; 2 : 1; 1): *RejWiz* 35; gdyż bárzo flábe fą myfli náfze/ nie będyeli podpárcia á náuki fwięthey twoiey. *RejPos* 179; *KuczbKat* 310; Ale wżdy nie maż dla tego w myśli twey ofłábieć/ nie maż wąpic áni rofpaczác. *KarnNap* D2v; fercá y myśli ich iákimi krzywdámi zwátlili [*animos ... frangant*]/ iz ktorzi vpułczą piro ábo ferce ftrácá/ niełacno się oprą przeciw zuchwáltwu drugich *ModrzBaz* 21, [38]v; 71v.

»smętna (a. smutna), niewesoła, żalosna myśl« = *złe samopoczucie, smutek* (8 : 1 : 1): *RejJóz* G5; Sará Abrámowa żoná iz żadnego płodu nyemyála/ záwłfle złey á nyewesołey myfli była *GliczKsiqz* C2v; Tákżec też smętney myfli kiedy przetrwa trwogi/ Więcey bywa pocieszon on iey fráfunk frogi. *RejWiz* 35, 67v, 163, 179; *BielKron* 45, [84²]; *GórnDworz* H5v; *GosłCast* 27.

»spokojna myśl« = *animus quiescens* *Modrz* [szyk 4 : 2] (6): *RejPs* 106; *RejZwierc* A3v; *ModrzBaz* 80v; W rozmáitych trwogách y niezczęściu y fpráwách/ záwzdy [!] fpokoiną myśl záchowác vmiál *SkarŻyw* 412; *PudlFr* 20; Euthymia – Spokoiną miśl. *Calep* 379b.

»spracowana myśl« (1): á wżák tego [*muzyki*] y Dawid/ y infzy krolowie vzywáli/ ále nie ná wżeteczność/ áni ná opilftwo/ iedno dla otrzeźwienia fpracowáney myfli swoiey *RejZwierc* 102v.

»sprosna, wszeteczna, zapługawiona myśl; splugawienie myśli« [szyk 7 : 2] (5 : 2 : 1; 1): *LubPs* N2v, dd; *GórnDworz* Bb6; *RejPos* 228v, [278]; práwie ku źwirzęcey podobna fpráwá y poftáwá człowieká rozniewánego/ á iáka tám bywa fprofna y zápomniála myfl iego. *RejZwierc* 79, 70, 85; O nieczyftości (przekłéta) fplugáwienie myśli moiey/ y zárázo dużze moiey/ y fkądżes fię w ferce moie wkrádłá? *LatHar* 149.

»statec(z)na, stała, ustawiczna myśl« [*w tym: stała a stateczna* (4)] [szyk 35 : 10] (33 : 11 : 1): Był też [*Diogenes*] tak ftáley myfzli że wżitci iego przeciwnici iemu nic vżzkodzić niemogli takiez w żadnym przeciwiénftwie vmyfl iego fie nie zmienił *BielŻyw* 71, 71; *RejPs* 77, 79v; W miłóci fie ftateczna myfl odmieni *RejJóz* D2 marg; *LubPs* gg; *RejWiz* 10, 35 marg, 103 marg, Cc7, Dd3; *RejAp* 21v, Ff2v; *GórnDworz* Y4v; bo mądrzy przygody znáią/ á przetoż myfl vftáwiczną máią. *HistRzym* 23v; *RejPos* 72v, 315; *HistLan* A4; (*nagł*) Stałość/ Odmienność. (–) Myfl ftáteczną z mądrą głowá/ Twárdym murem záwzdy zowá/ Co fie nigdy nie vniefie/ A nie błádzi iáko w lefie. *RejZwierc* 231, B, 85, 85v [2 r.], 88, 103, 127v (22); *RybGęśli* C3.

»myśl swobodna« (4): Przecz fie fráuielz o rzecż niepodobną/ Czynifz fie więźniem máiąc myfl fwobodną. *RejZwierc* 230v, 55, 132v; *LatHar* 151.

»swowolna myśl« (3): *Pectora violenta*, Swowolna myśl. *Mqcz* 498b; *RejPos* 330; Ten fzczeńciem záwzdy iáko chce hárcuie/ Kto fwowolną myfl w sobie opánuie. *RejZwierc* 229.

»szlachetna, slachecka myśl« [szyk 2 : 1] (2 : 1): *RejWiz* 18; tego ktory obráził ná rękę powabiáią/ máiąc zá to/ że to náleży ná sláchecká á wyfoká myfl [*generosi et excelsi animi esse putantes*]/ mnimánia dobrego młzczeniem krzywdy bronic. *ModrzBaz* 62; *GosłCast* 35.

»śmiertelna myśl« = *rozum człowieka śmiertelnego* (1): Śmiertelna myśl/ nie może (Acz bárzo ná to śmiála) Y podobieńftwem Boże/ Dośiádz/ iáka twa chwałá *GrabowSet* N4v.

»twarda, zatwardziała myśl; zatwardziałość myśli« = *nieczułość* (1 : 1; 1): Błogo temu człowiekowi/ ktory fie zawnždy lęka: ále kthory twardey myfli człowiekowi/ ktory fie zawnždy lęka: ále kthory twardey myfli [*qui vero mentis est durae*; który ieft twárdégo fercá *WujBib*]/ vpádnie we złe *Leop Prov* 28/14; ábychmy my też odmieniáli zátwardzyáłość myfli y fercá fwoiego *RejPos* 169v, 189.

»uporna, krnąbrna myśl; uporny w myślach« = *upór*; *uparty* [szyk 22 : 2] (21 : 2; 1): á ftali fie vporni wmyflach fwych ták iáko y przodkowie ich *RejPs* 117, 118; *RejJóz* H2; *LubPs* B6v, F, Rv, aa4v; Bo vpornych myfli ich przygody nie miną. A káždy im befpieczniey w fwym vporze chodzi/ Tym rychley nie obaczy gdzye w sídło vgodzi. *RejWiz* 8v, 134, 134v [2 r.], 135; Tákże też fześć kroć fto tyfięcy piefzych/ tych ktorzy fię byli zebráli z myflą vporną [*in duritia cordis sui*] *BibRadz Eccli* 16/11; *RejPos* 100, 108v, 232, 313, 330 [3 r.]; *RejZwierc* 140, 215; *WujJud* 21; *KochFr* 96.

»wdzięczna myśl« (2): *RejPs* 25; Co [*sprawiedliwość Bożą*] bacząc/ wdzięczną myśl Pánu okażę *ZawJeft* 11.

peryfr. »rozkoszne wesele myśli« = *Chrystus* (1): rofkofzne wefele myśli náfzey/ rácz wfpomnieć ná vdręczenie y boleść ktorąś ćierpiał *LatHar* 296.

»wesola (a. weselsza) (jest) myśl« = *hilare ingenium* *Mącz* [szyk 21 : 10] (31): TA wodka Sercze pofila [...] wefołą myfl czyni *FalZioł* II 12d, V 65, 65v; *RejPs* 220v; Abowiem wefoła myfl rádá wdzyęcność czyni/ A ponurą poftáwę oddaymy iá świni. *RejWiz* 44v, 17; ále wefoła myfl [*iucundus corde PolAnt*; *secura mens Vulg*] ieft iáko vřtháwiczne gody. *BibRadz Prov* 15/15; *Mącz* 156a; *GórnDworz* H5v, Y7; *RejZwierc* B, 13, 74, 85v, 87 [3 r.] (17); *WujJud* 42; *SkarŻyw* 293, 473; *LatHar* 151.

»wielka (a. wielga), wielmożna myśl« = *wielkoduszność*; *magnitudo animi*, *magnanimitas* *Modrz* [szyk 7 : 3] (9 : 1): A to wielmożney myfli naywięcey przyftoi/ Iż fie nie da zátřwożyć choć fie ferce boi. *RejWiz* 35; między ludzmi wielkich myfli ftał fie fwar [*magnanimorum reperta est contentio*]. *Leop Iudic* 5/15, *Iudic* 5/16; *GórnDworz* Aa6; *ModrzBaz* 43v, 62v; Magnanimus – Spaniałego vmisłu, wielgiei misli. *Calep* 629b; *GrochKal* 22; *OrzJan* 118; IEft to Ian Olbrecht człowiek myśli wielkiey, Pełen mądrości, pełen cnoty wřzelkiey. *KlonKr* F.

»wierna myśl« [*w tym: z wierną myślą* (7)] [szyk 19 : 2] (21): *RejPs* 75; *RejKup* k4v, n8v, dd4v; *LubPs* D4v, X3v, cc; Ale wierna myfl zawnždy ieft tey befpieczności/ Ze fie máło przeřtrzega fwieckich przypádłości. *RejWiz* Cc3, 63; *RejZwierc* 134v; á wřtápmy do niego [*do Boga*] [...] z wiernymi myflámi fwemi/ pewnieć nie opuści nas *RejAp* 95v; *RejPos* 33, 34, 134 [2 r.], 217v, [279]v (9); *RejZwierc* 178v.

»myśl wewnętrzna, serdeczna« = *duchowe wnętrze* (1): ludziom/ ktorych zwierzchowna poftáwá/ álbo křztałt/ zmyślą wnętrzną ferdeczną zgádzác fię ma [*quorum externam speciem minime decet ab interna animi sententia discrepare*]. *ModrzBaz* 60.

»wolna (a. wolniejsza), nie zniewolona myśl« [szyk 22 : 9] (30 : 1): A tak zawnždy będącz myfli wolney á rozwiázaney: oczekaway nawiedzenia Bożego *FalZioł* V 66; *RejJóz* D2v, F4v, F5 *marg*, F6v, G4, Q4 [2 r.]; *RejKup* r4, ř2; Ale gdy fie obaczyřz tu řtráciřz niewołą/ Kiedy łobie odeymieřz wřzeteczną fwą wołą. A wolney myfli łobie ná wřzytkim nábędyeřz/ Gdy řpokoiem bez wřzytkich trudnořci wřędyeřz. *RejWiz* 44v, 1v, 4v, 54 [3 r.], 71v, Dd4; *RejZwierc* 63; Nędzne to řzczęćcie kto w bogáctwiech pływa/ A wolney myfli nigdy nie vżywa. *RejZwierc* 229, 106v, 114v, 190v [3

r.]; po roboćcie łzukamy odpoczyńku/ igry/ y iákiekolwiek [!] ochłody/ ábo też y wolnieyfzey myśli [quaeramus ... animorum relaxationes] *ModrzBaz* 11, 10; *KochPs* 202; iedno áby wolną á temi światá tego łpráwámi nieobciáżoną myłł podnošić mogł ná dobrá ony niebiełkie przyłzłe. *SkarŻyw* 235, 470; *GosłCast* 33.

»wola, żądza myśli« = *voluntas cogitationum Vulg* (2 : 1); gdyby Bogowie zrzádenie ciáła twego y żądze myłli thwey [*tj. Aleksandra*] vczynić chcieli, łwiat bycie nie przyiáł, bo by ty iedną ręká włchodu á drugá zachodu łłoncza łięgáć chciáł *BielŻyw* 105; *Leop Eph* 2/3; *WujNT Eph* 2/3.

»wyniosła (a. podniosła) itp. myśl; podniesienie itp. myśli; podniosły, podniesienie w myśli; uniesiony, unosić się myślá; wynosić się itp. z myślá; podnosić itp. myśl; myśl unosi [kogo]« = *pycha; pyszny; być, stawáć się pysznym* [*szyk 31 : 18*] (22 : 5; 2; 1; 2 : 1; 2; 8; 6); Włemy to miły panie iłz zdawna tobie iest myłł podniosła łprzeciwná ktoreieš nieprzepułłczáł zadnemu łtworzeniu: a łnadz y angiołom łwoiem *RejPs* 198, 45, 72v, 111, 139, 198 [2 r.], 205; *RejJóz* E7 [2 r.]; *RejKup* B; *KromRozm II* h3; *LubPs* H3, K2v, P2, X3v *marg*, dd6v; *RejWiz* 74; O wiernym y obłudnym przyiácielu/ o podniefieniu w myłłách/ o dułły złołliwey *Leop Eccli* 6 *arg*; *RejZwierc* 64, 116v, aa2v; á człowiek ćierpliwy łepfzy iest niłzi ten ktory iest wyniołłey myłli [*melior longus (marg) est longanimis (-) spiritu, quam elatus spiritu*]. *BibRadz Eccl* 7/9, *4; *OrzRozm* Iv; Iłz záwždy bywa przed zelżeniem pychá/ á przed vpadkiem powyłzłzenie myłli człowieczey. *RejPos* 13v; Abowiem gdy obaczyłz/ co tu kolwiek małz [...] mogłbyš nie wznošić tey márney myłli łwoiey. *RejPos* 201, 14, 127, 200, 201v, [219]v (11); Rołcie też záłię s tego myłł vniołła/ iłz tháki łnádnie wiele ludźmi gárdzić muš. *RejZwierc* 147; Zbytnia thež włpaniłość áłbo myłł wyniołła ma też być rołtropnie vważana/ áby łie też názbýt nie wynosiłá. *RejZwierc* 149, 142, 255; *KochPhaen* 22; *WisznTr* 25; *Paprup* L3v; *GórnTroas* 23; ábyłmy gorná myłłá vniesieni/ do vtráty nieołzácowáney zapłáty [...] nie byli przywiedźieni. *LatHar* 240, 259, 579; *SkarKaz* 83b; *ZbylPrzyg* B.

»myśl (w)spaniła (a. spaniała, a. wspanialsza); wspaniłość (a. spaniałość) myśli« = *excelsus animus, animi magnitudo, magnanimitas Modrz* [*szyk 27 : 14*] (39 : 2); iłz Alexánder/ ktory niemniej włpaniáłá myłłá/ niłz męžnym wołłkiem łwiát zwyciężył/ łthrzymał łie/ iłz nie vczynił białymgłowám krzywdy. *GórnDworz* Aa6v, D6, P4v, Ef7, Ff8 [2 r.]; Abowiem myłł włpaniła záwždy káždego człowieká włzędy y ozdobić y znácznym vczynić muš. *RejZwierc* 85v, B, B2, 17v, 22, 85 (28); Záılte prawdziwa myłli łpaniáłość [*animi magnitudo*]/ więcey náleży ná lekce wáženiu niłz ná pomłzczeniu krzywd/ á ná łáłkáwošci ráczey niłzi ná łrogošci. *ModrzBaz* 62, 62v, 106v; *ModrzBazBud* ¶15v; *GórnTroas* 38; *KochFrag* 26; *OrzJan* 34.

»wysoka, wywyższona, wielka myśl« = *pycha; arrogantia, elatio animi, superbia Mącz, Calep; ambitio Mącz, Calag; magnitudo cordis Vulg; arrogans animus, fastus, inflatus animus, spiritus sublatio, tumor animi Mącz; occupatio ambitionis Calag; alazonia, crudelitas, excessus audaciae, saevitas Calep* [*szyk 37 : 5*] (40 : 1 : 1); *BierEz* Q3; *BielŻyw* 31; *RejPs* Ff7; niepytáicie šię cobyšcie iedli abo co byšcie pili/ i ku gorze šię niebierzcie (*marg*) niech šie wałz vmýłł i tam i łam niechfieie abo nie u dáwái cie łię ná wyłokie myłli [*ne suspendamini ex sublimi*] (-) *MurzNT Luc* 12/29; *KromRozm II* ev; *BielKom* F6v; *LubPs* gg2; *GroicPorz* 113; *Leop Is* 9/8; *BielKron* 73v, 80v, 108; *Fastus, Pychá/ Wyłoka myłł. Mącz* 119c, 104d, [114]a, 123b, 180d, 247c (21); *SienLek* 30; Iáko [...] tenže Sáłomon przeciwo

wywyfzłzonym myflam npifał *RejPos* 13v; *BielSpr* 75v; *ModrzBaz* 19; *Calag* 143a; Alazonia – Pycha, nadętofzcz, miłzl wiłsok. Superbia est vel arrogantia. *Calep* 48a; Ferocitas Superbia, elatio animi, crudelitas, saevitia, et [...] excessus audaciae, haud metuens, quae metuenda sunt. – Okkrutnosc, frogosc, misl wiłsok. Ferociter – Hardzie, frodze. *Calep* 414b, 1072a; *SkarKaz* 83b.

»wysoka myśl« = *wielkodusznoř, wspaniałomyślnoř; excellentia animi, magnitudo animi Mcz; excelsus animus Modrz* (9): *FalZioł* V 51 [2 r.]; Magnanimus, Wyfokiey myfły czyłtego ferc. *Mcz* 10b; Magnanimus, Wyfokiey myfli/ powzny *Mcz* 204c, 46c, 397a, 399a; *ModrzBaz* 62; Bo Witołł Kieyfıtutowic będac męzem wielkiego ferc/ y wyfokiey myfli/ łdził fie teź n wielkie Xięftwo Litewłkie *StryjKron* 482.

»myśl zabolła, zakurczona« = *smutek, zmartwienie [szyk 1 : 1] (1 : 1)*: Bo moźec y łkomiec/ y mrnotratnik/ y fwowolnik y z oponmi liedziec/ y n frzebrze iadc/  czoź kiedy myśl zbolła/  pięknemi fprwmi  poćciwemi cnothmi nie ozdobia. *RejZwierc* 105, 115v.

»(za)cna, cnotliwa myśl« [*szyk 3 : 2] (3 : 2)*: Gdyź ni pych nadęta/ ni żadna zazdroř/ Nie zwiedzye ich cney myfli nigdy n żadn złoř. *RejWiz* 76v, 103; *RejZwierz* 3; nie ptrzę ia n ludzkie vrody ni cudnořci cił gdy przełoeńftw rozdawam/ iedno n myfli cnotliwe. *BielKron* 65; *RejZwierc* 232.

»zaziębł myśl« = *umysł łekliwy (3)*: Abowiem t zziębł myfl co fie to rozumem  fthałofci nie fprwuie/  chocia y iefzcze nic n nię nie przypdnie/  iuź fie y podobieńftw przyfzłego łeka/ powiedz mi iefli kiedy befpieczna lbo wefoł byc moźe? *RejZwierc* 87v, 87v *margin*, Bbb3.

»zdrowa myśl« = *zdrowy rozum [szyk 3 : 1] (4)*: Grunt zdrowey myfli iefł zezłych rzeczy fie nie radować. *BielŻyw* 145; *KochDz* 103; Ktorem  cżego więcey trzeba życzyc/ iedno by mieli myśl zdrow wćiele zdrowem [*ut mens eis sana sit in corpore sano?*]? Boć zprawdę ferdeczne niemocy/ niebezpiecnieyfe ł niźli ćielefne *ModrzBaz* 66; *RybGęřli* B2v.

»zgodliwa myśl« (1): toć iefł namocnieyfe mifto/ gdzie zgodliw myfl wfzytcy łobie pomog/ nierofpcznym vmyfłem *BielKron* 249v.

»zł, niedobra myśl« = *smutek, obawa, troska [szyk 38 : 2] (38 : 2)*: *FalZioł* IV 48a, 50a; Abom ia tu was profił na dobr biefiadę (*did*) Iudas fie wymawia iź ł nie dobrej myfli (–) *RejJóz* O2v, G5v, O7; Atak chczac wam zł myfl od dalić a was vweřfolicz zpozytkiem włfem *RejKupSekl* a6; *BielKom* F8v, Gv; *GliczKsiqż* C2v; Wfzędy dofyc złey myfli s frfunkiem naydzyemy. *RejWiz* 92, 60v, 129v; W rozmitych piefzczotach/ drudzy fie popili. A ten fie vbrał w kptur/ y chodził w żłobie/ Tk iko n pogrzebie/ cżyniac zł myfl łobie. *RejZwierz* 34v;  niadfzy fie nie był więcey złey myfli [*iraque eius non fuit ei ultra*]. *BibRadz* 1.Reg 1/18, 2.Reg 13/33, 1.Mach 4/27; *BielKron* 246; Iuź thu przydzie zoftwić zł myfl dom/  przed pnem z wefoł twarz ftwc/ nie pochmurno/ ni niemo *Górndworz* K6v, H5v, P4v, P5; *RejPos* 289, 321; Nie vkzac po łobie/ złey myfli y ftrchu *BielSat* L3v [*idem BielSjem*]; To iefł fortunny gdy dwa łzepc łobie/ Wie że nie o nim/ zła go myfl nie fkrobie. *RejZwierc* 229v, 13 [2 r.], 86, 237; *BialKaz* C2; *SkarŻyw* 374, 460, 500, 537; *KochTr* 4; Nie by mię to frłowł/ bo myśl zł cżyniło *CzechEp* 72; *WisznTr* 10; *BielSjem* 26; Piękn pnno/ złey myfli dżiř byc fye nie godźi/ Wefoły dżiřen to byc ma/ co fye weñ cżłek rodzi. *PudłFr* 74; *KochProp* 11.

»zła, złościwa myśl« = *skłonna do złego natura ludzka; malus animus, mala mens* *Mącz* [szyk 24 : 4] (23 : 5): *RejPs* 78; Ten [Bóg] więczy złościwam myśli/ niż vczynki ładzy. (*marg*) Bog więczy fercza niż vczynkow patrzy (-) *RejJóz* C2v; Praca zła myśli odeymuie/ Złościam ludzkim drogi pfuie/ Poki żydzi w pracy byli/ W grzechoch hániebnych nie żyli *BielKom* D7, Cv; A ony twe łady fwyęte yuż precz odmyetuyą/ Zą złościwą mylą fwoyą ząwždy poštěpuyą. *LubPs* bb4v; W Kaimye fie okazała myśli zła człowiecza. *RejWiz* 37 *marg* [*idem* Dd3v]; Gdyż widziłz iż twa zła myśli do złego fie gárnie. *RejWiz* 134v; O nędzna mizeryo/ o pycho nádęta/ O bezecna fwawola/ á zła myśli przekłęta. *RejWiz* 169, 36v, 37 [3 r.], 37v, 67, 135v, Cc4v, Dd3v; *RejZwierz* 101v; *Prot* C4; *Mącz* 216b; więczy fłużąc fwiātu temu/ á vporney á zły myśli fwoiey *RejPos* 108v, 232, 313, 330 [3 r.], 345; *RejZwierz* 236v.

»zupełna myśl« (1): zadne lekarstwo [...] nieieft nam pozytecznieyffe iedno fprawą wiarą a zupełną mylą wołac o wfpomozenie twoie *RejPs* 210v.

Szeregi: »myśl i chuć« (1): Bog dał myśli y chuć zwierzętom áby fię okazały być posłufznemi *BibRadz* I 2b *marg*.

»(tak, i) ciało, (a, a(1)bo, i, jako i) myśl« [szyk 6 : 5] (11): *PatKaz* III 129v; *BielŻyw* 105; *RejPs* 107v; *RejWiz* 37v; obierálimy fie w żądzach ciááá náffego/ czyniąc wołá ciááá y myśli [*voluntatem carnis et cogitationum*] náffych *Leop Eph* 2/3; *RejPos* 70v, 127v; Y myśli [*lege*: myśli i] ciááá [*animi et corpora*] náffe czeršťwieią y ftwierdzone bywáią pracą *ModrzBaz* 37, 37, [38]v; *WujNT Eph* 2/3. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.; w przeciwstawieniach 2 r.*].

»duch i (albo) myśl(i)« [szyk 5 : 1] (6): *KromRozm* II h2v; *LubPs* ee4v; *BielKron* 79v; Będę fię modlił duchem/ będę y myślá [*Orabo spiritu, orabo et mente* *Vulg* 1.*Cor* 14/15; ... duchem ... y rozumem *Leop*; ... duchem ... y wyrozumieniem *WujNT*] *LatHar* 662, 414, 662. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»myśl a dufanie« (1): Do Nádzieie przybędzie wnet Státeczna myśli/ á nieomylnie dufanie o Pánu fwoim. *RejZwierz* 127v.

»duma a myśl« (1): Lecz gorną o fobie dumą y podniosłá á wielką myślá/ sílá fobie zepfuie człowiek. Bo doły łá ná pyłznego głębokie *SkarKaz* 83b.

»myśl(i) i (to jest) dusza« [szyk 7 : 6] (13); Y dokądże duffe náffe/ to ieft myśli/ w wątpieniu dzierzýfs *OpecŻyw* 65; *RejPs* 127v; Abychmy z duffe y ze wżey myśli wyznawáli możność wielkiej dobroći Páńfkiey. *LubPs* X5 *marg*; *RejPos* 115, 128v [2 r.], 138v, 236, 237v, 334v; *GrabowSet* X2v; *LatHar* 149; *KołąkSzczęśl* Cv. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*].

»myśl i głowa« [szyk 1 : 1] (2): *RejWiz* 17; iż dla nich [*grzechów*] fłuźnie P. Bog zgody nie dopuści/ á powichránie głow y myśli przepuźcza *SkarKazSej* 675b.

»(i) myśl, (a, i) oczy« [szyk 6 : 4] (10): *RejPs* 198; *RejKup* q3; *RejAp* 111v; *RejPos* 25v, 113v; *KuczbKat* 410; *KochPs* 35; *SkarŻyw* 52; niechcę tu oczu y myśli twoiey/ tych rzeczy powtarzaniem y wykładem zábáwiác. *LatHar* 381; *GosłCast* 68. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»myśl i pióro« (1): bo ná rzecz tylko lámę okiem mierząc/ ták ná nię wżyftkę myśli/ y pióro fwé fkládałz *OrzQuin* E.

»myśl a pokora« (1): iefli fie nie síthániecie w myślach á w pokorach fwoich iáko máłe dzyatki *RejPos* 328v.

»(i) myśl i ręce; ręce z myślami« (2; 1): *RejPs* 37v, 200v; [*chciał Bóg*] żeby [*człowiek*] wżeliákim obyczáiem/ y myśl/ y ręce íwe od złośliwego zabiécia ludzkiego hánował. *KuczbKat* 315. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»myśl i rozsádek« (1): Ktore [*popędliwości*] w ludziach [...] y myśl y rozládek [*mentem et iudicium*] wátlą *ModrzBaz* 71v.

»myśl i rozum« [*szyk 6 : 2*] (8): gdy wy íkrytołci íercá ludzkiego nie możecie z rozumieć/ áni ogarnąć myśli y rozumu íego [*et verba cogitationis eius non percipietis*] *BibRadz Iudith* 8/10; *RejPos* 63, 90, 286v; Bo gdy kłámftwo dla tego kłámftwem y nieprawdą íeft/ íz íe przeciwko myśli y rozumowi mówimy/ (ináczey widząc y rozumiejąc) (*marg*) *MENdacium*, quasi contra mentem dictum. (–) *KuczbKat* 290, 110; *RejZwierc* 88; *KochPs* 210. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»(ani) myśl, (a, a(l)bo, ani, i, teź, to jest) serce« [*szyk 109 : 78*] (187): *BielŻywGlab nlb* 13; *RejPs* 25, 76v, 107v; *RejFóz* Q4; *RejKup* v4v; *BielKom* Cv; *LubPs* D4v, aa4v, aa6; *RejWiz* 112v, 166v; *OrzList* d4v; *BibRadz Philipp* 4/7; *BielKron* 63, 198; *Animum aperire*, Serce íwe to yeft myśl okázác *Mącz* 278d, 10b, 124d, 204d, 285d; *SarnUzn* H4v; *RejAp* 35, 94v, 95; *GórnDworz* D6, G4v, Aa4v, Mm4v; *HistRzym* 54; A wołay [...] ze wżytkiey myśli á íercá íwego: O moy miły Pánie bądźże wiecznie pochwalon *RejPos* 87v; Widząc ía nieboże myłł á íerce twoie/ że ty nie ták czyniłz íáko mowiłz. *RejPos* 209v, 1, 4, 7v, 14v, 22v (114); Známionuie theź duch wżytki wnątrznóści człowiecze/ íerce/ myłli/ etc. *GrzegRóżn* 55; *KuczbKat* 115; *RejZwierc* 74, 85v, 87v, 102v, 134v (9); *WujJudConf* 209; *HistHel* D2v; Boć y íercem ábo myłłá y ciálem prácowác trzebá [*Et animo operandum est et corpore*]/ kto się do żywotá błogosłáwionego mocnie bierze. *ModrzBaz* 37, 21, 53; *SkarJedn* 120; *Oczko* 24; *KochPs* 66, 84, 126, 166; *SkarŻyw* 16, 150, 482; *StrykKron* 482; *NiemObr* 14; *KochFr* 96; *KochMarsz* 155; *ReszPrz* 25, 95; *ReszList* 152; *ArtKanc* E20v, H7; *OrzJan* 118; *LatHar* 3, 144, 675; A pokoy Boży/ [...] niechay ítrzeże íerc wálznych y myłli wálznych [*corda vestra et intelligentias vestras*; íerc wálłých/ y rozumow wálłých *Leop*] w Chriřtušie Ieřušie. *WujNT Philipp* 4/7; *SarnStat* 18; *GosłCast* 6; *SkarKazSej* 673a, 707b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 10 r.*].

»myśl, (a, i, ni) sumnienie« [*szyk 5 : 1*] (6): *RejFóz* Q4; *RejPos* 30v, 313v; *RejZwierc* 13, 168v; Toć moy Lemuź me Imienie/ Zdrowa myśl zdrowe sumnienie. *RybGęśli* B2v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

»myśl, uczynek« (1): *Malá mens. malus animus, proverbialiter usurpatum, Złe plemię/ zły owoc/ zła myśl/ złe vczynki. Mącz* 216b.

»wiara, (a) myśl« [*szyk 2 : 1*] (3): *RejPs* 210v; *LibMal* 1544/85v; áby káždy zupełná wiará á s práwą myłłá náwrocił íe do niego [*do Boga*]. *RejPos* 133v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»myśl i wola« (1): A ták oboim teź chwalon y wzywan chce być: nye tylko we wnątrznym vznánim/ y podnyeřyeniem myłli y woley/ ále teź zwirzchowná ípráwą cyálá y modłá. *KromRozm II* h3. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»zmysł (a. smysł) i myśl« (3): *Smyłł y myłł nářza/ do złego íkłonna íeft od młodości BiałKaz* K2v; *SkarŻyw* 91; *WujNT* 180.

Wyrażenie przyimkowe: »w myłli, na myłli« = *w duchu, po cichu* (3 : 2): *Kmiotek ná řwej myłli gwárzył/ Dobrzeć ten kucharz vwárzył BierEz* D2v; *zádiwowařły íe w myłli řwoiey będzie íe*

pythał/ czemu thák Pan vczynić raczył mieyfcu temu y ludowi temu? *RejPos* 349v, 228, 350; fámo ná nie ich funnienie żáluie/ y w łobie fámi ná myśli boleią. *SkarKazSej* 696b.

W przén (150) : raczyłz tełz y dzis nałz miły panie nałycic myfli nałse pokarmem łwiętey woley twoiey *RejPs* 162v, 92, 101, 177, 183v, 194; *RejJóz* G4v; *RejKup* g4; *LubPs* ee; Ale wđdy od dobrych zli fá rozney nádzyeie/ Ná tych drży bárzo łkorá/ á w tych łie myłł łmieie. *RejWiz* 102v, 30, 85 [2 r.], 91v, 115v, 136v, 137v, 184v; *Leop Ps* 75/11 [2 r.]; *RejZwierz* 92v; *BielKron* 24; *GórnDworz* Mm2; *RejPos* 263v, 312 marg; *KuczbKat* 370; *RejZwierc* 65v, 144, 231, Bbbv; *WujJudConf* 260; *KarnNap* D3v; Niech przeto káždy zleczy myśl fwą [*Sanet igitur quisque mentem suam aegrotantem*]/ á miáfto rzeczy/ niech łię nieboi łieniow áni łnow *ModrzBaz* 66; K tobie myśli mé wzdycháią/ Ciebie oczy mé łzukáią. *KochPs* 37; ále myśl twoiá do łwiátá y brzuchá przywiázaná iefł. *SkarŻyw* 453, 168, 234, [236], 242; *ArtKanc* E8; *GórnTroas* 24; *Płeczá*/ co złotem/ karmisz łię y żyiefł/ A prze ieden zyłk/ wielem trołk myłł bijełz *GrabowSet* V3, Q; gdyby myśl moiá przywiedźioná z łálki twey/ do łkruchy łwey/ łiáło łwoie z grzechámi y požádlivołciámi vkrzyżowálá. *LatHar* 270, 63, 64, 151, 270, 499; Duffnołł łilám podporá/ duffnołł kotwia myłłi *RybGęłli* B, C4; *SarnStat* *6; *PowodPr* 51; Gdyż łłowy myśl zrániona/ włęczył iá próžno *GosłCast* 36, 9, 28, 31, 34, 59, 63, 68; włzytká myłł flifowá Ná Wiłłe pływa zá łwoim Rotmánem *KlonFlis* D4.

W przeciwwstawieniu: »myłł ... postawá« (1): Ná połtáwie Báránek/ ále Lis ná myłłi *RejWiz* 77.

W porównaniách (6); *LubPs* gg3v; *RejZwierz* 127; ktorey [*duszy*] łie myłł záwđdy iáko płłmień ku gorze ciágnie *RejZwierc* 62v; iákoby iáki łáncuch cięłzki ná łzyi/ ták onę záboláłá á záfráłowáná myłł ná łobie vłtáwicźnie nołi. *RejZwierc* 87v, 22v; y nie raz twoię myłł rołpufzczoná y rozerwáná/ iáko plá ná łáncuchu/ krotko wiázáć/ łługo Boży/ mułłsz *LatHar* +8v.

Przysłowie: Ale wierz mi łi łłudzy/ żeł łie łmieię s ciebye/ Mowiáć/ tu rzecź [!] w popyele/ choć myłł łata w niebie. *RejZwierz* 124; A czoł tełz widzę v ciebie/ Rzył w popiele á myłł w niebie *RejZwierc* 232, 219; *PudłFr* 24. [*Ogółem* 4 r.].

Frazy: »myłł (ku gorze) bujáć chce, miáłaby« (1 : 1): *RejZwierz* 127; Obudzi łie áno myłł oná włpaniła iáko Orzeł ku gorze włzytko buiáć chce *RejZwierc* 22v.

»myłł [*czyja*] jest w rosóle« = *ktoł jest w łłopocie* [*szyk zmienny*] (2): Co rozumiełł? w iákim tám byłá myłł rołole/ Widzáć žem wywiedźiona w to niełcźęłné pole. *GosłCast* 49, 16.

»myłł [*czyja*] (s)truchłeje« = *ktoł odczuwá łmiertelny strach lub przejmujácy žal* (3): (*did*) Pan żálołciw ze źłey nowiny (–) Ohtocies mi nowinkę piękná powiedziála Nie darmo mnię moia myłł tak byłá łtruchłá *RejJóz* G8, Ov; Bo iákoł myłł truchłeie/ gdy opráwcá łtoi/ A temu więć nawięcey kto krzyw iż łie boi. *RejWiz* 139v.

Zwroty: »byłł krolewskiej myłłi« (1): áby pan moy byłł krolewłkiego łerczá/ y myłłi/ á záchowywál we włzytkim włpaniálołł *GórnDworz* li2.

»dzierzełł myłł na wodzy, na wędzidle« = *okiełzáć swojá naturę* [*szyk zmienny*] (2 : 1): Bo iáko tę buyná myłł ná wolnym wędzidle/ Będyełłz dzyerzał *RejWiz* 29v; *RejPos* 147; Dzierz złá myłł ná wodzy/ Iefłi cie záwodzi. *RejZwierc* 239.

»z myłłá łatać po niebie (*a.* po powietrzu), bujáć pod niebem (*a.* wysoko), wyleciełł wzgorę, wzłeciełł wysoko; myłł łata w niebie« = *dawáć się ponosiłł fantazji, ámbicji itp., ułegáć swojej naturze*

[szyk zmienny] (2 : 2 : 1 : 1; 2): *RejWiz* 60; TEn dom [*Przerębskich*] z mylą/ acz zacny/ nie buiał wyfoko *RejZwierz* 59, 124; Bo Koleryk wnet z mylą fwą wzgorę wyleci/ wnet chce być hetmánem/ á choć nic nie máfz przedfię fie łobie pánem zda. *RejZwierc* 3v, 214, 219; *PudłFr* 24; *Phil* I4v.

»z myślami wzgorę latać« = *myśleć o rzeczach wzniosłych* (1): ktorzy z myllámi fwoiemi wzgorę latáią/ mylląc o rzeczach niebiefkich/ opuściwly ná ten czás wżitki ine błędne fpráwy fwiátá tego *RejAp* 11.

»myśl (s)cudzołóżyć« [*w tym: od kogo* (2), *do kogo* (1)] [szyk zmienny] (3): czo zá pomftá tym ieft zgotowaná co myll fwą łcudzołóżyli od Páná. *LubPs* R2 *marg*, R2, S.

Wyrażenia: »myśl bezpieczná« (1): Bo ten Pan ieft mocą moią y teź chwałá wdzyęczná/ Obroná/ pewnym zbáwieniem/ y myllá bełpieczná *LubPs* gg2v.

»bujná [= *nieokiełzana*] myśl« (2): *RejWiz* 29v; Nawiętly rozum kto pozná fámbie/ A z buyná myllá nie lata po niebie. *RejZwierc* 214.

»myśl czystá« (1): Kiedy ferce pocźciwe má myll onę czyftá/ A iáko škło od káźdey zmázy przeźroczyftá. *RejWiz* 62v.

»dobrá myśl« = *dobre samopoczucie, wesolość* (5): *RejWiz* 22; Sámy cię [*Hanno*] ściány wołáią/ Y z dobrá myllá czekáią *KochPieś* 34, 4, 23; *PowodPr* 10.

»dobrá myśl« = *swoboda* (1): Nieubłágána Wilfo/ próžno włtrząłáz rogi/ Próžno brzegom gwałt czyniłz/ y hámuiełz drogi. Nálazł fortél król Augułt/ iáko cię miał pożyć/ A ty mušilz tę fwoię dobrá myll połóżyć *KochFr* 88.

bibl. »myśl dusze, serca« (1 : 1): Nie wywylzłfay fie w mylli dułfe twoiey [*non te extollas in cogitatione animae tuae*] iáko Byk *Leop Eccli* 6/2; Vítálá dobrá myll fercá náłzego *PowodPr* 10.

»hardá myll« (1): Serce ich w hárdéy mylli z nádętofcyá buyáło *LubPs* Rv.

»myll krolewská, páńská« [*w tym: páńská a krolewská* (1)] [szyk 2 : 1] (3 : 1): *GórnDworz* Ii2; Bowiem ich mylli Páńkiey á Krolewłkiey práwie/ Kochánie było wlyftkim łtáwić fię łáłkáwie. *KołakCath* A3v; *KlonWor* 56.

»nědzná myll« (1): fłylyłz częgo prágnie tá nědzná á omylná myll twoiá. *RejPos* 317.

»myll niewierności« (1): ktorým Pan Bog záłlepił myll niewierności ich/ áby im nigdy nie fwiećilá fwiátłość práwdy. *RejAp* 165v.

»niewinna myll« (1): A miec [!] z onymi niewinnemi dzyatkámi/ kwiatki przed nogi iego/ oney niewinney mylli twoiey. *RejPos* 87v.

»myll niezdrová, zaboláá; myll choruje« [szyk 2 : 1] (1 : 1; 1): Ktolemi [*chorobami dusznymi*] wćiśniona myll bárzo choruie *RejWiz* 94; *RejZwierc* 87v; Iáko myll twoiá niezdrová [*mens a sanitate aliena*]/ do zdrowia iy [*przeciwnika*] przywiedźie? *ModrzBaz* 68.

»oczy mylli« (1): ábychmy cie [*Boga*] tákieź oczymá wierney mylli náłzey poználi á ogládáli *RejPos* 58.

»omylná myll« (1): *RejPos* 317 *cf* »nědzná myll«.

»powážná, rozłropná myll« [*w tym: powážná a rozłropná* (1)] (2 : 1): Tákiecbý powážná myll/ záwždy buiáć miáłá/ Aby łzkodliwe czály/ wždy przepátrowáłá. *RejZwierz* 127; *RejZwierc* 54.

»myll rozerwana« (1): *LatHar* +8c *cf* *W porównaniach*.

»myśl rozpuszczona« (1): *LatHar* +8v *cf W porównaniach*.

»skażona myśl« (1): *LubPs* N5v *cf* »sprosna myśl«.

»sprosna myśl« (1): Ach ikázonefz á fprofne to ich myfli były/ Kthore ták brzydkie złości ku Pánu mowiły *LubPs* N5v.

»myśl stateczna, nieuniesiona« [*w tym: stateczna a nieuniesiona* (1)] [*szyk 1 : 1*] (2 : 1): iákoby oná myfl ítáteczná/ á ná żadną ítronę nieuniefiona/ á rozumem ná ocel záhárthowána/ thák iákoby fie y w ízczęfcu y w nieízczęfcu ná żadną ítronę nie pofliznęła *RejZwierc* 22, [213].

»strapiona (a. utrapiona), ściśniona (a. uciśniona), zafrasowana, stroskana myśl; udręczenie a frasunek myśli« [*szyk 6 : 2*] (2 : 2 : 2 : 1; 1): *RejWiz* 94; gdyż fie iey [*osądzonej duszy*] iedná godziná widzi iáko tyfiąc lat w onym vdręczeniu á fráfunku myfli fwoiey. *RejPos* 128; *RejZwierc* 85v, 87v; *BudBib Bar* 3/1; Serce w nieízczęfcu táie/ y myfli ítrapioné/ Ciála síly pozbywfzy leżą obáloné. *KochPs* 66; Czym fie ítrofkána myśl raz hoynie nápoilá Obrokiem tym/ tym prágnie by fie niepaftwiá. *GosłCast* 48, 16.

»swobodna myśl« (1): Swobodna myśl wykrzyka/ Gdy fię z trofką potyka *RybGęśli* C4.

»myśl ślachtetna« (2): *RejWiz* 115v; Zá te ziemskie nietrwáłe fráfowliwe Pánftwá. W ktorých fię myfl ślachtetna ich kochác nie chciála *KołakCath* A3v.

»upadły w myślach« (1): gdyż to náfze zgwałcone przyrodzenie wytrwác nie może/ gdy mu fie co fmętnego á żálobliwego stánie wedle fwiátá tego/ áby nie mufiáło byc vpádłe w myflach fwoich *RejPos* 352v.

»upokorzona myśl« (1): Bo chociay to kádzidło/ ták od ciebie wonia/ A tym nam ínadź pomoże/ iáko s podogonia. Nie poydáli perfumy od fercá práwego/ Z vpokorzoná myflá/ do Bogá żywego *RejZwierz* 107.

»uszy myśli (a. myślęj)« (2): gdy fławnych mężow zacne dzieie przypominaią tedy vfzy myfley náfzey íkłoniwfzy rzeczy one pilnie obaczyć mamy *BielŻywGlab nlb* 12; *LatHar* 653.

»wielka myśl« = *wygórowana ambicja* (1): Vrodziła fię wielka myśl/ ná Lanie ciálnym *KlonWor* 56.

»wierna myśl« (2): z gorájącá pochodnią wierney myfli á wierneho fercá fwego/ czekác przyścia á záwołánia Páná fwego *RejPos* 342v, 58.

»myśl wspaniła« (2): Tákże teź myfl wspaniła człowieká pocźciwego gdy będzie brudną ponurofcia á tepofcia pokryta/ thákże teź sfzpetniec y znikczemniec muśi. *RejZwierc* 54, 22v.

»myśl zapleciona, zawikłana« [*szyk 1 : 1*] (1 : 1): hárcuyże vftáwicznie á wiedz burde s tą záwikłaná á zázfálowaná [!] myflá fwoiá *RejZwierc* 85v, 227v.

»zaślepiiona (a. oślepiiona) (jest) myśl; zaślepić myśl« = *sensus obtusus Vulg* [*szyk 4 : 3*] (6; 1): *BielŻyw* 54; *RejPs* 151v; *RejAp* 165v; *RejPos* 173; Ták ich myśl zaślepiiona gárdzac pobožnościa/ Ciemność swiátłofcia zowá á swiátłofć ciemnościa *KołakSzczęśl* C2v; Myśli [*mentes*] niewiernych od ízátáná oślepione. [*cf fercá íą zaślepione WujNT 2.Cor 4 arg; oślepił fmyfły niewiernych WujNT 2.Cor 4/4*]. *WujNT* Aaaaaa2v, 629 *margin*.

»zła myśl« (2): A cokolwiek fwawolá á złá myflá cuchnie/ Wnet oczy podśinieia/ wnet s tego brzuch puchnie. *RejWiz* 48v; *RejZwierc* 239.

»myśl znaminita« (1): Iáki dom/ iákie złoto/ iáka głádkość przy téy Przyfádźie ma ímákováć/ myśli známinitéy? *KochDz* 104.

Szeregi: »ciało i myśl« (1): á dzierz ná wodzy tego íwowlonego olfá/ ciáło y myfl íwoię *RejPos* 147.

»myśl i dusza« (1): iz przez ono nadroźlżego Ciáłá y Krwie Páná Chrístułowey przyięćie/ nályca sie myśl y duflzá náflzá. *KuczbKat* 165.

»nie tylo (i) myśli ale i (i) oczy« [szyk 1 : 1] (2): *RejPos* 173; á nie tylo myśli ále y oczy íwoie nályćić Bogiem w íeie chćieli. *SkarKaz* 519a.

»serce, (a, i) myśl« [szyk 10 : 4] (14): *Leop Hebr* 10/16; *RejZwierz* G8; *RejAp* 29; *GórnDworz* Ii2; *RejPos* 342v; *WujJud* B; íeiebieć wzywa íerce zfráłowáne y myśl vtrapiona [*anima in augustiis et spiritus anxius*]. *BudBib Bar* 3/1; *CzechEp* 199; *ReszPrz* 8; *ReszHoz* 136; *PudlFr* 76; niech myśli, y íercá náflze/ ku tobie [*Bogu*] wzdycháią záwflze *ArtKanc* T5v; *WujNT Hebr* 10/16; *GosłCast* 31.

a. Śmiałość, odwaga, animusz; animus *Mącz, Modrz; mens Vulg, Calag* (28) : Acz mię wielki ítrach zeymuie A wftyd mi myfl odeymuie *RejJóz* D7v; *Mącz* 92d; Ták iákoś íie dał widzyeć mężnym raz w potrzebie/ Niechże iuz nie odchodzi táka myfl od ciebie *PaprPan* Cc3v.

Fraza: »[komu] myśl (u)rośnie, urość może; dostanie, przybywa myśli« [szyk zmienny] (2 : 1; 1 : 1): *RejKup* T; A choć drugi nic nie krzyw/ w łeb mu íie doftánie/ Czáfem przy towarzysfzu/ á czáfem przy pánie. Bo tám ínádnie káždemu wnet doftánie myfli *RejWiz* 71v, 23; *RejAp* AA5; *SkarŻyw* 317.

Zwroty: »doda(wa)ć myśli« = *animus alicui facere Modrz; dare mentem Calag* [szyk zmienny] (4): Doday myfli á pośíláy [!] rycerftwo thwe przeciwko miáftu [*Conforta bellatores tuos adversus urbem; doday íercá rycerftwu twemu ... WujBib*] *Leop 2.Reg* 11/25, *Ios* 1 arg; *ModrzBaz* 57v; *Calag* 149b.

»myśl mnożyć« = *dodawać odwagi* (1): *OrzQuin* R4v cf »myśl tłumić«.

»[komu] myśl odpada, zginie« = *ktoś (s)traci śmiałość* (1 : 1): *RejJóz* L3v; Pawik gdy ogon roftoczy vbogi/ Wnet mu myfl zginie gdy póždzy ná nogi. *RejZwierc* 219.

»[komu] myśl skazić, psować; myśl się kazi« [szyk zmienny] (1 : 1; 1): *RejRozpr* I4v; Czemuż pfluiećie myfl [*Cur subvertitis mentes; Czemu kázicie íerce WujBib*] íynom ífráelkím/ żeby nieśmieli íść ná íieflce/ kthore im ma dać Pan? *Leop Num* 32/7; *RejZwierz* 38.

»myśl tłumić, niszczyć, gasić« = *pozbawiać kogo odwagi, animuszu* (1): bo iáko niewola myśl w człowieku tłumi/ níflczy/ gáíi [...] ták téż záflze wolność w człowieku myśl mnoży/ íerce podnoíi [...] pozór y pochód ochotny w nim czyni. *OrzQuin* R4v.

»myśl tracić« (1): drudzy widzác okrucieńftwá one/ myfl tráfili *SkarŻyw* 206.

»uczynić myśl [komu]« = *dodać odwagi* (1): Y onym ták powážnym íercem íwoim wczýnił táką myfl onemu Rycerftwu íwemu/ że wflzyfcy ná bitwę przyzwolili. *RejZwierc* 149v.

»myśl (więszą) wziąć« = *nabrać animuszu, śmiałości* (2): Przyfldeł pothym Gáál [...] Ná ktorego przyśćie/ zburzyli íie y myfl wíećflfá wzięli obyvátele miáflthá Sychem [*erecti habitatores Sichem; wzięwflzy íerce obyvátele Sichem WujBib*] y wybiegflfy ná role/ burzyli winnice *Leop Iudic* 9/26; *RejZwierc* 135.

Wyrażenie: »myśl niezwyćężona« (1): Taka rownie u ciebie myśl niezwyćężona. *KochMon* 21.

Szeregi: »animusz albo myśl« (1): iz nietylko w íeden ánimuflz álbo w íednę myśl/ w íednę zgodę/ w íednę miłość/ w íednę ípólną przyiaźń [...] ále téż ktemu w íedno ciáło [...] ípoioné flą. *SarnStat* 1002.

»i nadzieja i myśl« (1): Pyta sie wnet młodzyeniec coby to tam było/ A iuz mu y nádzyeie y myśli przybyło. *RejWiz* 23.

»myśl i serce« [szyk 1 : 1] (2): Więc serce takowe y myśl taką naydziefz wálzá kró: M: nie ieno w tym tak mężnym Rycérłtwie swoim/ ále tálz ochotą gotowy iest łtan Duchowny włyftek *OrzJan* 110, 110.

»serdeczko i myśl« (1): NOwomieyfcy chociay tak/ derdołkowie drobni/ Ale sie dobrze czuią/ iz fą ná wżem godni. Iest serdeczko/ iest y myll/ y baczenie naydzye *RejZwierz* 88v.

b. Wiara, ufność (6) : á nadzieiá moiá o wybáwieniu twoiem wciółci myll moię záchowa. *RejPs* 101v.

myśl o czym (2): ále zgołá połtanowiwfy [Maria Magdalena] wierną myll w sercu swoim o świętym miłofierdzyu iego/ vpadłzy v nog iego/ tálz wnet łzami vmywála święte nogi iego *RejPos* [308]v, 339v.

Wyrażenie: »wierna myśl« = *pochodząca z wiary ufność* (1): ábychmy w tych niebełpieczeńłtwiech włtawicznie z nabożnym sercem á z wierną myllą wołali ku Pánu swemu/ rátoy nas miły Panie *RejPos* 51v.

Szeregi: »myśl a nadzieja« (1): gdy w pánye á łtworzycyelu swym myll á nádzyeyę swą pokłádali *GliczKsiąż* C4v.

»wiara i myśl« (2): dayze nam też z miłofierdzya swoiego taką wiare y taką myll do serc náłzych/ o they nieznošney dobrotliwošci swoiey/ ábychmy [...] nigdy od ciebie [...] nie odstępowáli. *RejPos* 339v, 4.

c. Radość (2) : O by to dziś tak powiedziano iákiey pániey/ iz pewnie to co vrodzilz iz będye z niego krol ábo iáki moczary wielki światá tego/ iákaby tam byłá myll á iákie dziwne nowiny s tego. *RejPos* 306v.

Zwrot: »dobyć myśli« = *zdobyć się na radość* (1): Kiedy na to wlpomionę czochmy pobroili Nie mogę dobyć mylli w żadney krotofili *RejJóz* N3.

d. Wyobraźnia, imaginacja, fantazja (28) : á grozne widzenia na mylli miewaią *FalZioł* II 3d; Imaginor Myllię nieco/ Bierzę sobie ná myll. *Mącz* 165d.

I sg w funkcji okolicznika sposobu: »myślą« = *w wyobraźni* (11): wezmę srzędni punkt z tego Cynká/ y podnioę go myślą wzgóre/ stánie syc hnet piątnokátna PYRAMIS *OrzQuin* I; *SkarŻyw* 127; To iest/ iáko potym okázuie/ iz ácz też myślą/ vmyll ludzki máluie sobie obrázy rzeczy zmyšlonych/ włzákze my nie wżyczámy onym obrázom zmyšlony^m effencyey/ to iest iftnošci. *CzechEp* 256; przebieżenie myślą krotkie wlytkich godzin dziennych/ vważáiac iáko się łtrawiły. *LatHar* 69; á do niebieskich páłacow twoich/ myślą się przenořzac/ [...] z ich się dołtápienia po šmierci wćielzyć. *LatHar* 457, 2. Cf »myślą być«, »zanieš się myślą«, »myślą a nieprawdziwie«.

Zwroty: »myślą być [czym a. gdzie]« (2): Potym niekto kruká łpytał/ Ktoremby się ptakiem mniemiał: Myšlam pry był niegdy orłem/ A teraz się iuz znam kukiem. *BierEz* H2v; bom y tam iuz wlyftek iest myślą, Y tu záš názad iestem. *CiekPotr* 83.

»postanowić [co] w myśli swej« = *wyobrazić sobie* (1): A poftaw tákież przed oczy dułze fwoiey tę fwiętą á błogofławioną ofiárę Páná fwego [...] á poftánow ią w myfli fwey/ ták iákobyś ná to oczymá fwemi pátrzył. *RejPos* [105]v.

»zanieść (a. zanosić) się myślą [na kogo, na co]« = *wyobrazić sobie kogo, co* [szyk zmienny] (2): Potym zánies fię myślą ná przygody y fprawiedliwych/ y grzełznych ludzi *LatHar* 578, 78.

Szereg: »myślą a nieprawdziwie« (1): ábyś ty w tym Sákrámeⁿcie iedno myślą á nieprawdziwie Ciałá Pánfkiego pożywał/ á nie fzukał go w Sákrámenⁿcie ále w Niebie. *WujJud* 260v.

Wyrażenie przyimkowe: »w myśli, w myślach« = *w wyobraźni, w imaginacji* (6 : 5): A wydáwał ná łup ony ktorzy fię łobie zdały wmyflach fwych mocarzmi *RejPs* 111v; *RejWiz* 120v; Iż był záchwycon w myfli fwey ná wyłoką gorę/ á táb vyrzał tho miálto piękne *RejAp* 181v, 68v; *RejPos* 20v, 117v; *LatHar* 3; Nie ták fię/ mowię w mękach fwych kręcili/ Ledwe tych w myśli telkności wzyli/ Iákich ia nędznik *RybGęśli* C4v. *Cf* »postanowić w myśli«.

~ *W przeciwstawieniu*: »w myśli ... w rzeczy« (1): iż y to fłowo widzenie może się dwoiáko rozumieć/ álbo widzenie w myfli/ álbo widzenie wrzeczy *GrzegŚm* 62.

Szereg: »w myślach ani przed oczyma« (1): áby nam nic inłzego nigdy w myflach náłznych áni przed oczymá náłzymi nigdy nie było/ iedno to fwięte kroleństwo twoie *RejPos* 273. ~

W przen (4) :

Zwrot: »latać z myślą pod obłoki, po świecie myślą bując; myśl po powietrzu lata« [szyk zmienny] (2 : 1; 1): Siedzifz ty zámknąwłzy fię/ iż nie widzifz fwiátá/ A myfl przedfię od dułze po powietrzu lata. Widzifz Słóńce y Miefiąc/ niebo/ włzytki gwiazdy/ Iákoćby tuż nád głową práwie ftały zówzdy. *RejWiz* 120v, 28v; *OrzQuin* F; Latać z myślą pod obłoki/ Przepátruiąc fwiát fzyroki/ Y włzytki przypadki ná nim/ Swym poważnym rozeznánien. *RejPos* A2v.

e. *Jeden z elementów filozoficznej lub teologicznej definicji Boga lub człowieka* (16) : *RejWiz* 114, 119; iż w tych trzech perfonach/ iedno Bołstwo/ iedná wola/ iedná fprawá/ iedná myfl/ ieft y będzie ná wieki wieczne. *RejPos* 151; Lecż Bog óciec wieczny/ łobie fię przypátruiąc/ rodzi myśl siebie fáme⁸⁰/ ktora ieft obrazem iego nie znikáiącym/ ále będącym/ ábo ftoiącym *CzechEp* 256, 174, 256 [2 r.], 257; Cóż gdzie náłzé oczy Dościąc niemogá? gdzie myśl/ która niebiem toczy/ Gdzie lámá piękność świéci *KochFrag* 23.

Wyrażenia: »można myśl« [o Bogu] (1): Bo Bog ieft ták można myfl/ że go nic nie rułzy/ Lecż on przedfię zówzdy wie tu o káżdey dułzy. *RejWiz* 138.

»nieśmiertelna myśl« = *Bog* (1): Czo ieft Bog odpifał [*Secundus filozof*], nie fmiertelna myfl, niewymyflona wyłokóć, podftata [!] włzitkich rzeczi oko nie zamrózone, włzitko zdzierzaiąc fwiatło ludzkie. *BielŻyw* 135.

»myśl Ojca Swego, płód myśli Ojca« = *w religii chrześcijańskiej Syn Boży jako Druga Osoba Trójcy św.* (1 : 1): y ieft [*Syn Boży*] płodem myśli iego [*Boga Ojca*] mądrością y znáíomością iego/ zupełnym wyobrażenim iłtności iego/ y iálnością chwały ábo świátłości iego. *WujNT* 304; Bo on [*Syn Boży*] od poczęcia fwe⁸⁰ miał włzytkę mądrość/ będąc lám mądrością wieczną y myślą Oycá fwego *SkarKaz* 45b.

»myśl prosta« [o człowieku] (1): Człowiek ieft myśl prosta, pracująca dusza, na maluczki czas trwając ducha przysmacz. *BielŻyw* 135.

»wieczna, wiekuista myśl« = *Bóg* (1 : 1): Wleczna myśli/ któraś ieft däléy niż od wieká/ Iefli cie téz to rułza/ co czáfem człowieka *KochFr* 39; *KochTarn* 79.

f. *Życie* (w tłumaczeniu tekstu biblijnego); *anima PolAnt* (1) : A przetoż theraz brácia daymy z siebie przykład bráciey nälzey kthorych myłł ná nas zawisnęła [*quod a nobis pendet anima eorum*; ... dułzá *Leop*, *WujBib*]/ mieyłceć święte/ kościoł y ołtarz ná nas łtoi *BibRadz Iudith* 8/14.

2. *Rozmyślanie, rozpamiętywanie; troska, staranie; marzenie; cogitatio Modrz, Cn; meditatio JanStat, Cn; motus animi, meditamentum, mentis a. animi sensus, sermo intimus Cn* (33) : *BielŻyw* 110; *Immoror, Immorari honestis cogitationibus*. Báwić lie ná poczcíwych myłłách/ to yeft/ o łtátecznych rzeczách zówždy myłłić. *Mącz* 233b; *RejPos* 101v, 266; *Ztą myłłą zięłá iá wielka záłóść zá grzech/ gdy myłłiá: iáko święte ciáło y kości w dom nieczyłtey białey głowy wniść máią?* *SkarŻyw* 440; *KochMRot* B2v.

myśl o kim, o czym (8): *BielKron* 58; (*marg*) *Myłł nälzá zówždy o doczełnych rzeczách. (-) iż mdłe przyrodzenie narodu nälzego/ [...] nigdy ná to nie pátrzy co być ma/ [...] iedno to co dziś oczymá widzi/ á nawięcey folgując tym doczełnym potrzebám swoim. RejPos* 251v *marg; KochPs* 131; *Winá łobie każe dáć [król Midas]: prózna myśl o winie/ Bo z skłenice przez gárdło łczére złoto płynie. KochDz* 107; *GrabowSet* N3v; *Pierwłza tedy myśl twoiá niech będzie o Pánu Bogu twoim/ álbo o rzeczách Bołkich. LatHar* 2. *Cf Ze zdaniem.*

myśl czyja [w tym: pron poss (13), *G sb* (1)] (14): *RejPs* 112v; *Przedłuzay czas myłłi łwey prętko rzecz wyprawuy BielKom* C5; *RejWiz* 184v; *BielKron* 58; *RejPos* 251v *marg; KochPs* 131; *WerGość* 214; *LatHar* 2, 50. *Cf Zwroty.*

Ze zdaniem podrzędnym referującym treść [w tym z zapowiednikiem: o tym (2); *aby, jakoby*] (2): *O tym zówždy nälzá myłł/ áby co przybyłó/ A co potym przypáść ma/ o tym lie ni fniłó. RejWiz* 184v; *WerGość* 214.

W połączeniu z przydawką przymiotną określającą przedmiot rozmyślenia (1): *przez dzieięć lat modlitwie/ połtom/ y myłłom niebieskim łłużył. (marg) Dzieięć lat zámkniony rzeczy zbwienne obmyłłá. (-) SkarŻyw* 235.

W połączeniach szeregowych (4): *cołkolwiek wczynił myłłá/ kochánim/ przyzwálánim/ omyj łpowiedziá á grzech będzie zgłádzon. HistRzym* 57; *GrzegłSm* 30; *ModrzBaz* 46v; *SkarŻyw* 235.

Zwroty: »myśl swoje (a. swą) (na)sadzić« [w tym: na czym (1), *w czym* (1)] (2): *WerGość* 203; *Vmyłł niešie wyniołły/ depce podłe rzeczy/ Włzytkim gárdzi/ co ziemłki człowiek ma ná pieczy. W niebie włzytkę łwoię myłł/ nie ná ziemi ładzi WisznTr* 23.

»myśl swoje (a. swą) obracać (a. obrocić) [ku czemu]« [szyk zmienny] (3): *KochPieś* 38; *PudłFr* 72; *gdy [król] włzyłtkie myłłi łwe ku pokoiowi/ pomiárkowánium/ y łprawiedliwołci ich obráca [dumque acumen cunctarum lucubrationum et meditationum suarum ... defigit JanStat* 22]. *SarnStat* 908.

Wyrażenia: bibl. »człowiek wielkich myłłi, mąż myłłi« = prawdopodobnie człowiek przewrotnie knujący (w tłumaczeniu niejasnego tekstu biblijnego: vir cogitabundus a. machinationum PolAnt; vir versatus Vulg = mąż przewrotny Leop, mąż chytry WujBib) (1 : 1): *BibRadz Prov* 14/17; *Kto łię*

rychło gniewa czyni [profność/ á mężá dumaiącego nienawidzą. (*marg*) wł: krotki nozdrzami czyni [profność/ á męż mylli nienawidzi fię. (-) *BudBib Prov* 14/17.

»nabożna myśl« (1): WZdaymyż czeń BÓGU [...] A to myślá nabożną/ á ferdeczną pokłoną/ zá łáfkę nam dáń. *ArtKanc* T11v.

Szereg: »myśl i wspomnianie« (2): *SkarŻyw* 160; ná [*lege*: nád] którą myśl y wípominánie/ nic pożyteczniejszyego do porátowánia zbáwienia nie mamy *SkarKaz* 383a.

W przén (3) : noc w myślách tefkliwa/ Y té ogniité gwiazdy rozśiané po niebie Swiádkiem/ że nic milźzego niémam okrom ciebie. *KochFr* 98.

myśl czyja (1): A miáfto látorośli/ ścielemyć [*Chrystusowi*] fwe nabożne myśli *ArtKanc* E6v.

W połączeniu z przydawką przymiotną określającą przedmiot rozmyślenia (1): Serce wolne od myśli świeckich chowáiąc/ ná fkrzydłách ie rozmyślenia nabożne⁸⁰ wniebo podnofił. *SkarŻyw* 353.

Wyrażenie: »nabożna myśl« (1): *ArtKanc* E6v *cf* *myśl czyja*.

3. *Wynik rozmyślenia, to, co zostało pomyślane, obmyślane, wymyślane; pomysł, wymysł, zamiar, postanowienie, plan; wątpliwość, pytanie; marzenie; cogitatio Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; mens Murm, Mymer¹; cogitatus Vulg, Cn; sententia Vulg; imaginatio PolAnt; cogitatum Cn (731) : PatKaz II 23v; GlabGad L4 [2 r.]; WróbŻółt vv; RejKup Bv, m5; Zádnych mylli nie mámy [Nullam cogitationem habemus; Szadnego myszlyenya nyemamy *HistAl* 1510/369]/ Ani ludzióm áni zwierzętom pánujemy *HistAl* I6v; iefli mnięmász/ aby oni za wołą bożą tę bożą wołą odmienili/ obácsię dlá boga co to włercu twoiém zamyśl/ Bo iei zajątę/ niczem dowieść niemożelz *MurzNT* 126; *RejZwierz* 3v; *BielKron* 260v; *Mącz* 74d, 196d; *GrzegŚm* 30; Więc fie tu rzkomo ftárzec prowadzić porywa [...] Ano w fercu infza myfl bo nie powłoczny pan/ Rádźzey ná mieyfcu fiedzieć flufłzy ná iego ftan. *HistLan* C4; *BudBib Prov* 20/18; Slifkie fá myśli ludzkie [*Fluxae sunt cogitationes humanae*]: pámięć nietrwála/ á w mnoftwie [praw ledwie fię sámá czuie. *ModrzBaz* 88; *KochPs* 27, 91; Iedney nowe y fieltrze mylli włzytki wypowiedziála/ iáko myflác o vbiorách świeckich/ wyniść chćiála *SkarŻyw* 161, 166, 167, 294 [2 r.], 383, 471; *KochTr* 10; *GrabowSet* Sv; włzelkim myśłóm/ ktoreć nabożeńftwo [...] rozrywáią [...] odpor daway. *LatHar* [+9]v, 117, 579; *CiekPotr* 76; *GosłCast* 57, 64.*

myśl do czego (2): [podziewał fię [św. Józef] ilz táłz w nim [w synu Heroda] myfl do zábićia onego dzieciátká [Jezusa] być miála *SkarŻyw* 244; *StryjKron* 522.

myśl około czego (2): *OrzQuin* G4v; *Vigilius* Papieżem zoftawłzy/ myfl około Heretyká ná Stolicę Cárogrocká poładzenia/ odmienił *SkarJedn* [d9]v.

myśl (na)przeciwko komu (4): *WróbŻółt* 55/6; *BibRadz Thren* 3/60; *RejPos* 32v; oni dwa ftarcy będąc pełni mylli złościwey przeciw Zuzánnie [pleni iniqua cogitatione contra Susannam] *BudBib Dan* 13/28.

myśl przeciw czemu [= niezgodna z czym] (1): wewnętrzne [grzechy] fá zle miłly y ządze przeciw prikazaniu Bożemu *SeklKat* Q4v.

myśl na kogo, na co [= przeciw komu, przeciw czemu] (4): Vsflyzáłes wřágánie iych Iehowo/ włzytkie myśli iych ná mię [omnes cogitationes eorum super (*marg*) *adversum* (-) *me*; przeciwko mnie *BibRadz*]. *BudBib Thren* 3/60. *Cf* »myśl bluźnierska«.

myśl o kim, o czym (6): *GliczKsiąż* 15v; *GórnDworz* Aa8; *RejPos* 285v; wżyftká iego myśl/ o pożytku/ y tęn ma zá naylepfzá rzecz ná świećie *GórnRozm* F; *CiekPotr* 38; *GosłCast* 38.

myśl czyja [w tym: *pron poss* (158), *G sb i pron* (85), *ai poss* (35)] (278): *BierRaj* 16; *OpecŻyw* 43, 46v; yako narodenye maryey panny od uyekow yeft w myżly bofkyey *PatKaz III* 87v, 88; *WróbŻołt* 7/10, E2, 55/6, 91 *arg*, 6 (9); Lecz pan Bog iuz był zaczał wmyfli fwey frogofć kniem gniewu fwoiego *RejPs* 115v, 22, 25, 31v, 37v, 38v (15); *RejJóz* E3; *SeklKat* T2v; Wczas poftanow fwoie rzeczy. A powoly fobie rozmyfl A potem my powiedz fwą myśl. *RejKup* h7v, F, m5, q6, s3v, x2v; *HistAl* G; *MurzNT Matth* 9/4, k. 91; *KromRozm III* B7; O drogyełz fą zawnzdy v mnye myfli thwoye Boże *LubPs* eev, B6, H4v, L2, L4, Q2 (14); *GroicPorz* ppv; *RejWiz* 19v, 47, 136, 178, 179v, 193; *Leop Iob* 20/2, *Ps* 39/6, *Prov* 21/5, *Sap* 12/10, *Eccli* 27/4 (13); Sthał fię nam ku fztrofowaniu myfli náłznych [in redargutionem cogitationum nostrarum]. *BibRadz Sap* 2/14, *Iob* 20/2, *Prov* 21/5, *Thren* 3/60, *Dan* 4/2, *Iudith* 10/14 (10); *BielKron* 60, 76v, 179; *KochSat* B4; *Mącz* 78d; *OrzQuin* I4; *GórnDworz* Y6v, Aa8, Cc4, Ee4v, L15; *HistRzym* 7v, 15; *RejPos* 26, 28, 29v, 37, 76v (25); *GrzegŚm* 3, 27; *KuczbKat* 396; *RejZwierc* 30v, 31v, 103, [121], 169v, 195v; *KochMon* 22; *WujJud* 44v, 247v; Aleć złoŃnicy odniofą słuźne karanie zá fwe myfli iřz zániedbáli fprawiedliwego/ á odstáwali od Pána. *BudBib Sap* 3/10, *Esth* 9/25, *Iob* 21/27, *Ps* 138/2, *Thren* 3/60, *Dan* 4/19 (10); *MycPrz* I C; *BudNT Matth* 12/25, 1. *Cor* 2/16; *CzechRozm* 179v, 230; *PaprpPan* D3; *ModrzBaz* 69, 78v, 87, 88, 144; *KochDryas* A2; *Oczko* 1v; Vprzędziłeś falką fwą/ pánie/ myśli iego/ Włóżyłeś nań koronę z kámięniá drogięgo. *KochPs* 29, 10, 15, 20, 24 [2 r.], 45 (18); *SkarŻyw* A3, 69, 121, 140, 249 (22); *KochTr* 22; *StryjKron* 522 [2 r.]; *CzechEp* 198, 257; *NiemObr* 31, 76, 91; *KochBr* 152; *ReszPrz* 76; *WisznTr* 25; *PudłFr* 72; Duchu Ńwięty rácz nas ćieľzyć/ myśli náłznych rácz fprawcą być *ArtKanc* T8v, I13v, K15v, M3v; *GórnRozm* F; *PaprpUp* F4v; *ZawJeft* 16, 38; *ActReg* 159; *GosłGospSieb* +4; *GrochKal* 18; *GórnTroas* 32; *GrabowSet* B3v, Cv, G2v, M4, N3; *OrzJan* 37, 97; *WyprPl* Cv; *LatHar* 18, 42, 45, 276, 358; *KoľakSzczęśl* B4; *WujNT przedm* 27, *Matth* 9/4, 12/25, s. 99 [2 r.], 132 (18); *SarnStat* 21; *KmitaSpit* C3v; *PowodPr* 66; *SkarKaz*)(3, 82b, 484a, 609a, 610b (11); *GosłCast* 17, 29, 34, 38, 48, 56; *SkarKazSej* 694a, b, 695a.

cum inf (5): *BielŻyw* 15; *RejPs* 37v; *RejPos* 284v; Nie moiá to myśl byľá ręce Lutniá báwić *WitosłLut* A2; Tám moiá myśl byľá tá/ niź lie karmić łzami/ Gréków zbydź *GórnTroas* 32.

Ze zdaniem podrzędnym referującym treść [w tym z *zapowiednikami*: *ta* (9), *to* (5), *taka* (2); *aby* (16), *zaimek pytajny* (2), *że*, *żeby*] (20): A iź to ieft myfl moiá ábych náłładował vmyflu twego *RejPs* 177v, 147; *RejJóz* G4; *MurzNT* 91; *Diar* 23; *RejWiz* 19v, 193; ieľfiže my ná ten Seym od [!] *Piotrkowá* z tą myślą iedziemy/ ábyfmy ná nim Papięstwo przez Exekucyá precz z Polfki wykorzenili *OrzRozm* C3v, E2; *BielKron* 311; *OrzQuin* I4; *GórnDworz* Hh2; *RejPos* 107; *PaprpPan* Y3; *Oczko* 3v; *NiemObr* 31 [2 r.], 76; *WujNT Luc* 9/46, s. 232.

W połączeniu z przydawką określającą treść, przedmiot myśli: *przymiotną* (18), *dopełniaczącą* (9) [w tym: *myśli błotne a rozkoszne* (1), *pokoju a nie udręczenia* (1), *pokoju a nie złości* (1), *pokoja a nie uciśnienia ale miłosierdzia i pocieszenia* (1)] (27): mił o mey duľfi miľly pokoya anyeucyfnyenya alye mylofyerdzya ij pocyeffenya *BierRaj* 17v; *Leop Ier* 29/11; Opuść myfli Ńmiertelne [mortales cogitationes]/ áodrzuć od fiebie fráfunki okoľo fpraw ludzkich *BudBib* 4. *Esdr* 14/13, *Ier* 29/11; Temu

[Bóg] obiawi myśl fwego przymiérza/ Kto tám/ gdzie iego rofkazánié/ zmiérza. *KochPs* 35; tym [chowaniem pod strażą] z niego myśli zakonne chcąc wyftráfzyć. *SkarŻyw* 200, 16 [2 r.], 196, 201, 226, 249 (12); Ciáło moje z błotá ieft/ dla tegoż też mam od niego błotne y rofkofzne myśli *LatHar* 587, 489; *KlonKr* Dv; [aniółowie] Służą nam dodáiąc myśli świętych/ y broniąc nas od duchow złych *SkarKaz* 635a.

W *połączeniach szeregowych* (31): Panye ktori rofipuyeff radi poganfkye a odmyataff miľly lyudfkye ij wfgardzaff vradzenye xyqzqt *BierRaj* 16; *WróbŻoľt* pp7v; powfciágnicie fię [...] od profnych fłow od złych żądż/ myľli y vczyńkow *SeklWyzn* F, F; *SeklKat* K3v; *RejKup* i3v; iáko á ktorym fpoľobem żywot fwoy/ obyczáie/ myľli/ fłowá/ fpráwy y rozmowy/ káżdý iáko pod fznur fprawowác y miárkowác powinien *BibRadz* *4; *BielKron* 108v; *HistRzym* 117; *RejPos* 142, 229v; *GrzegŚm* 49; *KuczbKat* 60; *BudBib* 4.Esdr 16/55; przed ktorým [Bogiem] táiemne y zákyte nie miáły być rády/ fpráwy y myľli ludzkie *CzechRozm* 179v, 230; *ModrzBaz* 69; *SkarŻyw* 121; *StryjKron* 522; *PudľFr* 72; Rozdzíel fobie wfzytkę fpowiedź ná cztery części/ ná myľli/ fłowá/ vczyńki/ y opulfczenia. *LatHar* 136, 4, 18, 42, 45, 85, 135, 136; *WujNT* 416; *PowodPr* 51; *SkarKaz* 85b.

W *przeciwstawieniach*: »myśl ... mowa (2), słowa (2), ciało« (5): ácz złą myľlą/ ále iednák prawdfiwá mowá/ Pána náfżego Sámáritanem [...] źli oni ludzie przezywáli. *OrzQuin* D3; *ModrzBaz* 2; MOżefz to temu powiedzíe beľpiecznie/ Ze fłowy pięknie/ lecz myľlą bezecnie. *PudľFr* 30; *GrabowSet* I4; Páńkié ciáło co kupił/ Boże fą záś myľli. *GosľCast* 17.

W *porównaniach* (3): A przed ftáraniem rofpłynęła fie iáko wodá myľl moiá *RejPs* 31v; *KochPs* 125; By me wyľtępki zľofne/ Przeyřrzáne były/ profżę; Myľli zefzły záľofne/ Co/ iáko głodne Hárpíje/ y fprofne/ Dufżę mą trapią *GrabowSet* L.

Frazy: »[ku czemu czyja] myśl idzie« = *kto co zamierza* (1): Iuż bacze y dobrze wydze Ku czemu twoia myľl ydzie. *RejKup* F.

»myśl nadchodzi [kogo], przypad(ł)a [komu a. na kogo], weszła [w kogo], wstępuje [w co a. do czego], przyjdzie [na co], iedna za drugá idzie, jedna po drugiej przychodzi« = *ascendit cogitatio in cor* *PolAnt*, *Vulg*; *cogitatio succendit sibi*, *ascendit cogitatio in cor*, *intrať cogitatio in aliquem* *Vulg* [szyk zmienny] (3 : 3 : 2 : 2 : 1 : 1 : 1): *RejWiz* 126v, 177v; *Leop Iob* 20/2, *Ez* 38/10; *BibRadz* *Luc* 24/38; Co zá myľli was nádchodzą pánowie y wfzytko rycerftwo/ ábyfmy co gwałtownie mieli poczynác z wdowá *BielKron* 311; *Aliud ex alio in mentem venit*, *Yedna myľl zá drugá idzie/ áľbo/ y to y owo mi przichodźi ná pamíeć/ áľbo/ ná vmisľ. Mqcz* 7a; *Oczko* 18v; Gdy tedy Iozeph ś. brzemienná małżonkę fwoię [...] być baczył: wiele nań myľli tákich y owákich przypadáło/ z ktorých wypráwić fię niemogł. *SkarŻyw* 243; *MWilkHist* K3v; Wefzła lepák myľl w nie [ucznie Jezusa] [*Intrať autem cogitatio in eos*]/ ktoby z nich byľ wfętfzym. *WujNT* *Luc* 9/46, *Luc* 24/38, s. 232.

»myśl ciągnie się (a. się ściąga)« [w tym: ku czemu (1), na co (1)] [szyk zmienny] (2): Człowieká prácowitego myľli záifteć ciágną fię ku doftáthkowi [*Cogitationes ... tendunt ad abundantiam*] *BibRadz* *Prov* 21/5; *RejPos* 29v.

»poginie(-ą) (a. z(a)ginie(-ą)) myľl(i)« = *zamiar, postanowienie nie dojdzie do skutku* [szyk zmienny] (5): *WróbŻoľt* 145/4; Słow meżá grzeľznego nie fthráchayćie fie [...] Dziś będzie wyniefiony/ á iutro

nie będzie należony: bo fie obrocił w ziemię fwa/ y ona myfl iego zginęła [et cogitatio eius periit]. Leop 1.Mach 2/63; GrzegŚm 3 [2 r.], 27.

»myśl przywodzi [kogo]« (1): Myfli moje przywodzą mię ábychci odpowiedział [cogitationes meae respondere faciunt me] BibRadz Iob 20/2.

»myśli się [w kim] roją« (1): Czemuście fię potrwózyli? Y tak bárzo podumáli. Myśli fię w was dziwne roią A fłowá rozmáite broią. MWilkHist K4.

»myśl trapi« (2): wzytko odpádko od chęci/ Myśli trapią/ tu miłość/ tu niefczęścié fmeći. KochPam 87; GrabowSet L.

»myśl się waha« = zmienia się (1): By potem nie wystąpił ktory przeciw zmwowie. Bo ludzi młodych myśli dziwnie się wahają KochMon 22.

»(za)trwoży [kogo] myśl (jego)« (2): BibRadz Dan 4/2; (fiał) zdumiawfzy fię iáko ná godzinę iednę/ bo trwożyły iy myśli ie^{go} [cogitationes eius terrebant eum] BudBib Dan 4/19[16].

Zwroty: »bieżec samopas [swoimi] myśłami, tam i sam myśli [swe] rozpuszczać« = nie panować nad swoimi myśłami, o róznych rzeczach myślec (1 : 1): Karzmyfz fię iuz cudzymi tymi przygodámi/ Nie biezac tak fámo páfz fwoimi myflámi. MycPrz I C; CzechEp 198.

»z swemi myśłami [po czym] się błąkać« = myślec o czym (1): Gdyż fię s fwemi myflámi po fwiátu błąkáią/ A co rozum á co Bog máło o to dbáią. RejWiz 136.

»w [jakie] myśli brnąć, w [jaką] myśl się uwichłac« (1 : 1): wfzytkiego około kłafztoru zápomniał/ á w świeckie myfli młodością vwiedziony/ brnąć bárzo począł SkarŻyw 332, 445.

»(być) [jakiej(-ich)] myśli, w [jakich] myśłach; mieć [jaką] myśl, [co] w myśłach [swych]; chodźic z [jakimi] myśłami« = consilium habere Vulg [szyk zmienny] (10 : 1; 5 : 1; 1): Abowyem teym záwždy myfli był/ ábych fię dobrowolnie w żadne złóci niewdawał RejPs 147; LibMal 1545/103v; RejJóz G, G4; Diar 23; RejWiz 20v; BibRadz Dan 4/2; Omnes unum studetis, Wfziłcyście yednákiey myfli/ po yedney fię rzeczy macie wfziłcy. Mącz 423c, 127d; RejAp 144v; RejPos 243; PaprPan Y3; SkarŻyw 294; CzechEp 411; ledwie oto Pan oćiec W. M. [myśłaf] y to iákoby z grubá/ á pewnie co infzego niżli to w myśłách fwych máiący. GostGospSieb +4; WujNT Apoc 17/13; SarnStat 128; SkarKazSej 677b.

»czynić sobie [co] po myśli« = postępować według swoich zamiarów (1): Tám [w domu swoim] gray/ y czyn fobie wfzytko po myfli [fac cogitationes tuas]/ tylko być nie zgrzełzył BibRadz Eccli 32/14[16].

»(do)dać [komu jakiej(-ich)] myśli, kłasc (a. włożyć) w głowę [czyją] (a. w serce [czyje]) [jaką] myśl, [kogo jakich] myśli nabawić, dopuszczac [do kogo jaką] myśl, uczynić [komu jaką] myśl« [szyk zmienny] (3 : 2 : 1 : 1 : 1): BielKom F6; BielKron 410v; Cogitationem alicui inicere, Dodac komu yákiey myfli. Mącz 162c; káždy wiek człowieczy kładac w náfzę głowę/ ine/ á ine myfli/ przynośi s fobą/ y to co chwalić/ y to czo gánić może. GórnDworz K3; RejPos [203]; SkarŻyw 172; Człowiek nie kámieñ: á iáko fye ftáwi Fortuná/ takich myśli nas nábáwi. KochTr 16; SkarKaz 635a.

»mylić się na swych myśłach, w błędzie zawieszac myśli swe« (1 : 1): RejPos 248v; Iefliby téz tak człowiek pomyślił fobie/ Zeby w nocnych ciemnościách miał vléc tobie. Myli fye ná fwych myśłách KochPs 203.

»myśl(i) objawi(a)ć itp.; zwierzyc się myśli; wychodzą na jawność myśli [czyje]; myśli (są) objawione itp.« = revelare cogitationes Vulg [szyk zmienny] (12; 2; 1; 4): OpecŻyw 43; RejKup

f3v; mowá/ którą człowyeck yeden drugyemu myfli fwe oznaymya *KromRozm III* B7; *RejWiz* 6v; *Debilitantur cogitationes inimicorum et proditorum*, Wychodzą ná yáwność myfli nieprzyaciól y zdrayców *Mącz* 78d; *GórnDworz* Cc4; *RejPos* 28v; *KochPs* 35; zwierzył fię myśli fwoich oycom onym/ dla czego z Biłkupftwa wyfzedł/ y gdzie fię wdawał. *SkarŻyw* 353, 121, 354, 462, 471, 582; *KochBr* 152; *WujNT Luc* 2/35; *KmitaSpit* C3v; *SkarKaz* 484a; Nie pułczę/ aż myśli twé będą otworzoné. [...] Powieday nieodwłocznie *GosłCast* 29.

»myśl(i) obracać (a. obrocić), prostować, znosic; myśli się obracają« [w tym: na co (4), ku czemu (3), do czego (1)] = kierować swoje staranie na co, zmierzać do czego [szyk zmienny] (6 : 1 : 1; 2); *GórnDworz* Ee4v; á nie możesz rozeznąć vmyflu fercá cudzego/ co on czyni/ ábo ku ktoremu końcowi obraca myfli fwoie. *RejPos* 172v; 311; *Oczko* 1v; Wfzytkę fwą myśl profituiąc ku célowi temu/ Abych fye pánu podobał fwemu. *KochPs* 176; *KochTr* 22; *ArtKanc* M3v; *LatHar* 18, 45; *SarnStat* 21.

»odmieni(a)ć (a. zmienić) (inak) myśl« (8); napomynamy aby t. m. nykomv gwoley myfłzly fwey przecywko wyarze fwyanthey ynak nyeodmyenyala *LibLeg* 8/132v; *RejPs* 118; *RejKup* X2v; *RejAp* 146v; *RejPos* [279]v marg; *SkarJedn* [d9]v; *SkarŻyw* 573; *PaprUp* F4v.

»(o)puścić (a. odganiać) itp. myśl(i) [jaką(-ie)]; odwrocić się itp., odwozić [kogo] od myśli [jakich]; oddalić [od kogo] myśli [jakie]; ująć itp. [komu] myśli [jakich]; myśli [jakich] wypędzenie itp.« = starać się o czym nie myśleć; przeszkadzać komu o czym myśleć; *converti de cogitationibus, dimittere cogitationes Vulg* [szyk zmienny] (15; 3 : 2; 1; 2; 4); *FalZioł* *4a, I 80b, IV 54b; *SekłWyzn* F; prózbá/ iżby tákowá myfl Pan od niego oddálić raczył. *LubPs* aa5v marg; *Leop Zach* 1/4; *BielKron* 82; *OrzQuin* G4v; *BudBib* 4.Esdr 14/14; *ModrzBaz* 70; tento [sługa] niechay go [melancholika] zábawia/ á od fpánia y myśli melánkolicznych [...] odwoźi *Oczko* 18v; *SkarŻyw* 56, 125, 201, 286, 393; *NiemObr* 31; *WisznTr* 25; *KochTarn* 78; áby to święte ciála y Krwie twoiey przyięcie [...] było grzechow moich odpułzczeniem [...] myśli fkárádych wypędzeniem *LatHar* 207, 618, 744; *KołakSzczęśl* B4; Táak chćiwość zbytnia pieniędzy przekłętych, Vymuie ludziom fpraw y myśli świętymi. *KlonKr* Dv; *PowodPr* 51, 66; *GosłCast* 34.

»myśli pleść; myśl się plecie« (1; 1): Znać iż w máley zacności tám człowiek ná fwiecie/ Zwłáłzczá ktory fwe myfli o nim márnje plecie. *RejWiz* 179v; *RejZwierc* 212v.

»(na-, za)sadzić itp. myśl swą, myśl [jaką] w sobie postanowić« [w tym: na czym (6)] [szyk zmienny] (9 : 2): oni ná tem myfl fwą położyli/ áby nic infwego nieczynili iedno fpřećiwności káždemu *RejPs* 92v, 79, 115; Iáko bárzo fláby grunt iefł ludzi złych/ ná ktorym oni wfzytki fwe myfli fundowáli. *LubPs* R2 marg; *RejZwierc* 30v, 31v, 102; *PaprPan* D3; y poftánowiwfzy ftáteczną w fobie myfl/ rzecze towarzylzowi: iufz świeckiey nádzieie wfzyftkiey odfępuię: chcę Bogu służyć *SkarŻyw* 76; *ArtKanc* K15v; *CzahTr* L3v.

»[kogo] do [jakiej] myśli przywozić; w [jakiej] myśli wdawać serce [czyje]; [jakiej] myśli (prze)puszczać [na kogo], wpuszcząć w serce, wozić« = nabawiać kogo jakich myśli (1; 1; 2 : 1 : 1): Lecż przygody ine myfli woźą/ Fráfunk kłopot człowieku przywoźą *BielKom* F8; *Oczko* 3v; Iefzcze oftátne pokuřł fię czárt/ y nocną obłudnořciá świeckie myfli ná nię puřł. *SkarŻyw* 226, 225; GDy bronifz/ by moiá praca y ftáránie/ Mnie fię nie zdarzáło/ w dźiwne myfli Pánje Wdawałz ferce moie *GrabowSet* C3; *LatHar* 489.

»przy swej myśli stać« (1): (*did*) Płeban przy fwey myfły ftoy. (-) O to blazniczo nie żartuy Thego nędznika niefrauy *RejKup* m5.

bibl. »(u-, wy-, za)myślić (*a.* rozmyślać) myśl, myślą [*jaką*] umyślić« = *cogitare cogitationem* *Vulg.* *PolAnt* [szyk zmienny] (9 : 1): *BierRaj* 17v; á tegom ifcie nigdy myflą práwie przyfięglą vmyflił nieodftępic. *RejPs* 183; *Leop Ez* 38/10, *Ier* 29/11; wftąpi nieiákie przedfię wzięcie w ferce thwe/ á będziefz myfl złą rozmyfláł. *BibRadz Ez* 38/10; *BudBib Esth* 9/25, *Iob* 21/27, *Ier* 29/11, 49/30, *Ez* 38/9.

»używać myśli [*jakich*]« = *mysleć jak* (2): przedfię nieprzeftáwáli fwowolnych myfli vziwác/ áteż iem zlekkofcią á zwielką trudnofcia zchodzily dni żywotá ich. *RejPs* 115v; *RejAp* 146.

»wiedzieć, (po-, u)znać *itp.* myśl(i); doznawać *itp.* myśli [*czyjej a. jakiej*]; przypatrować się *itp.* myśli [*czyjej a. jakiej*]; badać się (*a.* wiedzieć) o myślach; przeźrzeć w myślach serce [*czyje*]; w myślach rozeznanie« [*w tym: przypatrować a widzieć (1), widzieć, wiedzieć (1), wiedzieć, widzieć, rozumieć (1)*] = *cognoscere, intelligere, scire, videre cogitationem* *PolAnt, Vulg; cognoscere ratiocinationem a. sensum* *PolAnt* [szyk zmienny] (75; 4; 2; 2; 1; 1): *OpecŻyw* 46v; *WróbŻolt* 7/10; *RejPs* 22, 43v, 48, 206v; *RejKup* q6; boska mądrofc/ wftytko przegládaiác y myfli ludzkie rozeznawaiác [*cogitationes hominum scrutans*; myszly lyvczkye ... roszbaczywszy *HistAl* 1510 239]/ thák gi od początku ftworzył/ iz nie było nic ftálego álbo mocnego. *HistAl* G; *MurzNT Matth* 9/4, k. 91; Wftytkim myflam mym rozumie fwięte boftwo twoie *LubPs* ee, eev, ee2; Bogá/ ktory będzie pytał o wáfzych fpráwách/ y będzie fye bádał o myflách wáfzych. *GroicPorz* ppv; A ták tegoć [*rozumu*] ia ftukam moy láfkáwy pánie/ Abych mógł mieć w fwyh myflách flufzne rozeznánie. Co wždy obrác lepfzego *RejWiz* 47; *Leop Matth* 9/4; *BibRadz* 1.Par 28/9, *Iudith* 10/14, *Luc* 5/22, II 135d marg; *BielKron* 60, 76v; *RejAp* 21v; *Górndworz* Y6v, L15; *RejPos* 37, [77], 126 [2 r.], 126v, 133 (11); *RejZwierc* 195v; *BudBib Ps* 138/2; *BudNT Matth* 12/25, 1.Cor 2/16; *PaprPan* Hh; *KochPs* 21, 46, 181, 202, 203; Miał wielką mądrofc/ ná poznánie objczáiw ludzkich: ifz drugdy mniemał kto/ ábj ie⁸⁰ mjfli widział. *SkarŻyw* 332, A3, 252 [2 r.], 383, 384, 582; Ach wfzechmocny Boże [...] Ktory fám myfli ludzkich w fkrytofciach doznawáfz/ Dobrym dobrą odpátę/ złym zaś źle oddawáfz. *StrykKron* 522, 522; *KochFr* 91; *GrabowSet* B3v, G2v; Boże móy/ tyś ieft świádóm káždéy myfli moiéy *WyprPl* Cv; *WujNT przedm* 27, *Matth* 9/4, 12/25, s. 99, 132 (15); Wiedział Helizeufz myśli krolá Syryifkiego/ y myśli flugi fwego Giezego. Wiedział Achiafz myśli Ieroboámá y żony iego. Wiedział Sámuel myśli Saulá. Y Piotr s. wiedział ferce Anániafzá y Záfiry *SkarKaz* 636a, 610b, 636a; *SkarKazSej* 694b.

»z myślą się wodzić, się pętać; biedzić się z myślami, w myślach« = *wahać się* [szyk zmienny] (2 : 1; 1 : 1): przécź się ták zmyflą wodziífz? przécź się i tam i fám chfieiefz? Porzuc tę boiášń twoię/ porzuc to trofkanié *MurzHist* Mv, Dv; *BielKom* G5v; y teraz biédzę fie z myflámi Co czynić? niewiém/ będac ták bárzo ftrofkány *GoslCast* 67; *GrabowSet* N3.

»na rozmaítą się myśl wydawać; rozerwany myślami, w myślach« [szyk zmienny] (1; 2 : 1): *Dividere animum in diversa*, Ná rozmáyitą fie myfl wydáwác. Teras to á potym owo zámiflác *Mącz* 91b; Ná nim [*na majestacie*] krol siedział w myflách fwoich rozerwany/ Bo fye ná zad ogládał: ná to/ co fye działo Przed nogámi/ nie patrząc/ álbo dbáiac máło. *KochProp* 9; *LatHar* 14, 668.

»myśl swoją wykon(yw)ać *itp.*; myśli swej dowieść; z myślą swą przyć ku kresowi« = (z)realizować *zamiar* [szyk zmienny] (9; 1; 1): Nye dopuść Pánye żądzey złośnikowi/ By myał z myślą fwą przydź k fwemu krefowi *LubPs ee2v; RejPos 323*; Nigdy to nie będzie/ áby mieli wykonać myśli fwe nieprzyjaciele twoi/ á Ciebie od tego kłaźtoru oddalić *SkarŻyw 509, 13, 69, 308, 478*; A kiedy fwoię myśl/ k fikutku fklonię Pánye/ Niech profzę z twą wolą/ wżędy w zgodzie ftanie. *GrabowSet Cv; SkarKaz)(3; GosłCast 38; SkarKazSej 695a*.

»wziąć (*a. brać*) (przed się) [*jaką(-ie)*] myśl(i); w [*jaką*] myśl się wdać; [*jaką*] myślą się zanosić; [czyje] myśli [co] przed się biorą« = (*aliqua cogitatione praeditum esse* *Modrz* [szyk zmienny] (11; 1; 1; 1): *LubPs gg6v, hh; Leop Sap 19/3*; Był [*król duński*] kilká láth fpokoiem y trybuth dawał ále potym infzą mył wzięł/ wzburzył záfię wżytki źemie [...] przeciw Polákom *BielKron 340; RejAp 145; WujJud 206v; ModrzBaz 51; SkarŻyw 249*; Zábawki wieku mego/ ty nie fńákowály [...] y co nie myłli przed fię brály. *WisznTr 10*; chćiéymy wziąć przedsię myśli godné siebie/ Myłli waźné ná źiemii/ myłli waźné w niebie *KochPieś 51; GórnTroas 38; LatHar 242*.

»myśl [czyj, *a. jaką, a. komu*] w niwecz (ze)psować, rozproszyć *itp.*; wieść (*a. wywracać*) myłli [czyje] opak; przekazać [komu] w myślach; myśl się w niwecz obroci« = *dispergere cogitationem* *Modrz* [szyk zmienny] (12; 2; 1; 2): *RejPs 167v*; Obroc ná nie ich ráde á rácz tu łam rólfroźyć/ Mył złośniká *LubPs hh5v, B5v, B6, H4v*; y myłli fwe o miłym zátrácić chćiáá *GórnDworz Aa8; RejPos 26, 309, [323]*; Rády wielkich Monárchów pan w niwecz obraca/ Pan ludzkie myłli opak wywraca. *KochPs 45; ModrzBaz 144*; Lecz to nic iego świętego przedsięwzięcia nieofłábiło. Słáá do niego częfto bráćiá/ áby mu myłli ony rozerwáli. *SkarŻyw 200, 140; ArtKanc I13; ZawJeft 16, 38; SkarKaz 609a*.

Wyrażenia: »myśl bezboźna« (1): Pychy pełen nietylko ludźmi brákuie [...] Bezboźné myłli iego/ fpráwy brzydliwé *KochPs 15*.

»myśl bluźnierska [na kogo]« [szyk 2 : 1] (3): Myłli bluźnierskie ná Pána Bogá y fákraméntá. *SkarŻyw 581 marg, 293, 581*.

»bogobojna myśl« (1): Bog wfzechmogący [...] fercá wálze/ bogoboynymi myłłami [...] obdárzy *ReszPrz 112*.

»myśl bojaźliwa« = *obawa* (1): amor in patriam et in principem siła myśli wyciska boiazliwych *ActReg 102*.

»bujna, burzliwa myśl« [szyk 1 : 1] (1 : 1): náfycon bywam buynych myłli [*et saturatus sum evagationibus*] áż do mroku. *BudBib Iob 7/4*; A zwiáźki ftárádawné [*Polski z Litwą*] wćále nam zoftály/ Aż zá czáfem y myłli burzliwe vftály. *KochFrag 43*.

»myśl cielesna« [szyk 2 : 1] (3): nieprzypufczać do fercza złych cielefnych miłly *SeklKat N2, K2; CzechRozm 261*.

»dobra, piękna myśl« (8 : 1): Abowiem fńadz w káždym ftanie Wfłędy dziś dobra myłł tanie Káždemu fie chce przewodzić *RejRozpr I4; RejJóz D2v; HistRzym 122; RejPos 243, [308]v; RejZwierc 20*; A w twoich pięknych myłłách day ci Boże fńádný Sźkutek widzieć *KochDryas A2*; poznał iey fklonność/ y ná pánienfki á zakonny ftan Boze [!] powołanie: vpominał iá áby nie miefzkaíąc dobre myłli fwoie pełniá *SkarŻyw 13; LatHar 358*.

»głęboka (jest a. stała się) myśl [czyja]« = niezgłębiony, trudny do zrozumienia pomysł, zamiar; *profunda cogitatio Vulg* (4): Też iako głębokie są myśli boże/ aczkolwie temu głupi nie porozumie *WróbŻółt* ff3, 91/6, ff4 [2 r.].

»myśl (jest) głupia; myśl nieumiejętności« [szyk 3 : 2] (4 : 1): Głupia myśl iest niepodobnych rzeczy żądać. *BielŻyw* 15; wzięli przed się inną radę głupią *WujBib*: á które z prośbą byli wyrzucili/ te iako zbiegi gonili. *Leop Sap* 19/3; *SkarŻyw* 293 [2 r.]; *KochFr* 106.

»lekka, płocha [= niepoważna] myśl« (1 : 1): Pan [...] Widząc czego nam potrzebá/ Wściąga náfze płochę myśli *WisznTr* 25; *GosłCast* 34.

»myśl nieochotna« (1): Z bárłogu wítanie: tám iuz myśli nie ochotne/ Włóży zá nádrá ręce/ ręce nierobotne. Tu się iuz do kradzieży otwieráią wrotá *KlonWor* 34.

»myśl niesłuszna« (1): á iże nas ítego karzełz dla dobrej woley którąmy twoim krewnim vkazáli/ nie ślufzną myślą [*ineptae cogitationi*; głypyey myszly thwoyey *HistAl* 1510 186] iestes porufzon *HistAl* E6v.

»niesprawiedliwa myśl« (1): Wzgardziłes wízytkimi ktorzy odchodzą od śądow twoich boćiem niesprawiedliwa iest ich myśl [*Quia iniusta cogitatio eorum.*] *WróbŻółt* 118/118.

»myśl nieuczciwa, niecnotliwa, przewrotna, niepoczciwa, nieprzystojna« [szyk 7 : 2] (3 : 2 : 2 : 1 : 1): thedibichgo mogł bill tham śnadnyey pozicz, anyzeli wdomv, bich thą myśl nyecznothliwa, kthorey śzią pan wemnye domnymawa bil myal. *LibMal* 1545/103v; *Leop Ez* 38/10; *RejPos* 189; a wśzák ferce moie pełno bjło śprofności y myłj niepoczćiwych *SkarŻyw* 294, 293, 321, 445; nie ráczże mię zośtáwić w myśli przewrotney: nie rácz dopuśzczáć ná mię wyniośności oczu moich. *LatHar* 588, 588.

»niewinność myśli« (2): Hoynie śprawiedliwość moię płáćić mi raczy/ Niewinności myśli moich ón [*Pan Bóg*] nie przebaczy. *KochPs* 24 [2 r.].

»(o)błędna, omylna myśl« (2 : 2): *LubPs* R5; iegli człowiek [...] położy omylne myśli w śercu śwoim [...] á poydzye do Proroká rádzić fie w onych omyłkach śwoich *RejPos* 205v, 200v; *RejZwierc* 169v.

»myśl obłudna, fałszna (a. fałeczna)« [szyk 3 : 1] (2 : 2): *RejPos* [37], 65v; *RejZwierc* 237v; Sufecius vmyłił tym więcey pomagáć/ Ktorzyby byli drugie poczęli przemagáć. Tullus gdy w nim obaczył taką myśl obłudną/ Záráz mu też zá to dał zapłátę niecudną. *PaprPan* Hh.

»myśl okrutna, sroga« [*w tym: sroga a okrutna* (1)] (2 : 1): nie przynofząc zlobą nic godnego ku nawyśłífemu ofiárownictwu ále myśl śrogą á okrutną/ iáko zwierz śrogi gniew po śobie okázuiąc [*furores autem crudelis tyranni et ferae barbarae impetus habens*]. *BudBib* 2.Mach 4/25; *KochPs* 208.

»plugawa, nieczysta, sprosna, szkarada, nierządna, wszeteczna, nakażona, niewstydliva, rozpustna, szpetna myśl« [*w tym: sprosna, niewstydliva* (1), *sprosna i plugawa* (1)] [szyk 14 : 9] (5 : 4 : 4 : 4 : 2 : 2 : 1 : 1 : 1 : 1): ktora [czystość panieńska] nie iedno vczynkiem/ ale też myłią nerządną [!] y požádaním bywa śplugawiona. *SeklWyzn* f3; *SeklKat* K2v; A yeflibyś we mnye vznał yáką myśl wśfetczną/ Prośłę ráczże mię w káśce twej wieść ná drogę wieczną *LubPs* ee2, S; *HistRzym* 7v; *BiałKat* 366v; *RejZwierc* 237v; gdy iá iefzcze pilnie namawiał/ áby ná iego śzkaráde myśli zezwoliłá

SkarŻyw 487, 3, 69, [237], 293, 294 [3 r.] (12); *GrabowSet* I3v; oddal odemnie pożądlivość/ á myśli nieuczciwey y rospuŃtney nie poddaway mię. *LatHar* 588, 118, 207.

»potrzebna abo pożyteczna myśl« (1): A ktorzi fię w to wdádzą [...] ledwie kiedy iákie potrzebne ábo pożyteczne myśli przed fię biorą [*eos videmus ... vixque ulla sobria cogitatione praeditos esse*]. *ModrzBaz* 51.

»prawa, przystojna, uczciwa, uprzejma myśl« [*szyk 3 : 1*] (1 : 1 : 1 : 1): Y owlfem proftem á czyftem fercem przebywałem przed oblicznoŃciá iego [...] A teź mi Ńowito oddá/ tę práwá myŃl moię *RejPs* 25, 37v; że tákowe kochánie młode ferce do wŃzelákiey rospuŃtnoŃci ciágnie/ á do vcźciwych myŃli y Ńpraw [*ad honestas autem cogitationes actionesque*] nieŃpoŃobnemi czyni *ModrzBaz* 13; *KochPs* 77.

»proźna (a. proźna), nikczemna, marna, niepotrzebna myśl« [*szyk 7 : 3*] (6 : 2 : 1 : 1): Ty kamienie [...] Ńmutek y proźne myŃli podezrzane odpádzaią *FalZioł* IV 54b; *BibRadz* 1.Cor 3/20; iź Bog Adámá pirwŃzego cźłowieká dobrego Ńtworzył/ pátrźze záfię iáko Ńie dziŃŃ dáleko od niego wyrodzili/ márných myŃli náŃláduiáć. *BielKron* 81; iákoby w niém [*w sercu*] fráŃunkowi/ áni myŃli niepotrzebnéy mieyŃcá nic niebyłó *Oczko* 24; *SkarŻyw* 125, 293; *CzechEp* 134; *KochTarn* 78; *GrabowSet* E3; *OrzJan* 97; Pan zna myŃli mędrcoy iź Ńá proźne [*novit cogitationes sapientium, quoniam vanae sunt*]. *WujNT* 1.Cor 3/20.

»pyszna, wysoka myśl« [*szyk 1 : 1*] (1 : 1): Skazi głowy, to ieft pychę, a wirzch głowy, to ieft pyźne myŃli. *WróbŻołt* Xv; *NiemObr* 31.

»myŃl serdeczna, wnětrźna« = *cogitatio cordis Vulg* [*szyk 3 : 3*] (5 : 1): *LubPs* ee marg; krol chcáć wiedzyc myŃli onych niewiaŃt ferdeczne/ kazał miecz przynieŃć *BielKron* 76v; *OrzQuin* A2v; *HistRzym* 122; *WujNT* *Hebr* 4/12; Moc do Ńłowá mamy: ále Ńłowá Ńámego/ y wnětrźnych myŃli z rozumu idácych w dziecińŃtwie nie mamy. *SkarKaz* 484b.

»skryta (a. zakryta), taj(em)na, zamilczana, zamkniona myśl; skrytoŃć myŃli; myŃl taić« [*w tym: tajemna i zakryta (1)*] [*szyk 13 : 4*] (7 : 5 : 1 : 1; 1; 2): iź on [Bóg] wie wŃzytki ŃkrytoŃci ferdecźnych myŃli náŃzych. *LubPs* ee marg; *RejWiz* 6v; *BielKron* 218; *RejPos* 192v; *CzechRozm* 179v; Zá cźem teź Ńámi nie mowámi tylko głóŃem wyrzecźonemi/ ále teź myŃlámi zámilczánemi [*cogitationibus etiam tacitis*] y wzaiem fię obwiniáią/ y obrániáią *ModrzBaz* 2, 40; *KochPs* 10, 21, 46; *GrabowSet* G2v, Lv; *OrzJan* 37; ábyŃmy oŃzukáni nie byli od Ńzátáná: ábowiem nie Ńá nam táyne myŃli iego [*non ignoramus cogitationes eius*; wiemy dobrze myŃli iego. *Leop*]. *WujNT* 2.Cor 2/11; *GosłCast* 47; *SkarKazSej* 695a.

»myŃl smętna (a. smutna), trosk(1)iwa, frasowna (a. Ńfrasowana), przykra, trudna, záłosna« [*szyk 5 : 4*] (2 : 2 : 2 : 1 : 1 : 1): myŃli Ńmętné y dziwne kthore pocho- [!] Ń Ńrony napełnienia mozgowego Melankholiá wypádzá. *FalZioł* I 80b, *4a; *RejPs* 43v; *GórnDworz* Gg5v; przecź ták fráłowne myŃli wŃtępuiá w Ńercá wálze *RejPos* 114; By wźdy záraz tey godziny ábo tego dniá zbył z Ńiebie onych ták trudnych myŃli/ á odpráwił tę rzecź *SkarŻyw* 286; *GrabowSet* L, M4; *GosłCast* 56.

»w Ńwych myŃłach Ńały« (2): Niech cie waby nie łudzą/ niech nie mylá wŃpary/ Przedfię ty bądź w Ńwych myŃłach ná wŃzem wiernie Ńały. *RejWiz* 106, 34v.

»stateczna myśl« [*szyk 1 : 1*] (2): proźbá áby Pan Bog thák Ńprávował Ńtáthecźną myŃl w Ńercu wiernym/ iźby they pocźętey prawdy ni w cźym nie odŃtępowáło. *LubPs* bb3 marg, hh.

»myśli strwożone« (1): A niech precz złoży/ łtrawiona myśl twoiá/ Prózné fráfunkki: y myśli łtrwożone *ZawJeft* 7.

»swowolna, niestworna myśl« (2 : 1): Nádewłzytko przyłtoynie áby łie tym parał/ Czymby w łobie łwowlne łam myłli pokarał. *RejWiz* 8; *RejPos* 201v; Coż będzie po wálznych łeymách [...] łełli z rożnemi wiátry y niestwornemi myłłami ná nie łię ziedźiećie? (*marg*) *Seymy* łię w niezgodzie tágác mułzą. (-) *SkarKazSej* 673a.

»szalona myśl« (4): náłádzili łłalone myłli łwe áby kufili możnołci łego [*Boga*] *RejPs* 115; *RejJóz* Iv; *SkarŻyw* 445; *KochFr* 106.

»wdzięczna myśl« (1): Inłzy/ kiedy truchleią/ Włpieraią łię nádźieią/ Y wdzięczną myłłą/ łerce zábawiaią *GrabowSet* H2v.

»wierna myśl« (1): A łpłzemy/ á łpráwimy thák reyeltrá wiernych myłli łwoich *RejPos* 193v.

»myśl zawisna« (1): áby [*serca nasze*] od złych myłli/ plugáwých/ gniewliwych/ zawilnych/ wolne były *SkarŻyw* 3.

»myśl (jest) zdradliwa, zradna« [*szyk 1 : 1*] (1 : 1): Myłli twoie łą zdrádlıwe/ Y połłępki niewłtydliwé *KochPs* 78; *GosłCast* 47.

»zła, złołciwa, łkodliwa, złołliwa, złołna myłł; złołć myłłı« = *cogitatio iniqua a. mala PolAnt, Vulg; cogitatio prava, ratiocinatio mala PolAnt; cogitatio noxia Vulg; vitium Modrz; malum a. malitia cogitationum Vulg* [*szyk 48 : 18*] (53 : 7 : 1 : 1 : 1; 3): *OpecŻyw* 55v; *OpecŻywPrzedm* C3v; ymyal Cefarz dołicz myłłi złych náthą vboğą zyemyą, bo chcial połthavicz wnyey Sandziaky *LibLeg* 6/190; *PatKaz III* 144; *WróbŻołł* K7; *LibMal* 1552/167; *SeklWyzn* F [2 r.]; *SeklKat* Kv, N2 [2 r.], Q4v; *HistAl* N; *MurzNT Matth* 15/19; *LubPs* S; Pátrż kiedy cie gniew rułzy y wola do tego/ Aby łzedł á krew roźłáł człeká niewinnego. (*marg*) Czym łie we złey myłłi włpomoc. (-) *RejWiz* 134v, 123, 135v, 190; Omyj ze złołci łerce twoie Ieruzálem/ chcelłli być zábawione: y długołz będą w thobie trwác myłłi łłkodliwe? *Leop Ier* 4/14, *Ier* 4/4, *Is* 1/16, *Zach* 1/4, ZZ; *BibRadz Ez* 38/10; *BielKron* 81v [2 r.], 82, 108v, 218; *OrzQuin* D3; *HistRzym* 7v; *RejPos* 32v, 243v, 251, 349v; *WujJud* 218; *BudBib Esth* 9/25, *Ez* 38/9[10], *Eccli* 3/25, *Dan* 13/28; w dziełinnym á młodym rozumie poki łełzće łełł czyłty/ á złemi myłłami nie łplugáwiony *ModrzBaz* 10v, 70; to słowo [*non consentio*] łełł od włzyłkich złych myłłi obroná: gdzie to łełł/ tám żadna myłł zła nie wádzi. *SkarŻyw* 294, 3, 69, 225, 250, 308, 319, 393; *ReszPrz* 76; *Paprup* F4v; Gniew baczenie gubi/ myłłi mnoży złołne. *GrabowSet* N2v; *LatHar* 437, 618 [2 r.], 744; *KołakSzczęłł* B4; *WujNT Matth* 15/19, *Mar* 7/21, s. 387, *Iac* 2/4; *PowodPr* 51, 66.

Szeregi:»myłł i chęć (a. chuc)« [*szyk 3 : 1*] (4): Ut vestrae mentes atque sententiae cum populi Romani voluntate suffragiisque consentiant [...] to yełł ábyłłcie z obu łtrón yednołtáyną myłł y chuc mieli. *Mącz* 216b; *OrzQuin* A2v; *LatHar* [+11], 358. [*Ponadto w połłączeniach szeregowych 2 r.*].

»myłł i duma« (1): poznáłem myłłi wálze/ y dumy [*cogitationes vestras et molimina*] ktorełłcie ná mię wmyłłli. *BudBib Iob* 21/27.

»myłł i intencyja« (1): ná podźiękowanie zá dobredzieyłtwá Páńłkie [...] myłłą y intencyą obróćć łię może. *LatHar* 507.

»myśl i moc« (1): Ci [królowie] iednę myśl máią y moc [*unum consilium habent, et virtutem*]: y władzą fwoię bełtyey podádzą. *WujNT Apoc 17/13*.

»i myśl i mowa« (1): Wierz mi żeć by fie zmieniała Y ta twa myśl y ta mowa A kroczey bys łtawił flowa *RejJóz E3*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

»myśl i namiętność« (1): ifz fię weń táka mył y namiętność wkrádlá *SkarŻyw 319*.

»myśl i (a) pokusa« (3): *RejPos 107*; Nie mowił tego áni ná táką mył y pokułę przyzwalał *SkarŻyw 283, 285*.

»myśl i postanowienie« (1): Przeto wŕzytkie myśli y poštánowienia niebędałi piłmu [...] poruczone/ łáćno zgina á z pámięci wynidá [*Quae igitur inventa, excogitata et cognita sunt, nisi scriptis ... fuerint commissa*]. *ModrzBaz 88*.

»myśli i postępk« (2): *KochPs 78*; Wie P. Bog wŕzytko co ma być/ y przyślze myśli náłze/ y poštępk wŕzytki náłze *SkarKaz 610b*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»praca (a. pracowanie) i myśl« (2): Praca y myśl o rzeczách duchownych y świetłkich *CiekPotr 38*; *GosłCast 38*.

»myśl, (albo, i) przedsięwzięcie« [szyk 4 : 1] (5): Ambo ad eundem finem respiciunt, Obádwá fą yedney myłli álbo przedięwzięcia *Mącz 127d*; *ReszPrz 76*; *OrzJan 94*; y rozeznawáiące myłli y przedięwzięcia łerdeczne [*discretor cogitationum et intentionum cordis*]. *WujNT Hebr 4/12*; *SkarKazSej 694a*.

»pycha i myśl« (1): Rády ludzkye y myłli ich w niwecz [Bóg] rofypuye *LubPs H4v*.

»myśl, (a, i) rada« [szyk 6 : 3] (9): I z łfedł fie wŕlyfthek lud Iłráhelłki do miáłthá/ iákoby ieden człowiek/ iednołtháyną myłłá y ráde [*eadem mente unoque consilio*] *Leop Iudic 20/11*; *BibRadz Iudith 8/10*; *RejAp 145*; O przewrotnelz to fą tákowe rády á myłli wálze/ ktorymi ták zwodzicie lud moy. *RejPos 189, 251*; Rozprałza on [Bóg] myłli y rády náłze [*cogitationes et consilia nostra*] chocia dobre/ ábyłmy tego co chcemy do łkutku nieprzywiedli. *ModrzBaz 144*; *KochPs 204*; *ActReg 159*; *SkarKazSej 677b*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»myśl i rozumienie« [szyk 1 : 1] (2): ábyś ty zá odpowiedziá moią [*nauczyciela*]/ mogli tych myłli cíelełnych/ y rozumienia też cíielełnego/ prožen być. *CzechRozm 261*; *SkarKaz 484a*.

»serce, (a, i) myśl« [szyk 11 : 6] (17): *OpecŻyw 43*; á (ty panie) boże który źnalz łercza y myłli ludskie [*scrutans corda et renes*; który łwiadczyłz łerc y żadz ludzkich *Leop*] powyłłzyłz łprawiedliwego. *WróbŻółt 7/10*; *SeklKat T2v*; *GórnDworz Y6v*; *RejPos 126v, 133, 284v, 285v*; *KochPs 21*; *ArtKanc M3v*; y niechćiał tego łobie przywłáłzczáć [*Paweł apostoł*]/ áby był łam łiebie/ z łercá łwego/ y z włáłnych myłli ładził *WujNT 586, przedm 27, s. 99 [2 r.]*, 307, Bbbbbbv; *SkarKaz 636a*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»skrytość i myśl« (1): [*šludzy boży*] ludzkie łkrytości y myłli znáią *SkarŻyw A3*.

»nie tylko myśl ale (lecz) i skutek« [szyk 1 : 1] (2): Wierni/ nie tylko w myłłach/ ále y łkutkiem máią w łobie wdzięćność okázowáć *RejPos 87v marg*; *GrabowSet V3v*.

»(i, nie tylko) słowo, (i, ale i) myśl« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs 60v*; á dáią fie vwodzić j łłowom y myłłam fáłeczny. *RejPos 65v*; *GosłGospSieb +3v*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.; w przeciwstawieniu 1 r.*].

»myśl, (a, i, abo) sprawa« = *cogitationes actionesque* *Modrz* [szyk 16 : 7] (23): *RejPs* 118; *GroicPorz* ppv; *RejAp* 21v; áby człowiek łobie obrał pewny koniec/ ku ktoremu prowadzić myśli łwe/ y łprawy ma *Górndworz* Ee3v; *RejPos* 143, 201, 202v, 224, 311; *KuczKat* 396; *RejZwierc* [121], 195v; *WujJud* 44v; *ModrzBaz* 13; W káždéy łwéy myśli/ y w káždéy łwéy łprawie Mam páná zázwdy przed oczymá prawie *KochPs* 20, 15, 46, 186; *GrabowSet* B3v; *LatHar* 18, 118, 276; *KlonKr* Dv. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»myśl i staranie« [szyk 3 : 1] (4): *OrzQuin* G4v; Więc włzytkę łwą mył/ y łtáránie ná to obracáią/ ábj onę możnołć wcále záchowáli *Górndworz* Ee4v; *WujJud* 206v; *OrzJan* 97.

»myśl, (i, i też) uczynek« [szyk 3 : 3] (6): Starcie y niełzczęłcie iełt w ich drogach [*Ps* 13/3]. To iełt w ich myłłach y też w wczynkach *WróbŻółt* E2; *SeklKat* K2, K2v; *RejPos* 133v; *WujNT* 143; *SkarKaz* 312b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.*].

»umysł abo myśl« (1): Bo też to pewna/ iż te włzytkie były w vmysłe ábo myśli Bożey/ niź były łtworzone *CzechEp* 257.

»myśl a upor« (2): ábychmy tylko iedno przewodzili myłli á vpory łwoie. *RejPos* 323, 323.

»myśl i wnątrznoci [= *wnętrze człowieka*]« (1): Rozeznay łam myłli moye y włlytki wnątrznoci [*Proba me, Deus, et scito cor meum Vulg Ps* 138/23] *LubPs* eev.

»myśl a wiara« (1): iełłiże iákim márnym á łpofnym máłowániem złych myłli á złey wiáry będzeye záplugáwione łerce twoie *RejPos* 349v.

»myśl i widzenie głowy« (1): włlytki myłli me ktorem miał ná łozu łwym y widzenia głowy moiey [*cogitationes in cubili meo et visiones capitis mei*] zátrożyły mię. *BibRadz* Dan 4/2.

»wola, (i) myśl« (3): *RejPos* 43; Czwarty łpofob męzoboyłtwa iełt przygodny/ ktory łię z iákiey nagłey przygody á łkwápliwie przyłtrefia/ imo wolá y myśl [*praeter voluntatem omnem et cogitationem*] tego kto łię tego dopułzcza. *ModrzBaz* 78v; *SkarKaz* 484a.

»myśl a wszetecznołć« (1): bo Pan wnet obaczył onę myłł á onę włzetecznołć iego *RejPos* 209v.

»myśl i występek« (1): Bo prawdziwa wolnołć/ náleży w powłściágániu złych myłli y wyłtępkow [*in affectionibus animi perversis ac vitiis compescendis*]/ nie w łwovolnołci broienia *ModrzBaz* 70.

»myśl i (a) żádzá« (3): mieł czilte łámmienie od zlich miłly y żádzey. *SeklKat* N2, K2v, Q4v.

W przen (88) : niechay zázwdy łtoi w białołci z ochędożnemi myłłami niewinna dułzá twoiá przed Máiełtatem Páná twoiego *RejPos* 220, 65; *RejPosWstaw* [21²]v; O łprawy džiwné/ á niewyłłowioné/ O myłli w twárdéy nocy zámknioné. *KochPs* 140; *SkarŻyw* 571; *WerGołc* 209; *PudłFr* 19; *ActReg* 160; *GrabowSet* Q4, T3v; imci bárziéy łerce płuie tłułzcza przemiejiáiąca/ myłli rozmaitych *LatHar* 248; *WujNT* 1.*Petr* 4/1; gdy żádzá zwiedzione Myłli/ cukruią názbýt rzeczy one/ Ktore y mienił/ y mułzá łie płowác. *SzarzRyt* A2v.

myśl czyja [*w tym: G sb i pron (30), pron poss (20)*] (50): *OpecŻyw* 23; *RejWiz* 82v; *RejAp* 181v; *RejPos* 65, 87, 132v, 202v, [236] (8); *RejZwierc* 103; *BudBib* Ier 6/19; *KochFr* 19; żeby y ołtátki myłli twoich/ iáko mowi Krol y Prorok Dawid/ łwięto czyniły P. Bogu twemu. *LatHar* 73; Gnięw nieułkrómny/ ogięń nie zgáłzony/ Miece po morzách po wodách łzalony/ Wiátrzem niepewnym/ pędzác myłli twoie/ Ná niepokoie. *GosłCast* 22, 48; Vmyłłiem/ práwi [*Salomon*]/ przywiełć iá [*mądrołć*] łobie do towarzyłtwa: wiedzác iż łię zemná dobrem džielił będzie/ y rozmowá będzie myłli

y telkności moiey [*et erit allocutio cogitationis et taedii mei Vulg Sap 8/9*; á będzie tho vmawianie myflenia y telkności moiey *Leop*] *SkarKazSej* 657b. Cf »myśl serca«, »myśl i serce«.

W *połączeniach szeregowych* (4): *RejPos* 132v, 258; *WujJudConf* 63v; rácz obrzezać myśli/ łłowá/ wczynki/ y wżytkie śmyłty/ we mnie *LatHar* 333.

W *porównaniach* (2): Serce myflą roftropną podpárthe ieft iáko tynkowánie wapienne ktorym fćiany narownywáią [*Cor firmum in mente intellectus, sicut ornatus arenosus in pariete raso*]. *BibRadz Eccli* 22/20; *RejZwierc* 103.

Zwroty: »biedzić się z myślą« (1): gniew mój rofpalony Biédzi fie z myślą/ co znim począc/ roftárgniony. *GosłCast* 67.

»błądzić, tułać się z myślami« (1 : 1): Iáko błądziłz po pułzczy z rozmáitemi á z niepoftánowionemi myflámi fwmie/ ktore ná to nic nie pomniá/ co fie dziś około ciebie dzyeie *RejPos* 141, 325v.

»z myślami unosić się [za czym], latać [za czym]; w myślach [po światu] latać; [czyje] myśli [po świecie] latają« [w tym: *latać a się unosić* (1)] (2 : 1; 1; 1): A práwieby mogł názwać świat klatką fzałonych [...] Ktorzy w rozlicznych myflach po światu latáią/ A to co ieft lepszego máło o to dbáią. *RejWiz* 20v; *RejPos* 132v, 312, 356v.

»wiedzieć, znać, rozumieć, widzieć myśl(i); przypatrować się myślám« [w tym: *widzieć i rozumieć* (1), *wiedzieć i znać* (1)] [szyk *zmienny*] (4 : 3 : 2 : 2; 1): á myfli fercá wáłwego ia wiem [*et cogitationes cordis vestri ego novi*]. *Leop Ez* 11/5; *BibRadz Deut* 31/21; *RejPos* 201, 262; *BiałKat* 158, 158v; *NiemObr* 113; *KochFr* 19; A Iefus widząc myśli fercá ich [*videns cogitationes cordis eorum*]/ [...] rzekł im *WujNT Luc* 9/47, s. 387.

»wymyślać myśli« (1): Serce ktore wymyfla co nagorífie myfli [*cor machinans cogitationes pessimas*] *Leop Prov* 6/18.

Wyrażenia: »myśl dobra« [szyk 1 : 1] (2): Myfzly myala dobre za touarzyífie bo wferczu byla pokorna *PatKaz III* 145; *RejPos* 171.

»duma myśli« (1): á káżdá – dumá myfli [*imaginatio cogitationum*] fercá iego [człowieka] tylko złość po wżytkie dni. *BudBib Gen* 6/5.

»głębokość myśli« (1): Głębokość myfli moich głębokości wzywa *LubPs* L4.

»owoc myśli« (1): oto ia przywiode zle do ludu te⁸⁰/ owoc myśli ich [*fructum cogitationum eorum*] *BudBib Ier* 6/19.

»nędzna, nikczemna myśl« (1 : 1): ábychmy [...] vmieli obrzezać á ochędożyć w łobie ty nędzne á záplugáwione y myfli y fercá náłze *RejPos* 34v; *GrabowSet* Nv.

»plugawa, zaplugawiona myśl« (1 : 1): *RejPos* 34v; Dufzne plugáftwo obiera fie około plugáwych myfli/ á złym poftánowieniem ná vmyfle. *RejPosWstaw* [110³].

»pokorna, skruszona, unizona myśl« [w tym: *pokorna a unizona* (1)] [szyk 3 : 1] (2 : 1 : 1): poki nie zbuduie w fercu łwoim pokorney á vnizoney myfli łwoiey. *RejPos* 328v, 37v; *SzarzRyt* A4.

»pyszna, wyniosła myśl« (1 : 1): *OpecŻyw* 11; Przeciwno fáłefznikom/ á ludziom pyłznym y podłtępnym náuká piękna iż Pan wżgardza wyniofle myfli káżdego fercá pyłznego *RejPos* 224 *margin.*

»pyszny myślą, hardy w myśli« (2 : 1): *BibRadz Luc* 1/47 [51]; rośprofiżył hárde w myśli fercá fwego [*superbos mente cordis sui Vulg Luc* 1/51; pyśfne myflą fercá fwego *Leop*]. *LatHar* 66 [*przekład tego samego tekstu BibRadz, WujNT*]; *WujNT Luc* 1/51.

»myśl serca« = *cogitatio cordis Vulg, PolAnt; cogitatus a. mens cordis Vulg* [w tym: czyjego (24)] (28): *OpecŻyw* 11; *RejPs* 168v; *LubPs* aa4v marg; *Leop Eccli* 27/7, *Ez* 11/5; *BibRadz Gen* 8/21, *Deut* 31/21, *Luc* 1/47[51], *Act* 8/22; *RejPos* 37v, 201, 209v, 224, 262, 312; *BiałKat* 158, 158v; *BudBib Gen* 6/5; *BudNT Act* 8/22; iefli ná on čás mogł wiedzieć [*Chrystus*] co fie w człowieku zámyka/ áby ktore fą myfli fercá iego *CzechRozm* 193v; *NiemObr* 113; *ArtKanc* A10; rácz przez wianie w nas Duchá S. oczýścić myśli fercá nászego *LatHar* 619, 66; *WujNT Luc* 1/51, 9/47, s. 387; *SzarzRyt* A4.

»myśli serdeczne [= z serca płynące]« (1): Oczy kiedy fię fpác wezmą/ myśli ferdeczne niech nie fpią *ArtKanc* T13v.

»skryta myśl« (1): Wiedzielić święci Boży [...] fkryte myfli ferc ludzkich/ y fkryté fprawy ich. *BiałKat* 158.

»sprawiedliwa myśl« (1): Gdyż iedno tákiemu káżdemu obiecał [*Bóg*] [...] podeprzec oney chući á oney wierney proftoty iego/ á fprawiedliwey myfli fercá iego/ kto słucha głófu iego. *RejPos* 209v.

»sprosna myśl, sprosność myśli« (1 : 1): iż ono złe á vporne ferce iego/ záwždy dziwne á fprośne myfli wypufzczało s fiebye/ ná wżeteczeńftwo *RejPos* 202, 202.

»upadła myśl« (1): aby [*Bóg*] raczył podniefc ku gorze vpadle myfli ferca náśego *RejPs* 168v.

»uporna myśl« [szyk 3 : 1] (4): A náfe ferce pokorne Iuż fgladza myfli vporne. *RejKup* Nv; *LubPs* aa4v marg; *RejPos* 71, 87.

»zła, przewrotna, złościwa, złośna myśl« [szyk 10 : 1] (8 : 1 : 1 : 1): *OpecŻyw* 23; *RejWiz* 101v; Abowiem myfli fercá ludzkiego przewrotne fą [*cogitatio cordis hominis mala*] od młodości iego *BibRadz Gen* 8/21; *HistRzym* 92v; Vchędożże mu tedy to nędzne Ieruzalem niczemnego fercá twoiego/ á wymiec z niego ony márne śmieći/ złych á vpornych á obłudliwych myfli fwoich. *RejPos* 87, 34, 65 marg, 202; *GrabowSet* Kv; *SkarKaz* 353b; *GosłCast* 48.

Szeregi: »myśl a przewara« (1): A obrzeźmy tákież złe myfli á złe przewary około fercá fwoiego *RejPos* 34.

»myśl i serce« (4): áby obrzewowali á chędożyli myfli y ferczá fwoie od káżdey zmázy/ á od káżdey złey myfli *RejPos* 32v, 33, 33v, 34v.

»myśl i skrytość« (1): zna [*Bóg*] myśli y fkrytości ferc *NiemObr* 113.

»słowa, myśl« (1): Słowá vft moich/ myśl fercá moiego Pokorną/ przyiąć rácz vniżonego *SzarzRyt* A4.

»(nie tylko) sprawa i (a, ale i) myśl« [szyk 2 : 2] (4): Iuż ferce záwždy myflić muśi iáko by fie w myflach fwoich/ y w fprawach fwoich podobáło iemu *RejPos* [236], 201, 262; *BiałKat* 158.

»myśl i tajemnica« (1): mogli wiedzieć [święci] ferc ludzkich myfli y táiemnice *BiałKat* 158v.

»troskanie, myśl« (1): Ale niżli to ferce mé poięło/ Siłá trofkánia siłá myśli wzięło. *KochPs* 108.

»myśli i uczynki« (1): aby przez twé święté boleśliwee obrzezaniyé/ obrzezál wlfytki zleé myfli ij vczynky meé odemnie *OpecŻyw* 23.

»wola a myśl« (1): iefli pirwey nye zbuduiefz dobrej woley á dobrej myfli w nędznym fercu moim [mówi Dawid do Boga]. *RejPos* 171.

a. Zdanie, przekonanie; rozumienie; nauka; *sententia animi Calag* (45) : *KromRozm I M3*; *LubPs T3v*; *RejPos* 243v; *GrzegŚm* 40; *Calag* 346b; gdy im weśpołek sumnienie ich poświadcza/ y myśli między łobą różne ábo ie oskarżájące ábo też wymawíające [et inter se invicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus] *WujNT Rom* 2/15 [przekład tego samego tekstu *SkarKazSej*]; á gdy rozumiemy żeśmy nic ośobnego nie śpráwili: więcey łobie zá taką myśl záłługuiem/ niżli zá vczynki ktoreśmy vczynili. *SkarKaz* 352a, 387a; *SkarKazSej* 696b.

myśl o kim, o czym (2): Abowiem ktoby śie przypátrzył ciełśnemi oczymá do tey dziwney śmierci tego takiego miłofniká Páńłkiego/ thedyby łobie wnet vczynić mogł złą myśl o Pánu śwoim/ á mogłby łobie pomyłlic/ iż thu opák potráwy śtáwiáią *RejPos* 320v; *PaxLiz* B2v.

myśl czyja [w tym: *G sb pron* (11), *pron poss* (9), *ai poss* (2)] (22): Ktorą rzecz bismi chwalicz abo ganycz chcieli wedle miszly naschey wedle potrzeby tedi yvsz yeśt pozno gdi sye yvsz rzecz stała a zamknela *LibLeg* 11/40v; *KromRozm I M2v*; *MurzHist* D; A nigdy śie myfli w tym [co jest najlepszego] ludzkie nie zgadzály. Iedni ie w obfitościach w páńłtwach pokłádáli/ A drudzy wdzyęczną rośkośz nád to przekłádáli. *RejWiz* 19v; *KochSat* B4; *RejPos* 227, 227v, 230; *KuczbKat* 290; *WujJud* 247v; *ModrzBaz* 64v; poznał Ian S. iź Páwłowi S. wdzięczne było iego wykłádanie: á iź ku rozumieniu mjfli iego wpifaniu przyść mogł. *SkarŻyw* 87, 51 marg, 87; *KochFr* 23; *ReszPrz* 11; *KochTarn* 79; *LatHar* 10; Iefli co rozumiefz: podź do vrzędu kościelnego/ obacz iefli śię twoiá myśl z kośćiołem y z doktory ś. zgadza *SkarKaz* 519a, 519b marg; *SkarKazSej* 694a marg; *PudłDydo* B2v.

Z przytoczeniem (2): y vćiebie záwždy ta myśl tkwiać w fercu będzie: To Bog był łácnno mu było czynić co chciał. *SkarŻyw* A5v; *KochTarn* 79.

Ze zdaniem podrzędnym referującym treść [w tym z zapowiednikami: *ta* (3), *tak(ow)a* (2); *że* (3), *aby* (2), *iż* (2), *jakoby* (2)] (9): *MurzHist* D; *KochSat* B4; bo nigdy ludzie nie obieráią złego thą myflą/ áby złe było/ ále śie podobieńśwem dobrego omyłáią *GórnDworz* Ff3v; *WujJud* 247v; *SkarŻyw* 51 [2 r.], 471; *KochFr* 77; iźby twa myfl/ wnet takowa byłá. Ze to śłufznie Bogowie ná cię przepuśćili *PudłDydo* B2v.

W połączeniu szeregowym (1): iáko ma być toż ono piśmo wedle woli Bożej/ wedle myfli zbáwicielá náłżego/ wedle prawdy świętey/ wykłádáne *ReszPrz* 11.

Fraza: »przychodzi [komu], przypada [na kogo] myśl« [szyk zmienny] (1 : 1): *LubPs* Rv marg; przyśzłá mu tá myśl/ iź był niegodnym śpráwować przenáświętfzey ofiary/ Mśzey przedziwney *SkarŻyw* 471.

Zwroty: »być myśli jednakiej (a. inakszej)« = *myśleć tak samo (a. inaczej)*; *idipsum invicem sentire Vulg* (2): IVżeś teraz w tym tráfił/ tey śpráwie ninieyśzey. O ktorey wiedz/ że ia nie iefł myfli inákśzey. *PaxLiz* B2v; *WujNT Rom* 12/16.

»myśl swoje powiedzieć (a. opowiedzieć)« (2): *MurzHist* D; Chciał na^m bog tim śwoię myfl opowiedzieć prawie Iź byđło á człowieka śtworzył krozney śpráwie *KochSat* B4.

Wyrażenia: »przeciwna myśl« = *sprzeczność* (1): Takowych śporow y przeciwnych myfli/ y pińania w káżdym Artykule náuki Lutherfkiey iefł bárzo pełno *ReszPrz* 60.

»uporna myśl« (1): *RejPos* 230 cf »myśl a sentencyja«.

»zła myśl« [w tym: uczynić złą myśl (1), w złą myśl przywieść (1)] = niesłuszne mniemanie (5): *RejPos* 233v, 320v; Sam fie w nieprawdę zawiędziefz Drugie⁸⁰ w złą myfl przywiedziefz *RejZwierc* 232; *CzechEp* 39 [2 r.].

Szeregi: »myśl, дума« (1): fáłfływe ye [*Pismo św.*] przywodzą/ nye według myfli ducha S. ále według fwych dum *KromRozm I* M2v.

»myśl a nauka« (1): Ale więcey fie myfl á náuká [*Chrystusowa*] iego fciąga do oney fwiętey ofiádłości niebieskiej *RejPos* 227v.

»myśl i rozum« (1): Bo ácz táka przysięga/ z myślą y z rozumem iego [*przysięgającego*] fie zgádza/ przedsie on temu Przykazaniu winien zoftawa. *KuczKat* 290.

»myśl a sentencyja« (1): ták wzywáfzy vporną myfl fwoię/ a fentencją włafną fwoię [...] ták w niey mocno trwamy/ ták iey odftąpić nie chcemy *RejPos* 230.

»myśl a (i) wiara« [szyk 1 : 1] (2): *RejPos* 227; Ale tá rozność niechay żadnego myśli y wiary nie rozrywa. *LatHar* 10.

4. Wola, chęć, upodobanie; *sententia (animi) Mącz, Vulg, PolAnt, Calep, Cn; voluntas PolAnt, Calep; votum Mącz, Calep; animus Vulg, Cn; arbitrium, mens, voluptas Mącz; anima, cor PolAnt; sensus, stomachus, studium Cn (500) : BielŻyw* 15; *LibLeg* 7/31v; *RejPs* 45v, 124, 176v; A ifcie towielki ryczerz kto fwą myfl porazi (*marg*) Wielki ryczerz kto w łobie fwą wolą porazi (-) *RejJóz* F2, E3; *LubPs* bb4v; A w rozlicznych roznościach [*narody*] myfli zá wiefzáią. Iż gdy co iedny mierzi podoba fie drugim *RejWiz* 1v, 85, 139 *marg*, Dd4v; *BielKron* 5v, 364; Skąd nád nim [*złym sercem*] wiśi wielki vpadek iego/ gdyż więcey folguie myflam fwym/ á obłędliwościam tego fwiátá/ niżli fzczyrey woley á náuce Páná fwoiego *RejPos* 65, 3v, 34, 117, 132v, 316, 343v; *RejZwierc* [203]; że iym [*wiernym*] dáie [*św. Paweł*] ná wzor Chriftofá rofkazuiąc/ áby y wnich tá myśl była iáka wnien. [...] Bo rofkazuie iym/ áby włobie taką chęć mieli/ iáka była w Chriftofie. *BudNT* Kk3; *KochPs* 185; *SkarŻyw* 74, 167, 390; IEdného chćieć/ y niechćieć/ to fpółeczność práwa/ Gdzie fię myśli niezgodzą/ tám przijaźń dżiuráwa. *KochFr* 75; *KochMarsz* 154; *PaprUp* L3; SZczęście z myślą niezgodne/ żáłość we mnie mnoży/ Infze czyniąc niżbym chćiał/ wżytek żywot trwoży *GrabowSet* C2; *GosłCast* 9; *SkarKazSej* 694a.

myśl do kogo, do czego (2): *BierEz* Q2v; do tego co Bog był wśiał w ferce iego [*chęć wstąpienia do klasztoru*]/ myśl w nim niegáfłá/ ále dáley roflá *SkarŻyw* 516.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść [zawsze z zapowiednikiem: taka; aby (2)] (2): *RejPos* 119v; Puścił Pan Bog myśl taką do fercá oney iego pániey Aglais/ áby [...] ćiało ktorego męczeńnika y kości ie⁸⁰ święte w domu fwym mieć/ y cześć im przyftoyną vczynić *SkarŻyw* 440.

W połączeniach szeregowych (2): *OrzQuin* B3; ktorzy taką myfl/ taką wiare/ á taką pokorę poftánowią w fercach fwych o Pánu fwym/ iż ie Pan rozwięzuie miłofierdziem fwoim *RejPos* 119.

W porównaniu (1): (*marg*) Bárán o łobie. (-) Bierźcie łobie ná przykład náfzę iedną głowę/ Abyście iednoftáyną wżyfcy mieli mowę. Y ták/ iáko my głowę/ iedną teź myśl mieli/ A iedni fie z drugimi zgadzác záfłze chćieli. *BielRozm* 8.

Przysłowia: Włzak fie żaden nie vrodzył Aby wżytkim w myfl vgodzył *RejJóz* A4.

gdzye fwiát baczą/ tám fie vdál káždy/ Bo mu fie tám po mylli poľzwu porze zówždy. *RejWiz* 169v.

A iáko Mędrzec powiáda: Trahit quemq^{am} fua voluptas, to ielt/ Tám wiedzie myll płocha/ gdzye fie ktho w czym kocha. *RejZwierc* 91v.

Frazy: »[ku czemu kogo] myll ciągnie, się ciągnie [za czym], musi się ciągnąć« (1 : 1 : 1): *RejPos* 313v; iż fie zówždy muľzą mylli náľze thám ciągnąć/ gdzie ie przyrodzenie wlecze. *RejZwierc* 91v; *BielSjem* 28.

»myll [kogo] (za)wodzi (a. (u)wiedzie), unosi; jako myll niesie« [w tym: na co (4), do czego (2), w co (1)] (8 : 1; 1): Tedy fie tu rozumem á ftráchem íprawuią. Aby ták nie czynili ná co ie myll wiedzye/ Gdzye więc kážda fwawola wnet guzu dowiedzye. *RejWiz* 144; ítrzeż fie áby cie myll á wola nieuwiadła náfládowác [ne imitari velis] brzythkości onych narodow *Leop Deut* 18/9; *Mącz* 214c; *GórnDworz* Ff4; *RejPosWiecz*³ 98v; A Ieľliby cie theż w ítan Rycerľki álbo ten żołnierľki myll wiodłá/ wierz mi y thámbyś fie nie práwie zle vdał. *RejZwierc* 26, 91v; Ten [hetman] poczynaíac łobie w domu/ iáko iego myll nioflá/ y ná łámę Tymoklią baczenia nie miał. *KochWz* 140; *GosłCast* 51; *KlonWor* 44.

Zwroty: »[kogo] po swej mylli baczyć« = *uważac kogo za zgodnego ze swojå wolå* (1): iż wybáwić raczyľz/ Miłóľniki twe co ye tu po łwey mylli baczyľz *LubPs* O5.

»by(wa)ć (a. íść, a. (po)wodzić się, a. zdarzac się itp.) ku mylli (a. gmylli), po mylli, wedle mylli« [szyk zmienny] (44 : 35 : 27): *BielŻyw* 144; Bowiemeś dopomogł iemu iż fie wľlytko po mylli iego ítało *RejPs* 29v, 62v, 83, 92, 106v, 174, 191, 195v; *RejJóz* P8v; Aczkolwiek wtich ksiąľkach wiele rzeczy ktore ínac niewľziľt kim [!] gmylli będą/ y niektore ínac poprawieniå potrzebuiå *SeklKat* Z3v; *RejKup* p2, f7; *MurzHist* Q4v; *BielKom* C4v; Iáko gdy chodzim wedle woley bożey/ wľzytko fie nam po mylli dzyeie: A gdy odľtåpyemy Pána/ iáko wneth ná nas íprzećiwne rzeczy przypadaíå. *LubPs* Xv marg; *RejWiz* 64, 139v [2 r.], 140; Wyiåchał thedy Hirám z Thyru/ ná oglådanie miåľteczek ktore mu był dał Sålomon/ y niebyły mu kmylli [et non placuerunt ei; y niepodobály mu fie *WujBib*] *Leop* 3.Reg 9/12, *Gen* 26/35; *RejZwierc kt*; *BibRadz* *5; *BielKron* 237, 406; *KochSat* B2v; Succedit ex sententia, Wodzy fie wedle mylli. *Mącz* 45a; Narrare stomachum suum, Powiedzieć co komu nie k mylli yeľt/ co ná ľercu zá gniew ma. *Mącz* 241a, 29a, 78d, 266d, 295c, 378b (11); *Prot* C2v; *RejAp* 48v, 84, 125v; *GórnDworz* Q7v; *RejPos* 19v, 48, 65, 107v, 126v (13); Aczći pod czås nie wľzytko nam k mylli bywało/ Ale próżno wľpominác to czo fie iuż słało. *HistLan* E2, C4, D4; *RejZwierc* 87, 88v, 173v, 174 [2 r.]; (nagł) Iáko lud wwodzić/ ieľli nie k mylli potkánie. (–) [...] iáko ma vchodźich [!] nieprzyiåcielowi/ ieľli fie s nim potykác nie podoba dla mieyľcå nie godnego/ ábo też dla trochy ludzi. *BielSpr* 26; *KochMon* 33; Ieľli [...] rzeczy wålze wam fie po mylli wiodå [ex sententia vobis cuncta sunt *Vulg*]/ záto íście wielkie dzieki Bogu czynię *BudBib* 2.Mach 9/20; *PaprPan* B2, E3, H3v, P, Cc4 (8); *KarnNap* Ev; *KochOdpr* B2, C2v; *KochPs* 27, 121 [2 r.], 122, 174; *StrykKron* 567; *NiemObr* 25; Odmów ieľlic niepomysli: day maľzli dáć wolå *KochFr* 10, 35, 37, 54, 72; Zda fie nam iż wľzytko ínådnie/ Po náľzey mylli przypadnie. *WisznTr* 25, 16; *KochProp* 9; *PaprUp* Iv; *ActReg* 31, 63, 82; *GrochKal* 7; *Phil* S6; *WysKaz* 11; *CzahTr* B; *GosłCast* 36; *PaxLiz* C3v; *KlonWor* 58; *ZbylPrzyg* A4v; Trudno gdy wľzytko k mylli nie ítraćić baczenia. *SzarzRyt* C3v.

»przeciw myśli być, przydawać się, stawać się« [*w tym: komu (2), czyjej (1)*] (1 : 1 : 1): STárałem fie ząwždy moy pánie wiedząc iż to przeciwko myfli twoiey ieft ábych nigdy niemiał myfli podniefioney *RejPs* 198; *KochFr* 61; prózno nárzékamy Ze fie co przeciw myśli nam przydało. *KochFrag* 17.

»myśli [czyjej] dogodzić, [komu] w myśl ugodzić, z [czyją] myślą się zgodzić« [szyk zmienny] (4 : 1 : 1): *RejJóz* A4; A odpuscicie proftemu ielliby co było/ Coby fie s czyią myślą włáfnie nie zgodziło. *RejZwierc* 253; *Phil Sv*; *LatHar* 665; *SkarKaz* 487a; Drudzy podobno od iákich pánow náchnieni/ á drugdy ínac vpominkámi kupieni/ ich myślóm dogadzaią. *SkarKazSej* 694a.

»mieć myśl [do kogo]« (1): Iuż cię ofliczki czekaią/ Dobrá wolą k tobie máią. Osieł [...] fie szkody nie nádziewał: A máiąc też myfl do oflic/ Przyzwolił fie z lífką wroćić. *BierEz* Q2v.

»po (swej) myśli, k (swej) myśli mie(wa)ć« [*w tym: kogo, co (16)*] [szyk zmienny] (13 : 4): Bo więcz vporne ítrwożenie [!] Gdy nie może po myfli mieć Szuka iakoby fie pomłćić *RejJóz* A3v, H3, P7, Q2v; *BielKom* Gv; Chodząc drogámi memi [Boga]/ iużby był wżytko k myfli miał *LubPs* S4v, C2v; Popátrzay ná onego coć fie ízczęfliwym zda/ Iż przypadki ná świecie po śwey myfli miewa. *RejWiz* 140, 166v; *RejZwierc* 79; *RejPos* 315v; *RejZwierc* 249v, 269v; Owa ták długo ípiéwał muzyk ón vbogi [Orfeusz] Ze musiał mieć ná kóniec po śwey myśli bogi *KochTarn* 76; *PudlFr* 71; A wiátry mamy po śwey myśli práwie: Kto wie/ przeciwne nie wftánałi potem? *GrochKal* 8; *GosłCast* 28.

»[na co] nasadzić myśl swoją, swą myśl w zgodzie [z czym] sadzić« (1 : 1): pomni/ iż chociaybyś iuż ná to náładził nawięcey myfl fwoię/ iż themu dofyć wczynić nie możesz *RejPos* 233; Kiedy kto fwą myśl w zgodzie z Páńfką wolą íadzi/ Znáczne póciechy miewa *GrabowSet* B2.

»myśl [czyją] nasycić, napełnić« [szyk zmienny] (2 : 1): Wízelka robotá człowiecza/ ieftci w wćciech iego/ gdyż fie wżytki prace do wft íciągáią/ (to ieft/ áby żył dobrze) ále myfli iego nigdy nie náfyćisz [sed anima eius non implebitur *Vulg Eccle* 6/7; dużá iego (*marg*) chuć, ábo chćiwość (–) nie będye náfycona *WujBib*] *BielKron* 80v; wftylz głófy: nápełni myśli człowiecze *SkarŻywBog* 357; *GosłCast* 58.

»myśl odmienić; myśl się odmieni (*a. zmieni*)« (2; 2): *RejJóz* G; acz Bog [...] Nas był przełóził naziemi Iuż czy myflj nieodmienj *RejKup* t5v, f8v, v4v.

»myśl [*w kim*] powściagać (*a. powściagnąć*), ukroćić w sobie; myśli [jakiej] pohamować; powściąganie myśli [od czego]« [szyk zmienny] (2 : 1; 1; 1): *RejJóz* E6v; iż to obrzezánye ferdeczne nic inego nye yeft yedno powciągánye myfli álbo woley od nierzádney żądzey y miłófcy rzeczy śwyeckich y cyeleftnych *KromRozm II* 12, k3 [2 r.]; *OstrEpit* A3v.

»swą myśl przewodzić« (1): *RejWiz* 122v cf »upor a myśl«.

»myśl (swoję *a. swą*) skłónić *itp.*; myślą się zanosić, z myślą godzić; za [jaką] myślą swoją udawać się; myśl [czyją] skłonna jest *itp.*; [kogo] na myśl [czyją] przywieść« [*w tym: ku czemu (7), na co (5), do czego (4), za czym (1)*] (10; 2 : 1; 1; 4; 1): *RejPs* 91; *Diar* 22; Ale oni złe zá dobre mnye tu oddawáli/ Práwye ná złość wftyltki myfli fwoye pokládáli *LubPs* Z, N2v; Siedzyał pátrząc ná miáfto gdzye fie był vrodził/ By pożegnał rodzinę ná to z myślą godził. *RejWiz* 132; *GórnDworz* M4, Mm6; *RejPos* 262, 329v; *GrzegŚm* 30; Y przyzwawłzy Biskupá oznaymił mu wolą fwoię: profząc áby mu zá złe niemiał/ ífz nie záraz ná iego świętą rádę myśli íkłónił. *SkarŻyw* 508, 192, 274, 235, 271; *WerGośc*

263; áby tego odpułzczenia [...] dołtąpili/ ná ktore fię zówzdy ná tym świcie/ myślą y żądzą zánošili. *LatHar* 660, 182; *SarnStat* 1004.

»stanąć z myślą« (1): Stánął wnet mocno z myflą á nie łzedł do złego/ A to było ná ten čás iście w woli iego. *RejWiz* 135v.

»myśli sw(oj)ej dosyc (u)czynić« [szyk zmienny] (5): *BielKron* 455v; *GórnDworz* Bb3; *RejPos* 192; woleli od połfułzeńtwa kościoła Rzymłkiego odstąpić/ á łwey myfli dofyc czynić. *SkarJedn* 168; *MWilkHist* G4v.

»po (swej) myśli używać [czego], sw(oj)ej myśli używać« [szyk zmienny] (4 : 3): bo oni [ludzie] więcey zówzdy vzywáli myfli łwoich niżli woley páná łwego. *RejPs* 158v; *RejJóz* 15; *LubPs* N3v; *RejWiz* 44v; *RejPos* 138v; łmáczniey łobie y zyeść moze/ y potym łobie wdzięcznego pokoiku po łwey myfli vżyć. *RejZwierc* 165, 271.

»wpaść w myśli [jakie ku komu]« (1): wpadł [król Edgar] wmyśli ku niey [zacnej panience] y zezwolenie łromotne: y przyzwáć iey do łiebie łáiemnie kazał. *SkarŻyw* 510.

»zniewolić [kogo] po myśli« (1): Bo kogo więcz zdrađna miłocz po myfli zniewoli luź ni małci nie przykładay *RejJóz* F6.

Wyrażenia: »myśl burzliwa [ku czemu]« (1): zápaleni tą chućiá á myflą burzliwą ku łlawie im rowney [...] nie drzewiey [...] łie vpokoi [...] áź łnimi porowna w vczyńkách zacnych. *BielKron* 333v.

»cielesna myśl« (2): *RejPos* 313v; ZÁłował fię człowiek y fráłował/ iż nigdy [...] [Boga] widzieć nie mođł. [...] Chćac P. Bog y w tym ludźiom y łielełney myśli ich dogodźić: Słowo sťtało fię ćiałem. dał Syná łwego w łiele widomego/ y ludźiom podobnego *SkarKaz* 487a.

»czysta, łwięta, uprzejma myśl« [w tym: czysta a łwięta (1)] (1 : 1 : 1): ta [reguła] zalezy wczyłtey a łzwyátey żáđzy y myłzly to yełt aby łyá ku zadney rzeczy łzwyeczkyey czyelełney nyelklonyła *PatKaz III* 144; *LatHar* 182.

»dobra myśl« (1): Naprzód/ ábyś z dobrą wolą y myślą QVINCVNXA iego czytał. *OrzQuin* A2.

»jednej myśli« (1): *Concors* – Zgodni, iednei miłzly A concoctione cordis dicitur, qui unius cordis, sive unius animi est, consentiens, conveniens, coniunctus. *Calep* 233b.

»jednostajna, jedna, zgodna, zjednoczona myśl« [w tym: zgodna a jednostajna (1)] [szyk 12 : 1] (6 : 5 : 2 : 1): A bez mey włłey przyczyny ziednoczoną myflą życzliwie łie o me złe łtáráią *RejPs* 62v; *Diar* 21; *OrzQuin* B3; *RejAp* 145; *GórnDworz* Ii4v; *RejPos* 23; *RejPosWiecz*² 94; *WujJudConf* 12v; *WierKróc* A4v, B2; *BielRozm* 8; *Concordia unanimitas et consensus* – Zgoda, iedna myłzł. *Calep* 233b, 233b.

»[kto czyje] myśli« = *według woli, upodobania* (2): Iákoźby był miał Iwoń ludzye łwoiey myfli/ Wiecełnieby w iego pánłtwo pogánie nie przyłzli. *PaprPan* Ff; *SkarŻyw* 299.

»myśliwa myśl« (1): Ale iefli ćię ráczey myłliwa myłł wiedzie Ná dzikie wieprze iecháć/ álbo ná niedzwiedzie *KochDryas* [A3].

»nęđzna myśl« (1): *RejPos* 138v cf »myśl a rozkosz«.

»niesłorna, swowolna myśl« (1 : 1): Thy porzeżefz [...] czyniáć dofyc oney łwowlney myfli łwoiey/ wiele rzeczy rozlicznych á kołztownych. A on drzy á nie ma czáłem czym zákrýć nęđzney głowy łwoiey *RejPos* 192; *KochWr* 21.

»myśl nieskromna, nieuczciwa, przewrotna, sromotna« [szyk 2 : 2] (1 : 1 : 1 : 1): otworzył iey [ojciec córce] nieuczciwe myśli fwoie/ profząc [...] áby iego żoną być chciałá. (*marg*) Oćiec corkę zá żonę mieć chce. (–) *SkarŻyw* 487, 510; którą niepobożnością iego [*Waleriusa*] infze *Tribus* wzrulfzone będąc/ wolnym onego niewinnego wczyniły/ niechząc przewrotney myfli y żądy iego dogadzić. *Phil Sv*; *OstrEpit* A3v.

»myśl serdeczna« (2): *GrzegŚm* 30; iuz poczęła fię między ludźmi złość zámnażác/ á kázda myśl ferdeczna pochopna była ku wżemu złemu *WerGośc* 263.

»swa myśl« = *upór* (15): Abyś vpor á fwą myfl fwowolnie przewodził *RejWiz* 122v. Cf »swej myśli«.

»swej myśli« = *uparty* (14): V kogo głowa ieft mała [...] vkazuje człowiek[a] fpokoynego, cichego tajemnika fwey myfli w wczynkach ftatecznego, y fkąpęgo. *GlabGad* M7, M3v, N5, N6v, N7, Ov (11); *Duri capitones*, *Swey główki/ fwey myśli*. *Mącz* 37d; *Cerebrosus*, *Mozgowiec/ który álbo gniewliwy/ álbo zuchwály/ álbo też fwey myfli yeft*. *Mącz* 48c; ábowiem iefli by pan był furowy/ á fwey myfli: nigdy inaczey nie rádżę/ iedno fluchác do namnieyżzego punktu iego rofkazania *GórnDworz* L5.

»świecka myśl« (1): A iákoż fie fwiecka myfl s Páńską zrownác może. Tey pomoże pochlebftwo/ á tey prawdy trzebá *RejWiz* 182v.

»uporna myśl« (2): kthory nic nie dba o świętą wołą iego: owżem zá vporną myflą fwoią/ [...] wdawa fie zá omylną radą fwiátá nikkzemnego. *RejPos* 262, 280v.

»wolna myśl« (3): iż tu w pośrzodku ftał [*Adam w rajy*]/ Miedzy złym/ miedzy dobrym á wolną myfl w tym miał *RejWiz* 133; *RejAp* 46, Ee3.

»zła myśl« (3): *SeklKat* M4; ponyeważ złych myfli y żądz w nas nye powcyąga? *KromRozm II* k3; *Diar* 66.

»zniewolona myśl [czyja], zniewolenie myśli [czyjej]« (1 : 1): *RejPos* 316v; Táką namową [...] nie zniewoloną myfl fwoię/ ále bárzo wolną wołą pokazał Apoftól *SkarŻyw* 81.

Szeregi: »myśl, (a, i) chęć (a. chuc, a. chciwość)« [szyk 7 : 2] (9): *LubPs* N2v; *BielKron* 333v; ábowiem iefliż białugłową pánem zowiemy/ przyftoi áby kázdy z nas myfli fwe wżytki/ y chciwości/ poddał pod moc iey *GórnDworz* Cc2v, M4; iż Pan *Kriřtus* á zbáwiciel náłz/ nie fám fwą myflą/ nie fám fwą chucią/ fzedł ná tę pułzczą/ iedno iż był przywiedzion od *Duchá* s. *RejPos* 70, 329v; *PaprUp* H4v; *WujNT* 263. Cf »wedle myśli, wedle chuci«.

»myśl i duch« (1): Dayże nam tedy náłz wřzechmogący Pánie/ taką myfl/ y takiego *Duchá* twego świętego/ ábychmy fie [...] nic nye vnořili od woley á od przeřzrenia twego świętego. *RejPos* 24v.

»myśl i kochanie« (1): byfmy [...] tu w tey gořpodźie myflámi y kochánim głupim nie zořtawáli. *SkarKaz* 551b.

»myśl i możność« (1): iáko tho ieft mocna rzecz v Páná tego/ wiárá fercá fkruřzonego/ á ze wřzey myfli y ze wřzey możności przykłonionego do niego. *RejPos* 236.

»myśl i posłuszeństwo« (1): bo ku they myřfły y pořlufřenftwu t. m. my bandzyemy gotowy t. m. rade y obrone nářze dzyerzczy *LibLeg* 8/133v.

»myśl a rozkosz« (1): Bo ácz *Herod* będąc krolem vżył do czáfu nędzney myfli fwey/ á krotkiew rofkofzy fwey/ á w což mu fie to potym w krotkim czáfie obrociło *RejPos* 138v.

»serce a myśl« [szyk 4 : 1] (5): *Diar* 66; Przeźrzyłz też zalię ferce á myłł Bogá oycá niebiefkiego/ iż on vžaliwfyz fie nędznego vpadku twego/ thák miłemu fynowi nie przepuścił *RejPos* 107, 107 *marg* [2 r.], 119v.

»mysł i myśl« (1): iufz więcey przeklinác nigdy ziemie niebęde dla człeká/ ktorego łmyłł y myłł do złego z młodości fwey fłkonna ieft. *SkarŻyw* 271.

»mysł i stateczność« (1): Dayże nam tedy náłz wżechmogący Pánie taką myłł y taką ftáteczność w fercach náłzych/ ábychmy [...] przy tobie wiernie ftali *RejPos* 31.

»mysł i staranie« (1): Iz Krol Jego Miłość jako jest powinien, tak też wszyckę myłł swá i staranie k temu skłonił *Diar* 22.

»myśli a wiara« (1): iż wiele krolow y kfiążát tę iednoftáyną myłł á tę iednoftáyną wiarę vtwardzili fobie s thą befią/ wżgárdziwfyz onego fwego Báránká fwiętego *RejAp* 145. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»myśl, (a, albo, i) wola« [szyk 12 : 12] (24): *LibLeg* 6/190, 10/115; *GlabGad* O3v; *KromRozm II* 12; *DiarDop* 118; I owłsem w zakonie Pánłkim myłł y wola iego [*in lege Domini voluntas eius*; wola iego *WujBib*] *Leop Ps* 1/2, *Deut* 18/9; Nunc accipe sententiam meam ... Chciey wyrozumieć wolą moyę/ álbo moyę myłł. *Mącz* 35c; *OrzQuin A2*; *RejPosWiecz*² 94; *KuczbKat* 135; *WerKaz* 302; *OrzJan* 61; o pohámowánium złych vczynekow niektorych potáiemnych/ ktore w myłłi á w fámey woley zoftáią/ z ftrony ołtátniego boże⁸⁰ przykazánia Dekálogu. *SarnStat* 714, 1004; *SkarKaz* 353b. Cf »wedle woley, myłłi«, »za myłłą a wolą«.

»myśl i zezwolenie« (1): *SkarŻyw* 510 cf »wpaść w myłłi«.

»myłłi i (a) żądza (a. (po)żądliwość, a. požądanie« [szyk 8 : 6] (14): *PatKaz III* 144; *WróbŻółt* qq2v; *SeklKat* M4, N2; iż tákye przykazánye myłłi y żądz náłlych/ woley bożey przeciwnych powfcyągnąc nyemoże *KromRozm II* k3, k3; *GórnDworz Ff4*; *Phil Sv*; *GrabowSet Lv*; áby [...] pofolgowánia doftąpili/ ná ktore fię tu vprzeymą myłłą y požądánium zánošili. *LatHar* 182, 660, 665. Cf »wedle myłłi a požądliwości«.

Wyrażenia przyimkowe: »wedle (a. wedla), według, podług, podle myłłi« = *ad a. secundum arbitrium, ex (animi) sententia, ex voluptate, optato, ad votum, pro votis Mącz; secundum cor a. voluntatem PolAnt; ad mentem Modrz (111 : 13 : 8 : 1): LibLeg 7/31; RejPs 17v, 115v, 122, 169v, 182, 201v; RejJóz L*; Gdy bych wfytko rołłaphowal. Wedle fwey myłły iako chczyal Nie tak by mi zywota zal. *RejKup f2*; *MurzHist Cv, C2v, L3*; *LubPs Nv*; ná woli káždemu dáię/ chceli tego włzytkiego com nápiłł wżywác álbo nie/ może fobie káždy wedle myłłi fwey popráwić iáko chce/ y porády indzie fżukác *GroicPorz C2v*; *KrowObr* 40, 132; *Leop 3.Mach 4/1*; *UstPraw H*; Iefli dżiś w tym pozwoliłz ludowi temu [...] y dałz im odpowiedz podle ich myłłi [*locutusque fueris ad eos verba bona*]/ tedyć oni będą fługámi po włzytki czály. *BibRadz 3.Reg 12/7, 1.Par 17/19, Dan 11/3, 7; OrzRozm K3v*; Ex animi sententia, Wedle myłłi/ Wedle chući/ woley. *Mącz* 10b, 109d, 263c, 267a [3 r.], 464a, 508a; *LeovPrzep av, a2*; *RejAp 165v*; *GórnDworz L4v*; Iz po ten czás zywotá fwoiego opáłowateś fie iákoś chciál wedle myłłi fwoiey/ ále przydzye czás iż cie inłzy opáłowác będzie/ á powiedzye gdzye będzie chciál wedle woley fwoiey. *RejPos* [279], 19, 122v, 143v, 175v [2 r.], 183 (18); *BiałKat 293v, 323v*; Bo iefli mu [*człowiekowi statecznemu*] co przypádnie od fzczeńcia/ álbo bogáctwá iákie [...] álbo

cożkolwiek wefołego á wedla myfli iego/ tho iuż on onę rádość [...] może w łobie vmiárkować iáko chce. *RejZwierc* 87, 82v, 94, 138, 147v, 163 (13); *PaprpPan* G3v, Gg3v; *ModrzBaz* 86v [2 r.], 396, 456; *StryjKron* 492, 597; *NiemObr* 159, 170; A potym świát wedle fwyé myśli zwiedziwízy/ Boday w fławie/ y w dobrym zdrowiu do Polfki Prziiechał *KochFr* 129, 75; *KochPam* 80; *KochPieś* 15; *ArtKanc* Nv; *PaprpUp* D2, Ev, H4; *OrzJan* 6; *WujNT* 155; *RybWit* [A2]. Cf »by(wa)ć wedle myśli«.

~ Wyrażenie: »[kto] wedle (a. według) myśli [czyjej]« = *kto odpowiadający czyjemu upodobaniu, czyjej woli* (3): Nactus sum hominem ex sententia, Tráfiłem ná człowieká wedle mey myśli. *Mącz* 240d; *PaprpPan* M3; ma zdrowie dobre/ fumnienie pewne/ żonę vczciwą/ wedle myśli/ k temu y potomłtwo vciefzone *GostGospPon* 169.

Szeregi: »wedle myśli, wedle chuci« (1): Ad votum successit, Ex sententia, idem Wedle myfli/ Wedle chuci. *Mącz* 3b.

»wedle myśli a (po)żądliwości« (2): wczem V. C. M. pan bog vedlye mysly a zandlyvosczy nadarycz y poczyeficz raczil. *LibLeg* 7/31v; *RejAp* 178.

»wedle myśli a (i) rozkazania« (2): *RejPos* 241; gánią chrzeft mátych dźiatek/ powiádaiąc iż nie ieft wedle myfli y rofkazania páná Chrytufowego *BiałKat* 261.

»wedle myśli i upodobania« (1): A widząc iż fię to wedle myśli/ y vpodobánia iego nie dzieie/ fráfuie fię oto *NiemObr* 14.

»(nie) wedle (a. według) wolej, (a, ale) (wedle) myśli [szyk 6 : 2] (8): Wiefz mily panie izes ty według woley a myfli fwey raczył fthworzyc duffę y cialo moje *RejPs* 207; Filii ad arbitrium parentum suorum vivere debent, non ad suum, Dzieci nie wedle fwey myfli/ ále wedle ftárfzich fwoyich woley máyą żyć á fprawować fie. *Mącz* 14a; *RejAp* 67, 178v; wedle woley á wedle myfli fwoiey/ rácz ie [serca nasze] vczynić godnym przybytkiem łobie. *RejPos* 203, 256v, 329v; *ZapKościer* 1580/5v. ~

»k(u) myśli (a. gmyśli)« = *ad voluptatem* *Modrz* [w tym: komu (35), czyjej (14)] (68): *RejJóz* C; *BielKom* D7; *RejWiz* 75v, 123v, 144; Zá tym profzę/ iefliby tu co było piáno komu nie k myfli/ zá odpufzczenie *BielKron* 334v, 476; *Mącz* 127b; *GórnDworz* M4v; (*nagł*) Ná Dom. (–) Iam to budował nie tobie/ Ty też buduy k woli łobie. Nie gań co nie k myfli baczyfz/ [...] Káždy k fwey myfli buduie. *RejZwierc* 236, A2v, B4v; *PaprpPan* E, Cc3v, [Hh5]; *ModrzBaz* 133v; *SkarŻyw* 298; Ad votum Ex sententia ad voluntatem – Podłę woly, kmiřzly. *Calep* 30a; *GosłCast* 45; Iuż cię moy miły fynu/ Bóg niech błogořłáwi/ Z miłofierdźia fwiętego/ wřzyftko k myfli fpráwi. *PaxLiz* E2, B, B2, D, D3v, E3; *PudłDydo* A4. Cf »by(wa)ć ku myśli«, »k (swej) myśli mie(wa)ć«.

~ Wyrażenie: »[kto, co] ku [czyjej] myśli« = *kto, co odpowiadający(-e) czyjemu upodobaniu, czyjej woli* (3): Kto obiáwia táiemnice przyacielfkie/ wiáre tráci/ á nienaydzie przyacielfá ku fwey myfli [amicum ad animum suum]. *Leop Eccli* 27/17; *BielSpr* 47v; Byś też fnađz więc y nálażł páńftwo k myfli łobie/ Ale ktoż da nie znáiąc w nim pánować tobie? *PudłDydo* B. ~

»po myśli« [w tym: czyjej (42), komu (14)] (94): Ofobna to ifcie rzecz mieć flugę dobrego [...] A kto gi iefzcze łobie/ pomyfli wyprawi Wielką rofkofz a pokoy ifcie łobie fpráwi *RejJóz* G3, K6v, L6v, Mv; *RejKup* q3, x7, ee4v; *LubPs* 13 marg, N5, Rv; Nie tedy wftań kiedy chcefz/ ále kyedy muřifz/ A czynić po fwey myfli prožno fie ocz kuřifz. *RejWiz* 71v; ROzumiem to moj brácie iż nie wřzitko wřzędzie Coś tu czedł/ po twey myfli podobác fie będye. *RejWiz* Cc3, 29, 53v, 68, 73v, 87v, 169v,

183v; Poymę łobie kłwey woli v bogą dzieweczkę/ Wyćwiczę ią pomyśli łobie by owieczkę. *RejFig* Dd2v; *RejZwierz* 31v; *RejPos ktv*, 67v, 331; Bo nie dziwuy fie temu nic/ iż fie ná máły čás co po myśli iego pofortuni złościwemu *RejZwierz* 184v, [207], 245v; *BudBib Is* 40/2; *BudNT przedm* dy; *KochPs* 121; Niechay fráfunku nie zna/ niech po myśli żywie. *PudłFr* 67; *PudłDydo* A2v. Cf »po swej myśli baczyć«, »by(wa)ć po myśli«, »po (swej) myśli mie(wa)ć«, »po (swej) myśli używać«, »zniewolić po myśli«.

~ *Wyrażenie*: »[kto, co] po myśli« [w tym: czyjej (4)] = kto, co odpowiadający(-e) woli, upodobaniu [szyk 3 : 3] (6): Iż mię w rychle podkaią nie pomyśli śprawy *RejJóz* G5, L3v; Ten kthory obiawia táiemnice/ tráci wiárę/ áni łobie znaydzie przyaciela po myśli fwey [ad animam suam]. *BibRadz Eccli* 27/16[17]; *RejZwierz* 120v; Połowie/ widzę/ idą nofy powieśiwszy/ Znać że nie po fwey myśli odprąwę odnořą. *KochOdpr* C3; *NiemObr* 130.

Szereg: »po [czyjej] myśli a życzliwy« (1): Włzytkiego mu iuż ze włzech łtron napoły przyplywa Kiedy śprawcze po fwey myśli a życzliwe miewa *RejJóz* L3v. ~

»nad myśl« = *wbrew woli, wbrew upodobaniu* (2): MOy towarzyřu ielłiżes to iuż czedł A iżes co nie trefnego náłfed Iż by cie wždy poczęłci ruffyło Prořsę ábyć nic nád myřł nie było *RejRozpr* K4; aby tak częřte staranie ojcowskie WKM naszego MP o dobrym pospolitym nad myśl WKM się nie rozrywało tym. *Diar* 75.

»za myślą« (1):

~ *Szereg*: »za myślą a wołą« (1): bo ych M. any radycz any obmiłlacz nycz niechczą yedno czo bi bilo za miřya a wołą yey M. myanowythą a oznaymyoną *LibLeg* 10/115. ~

W przén (21) : Myřł fercá yego [Boga] po włřytkich narodzyech trwa włřędzye. *LubPs* I, hh4v; A táki żywot wiedzye/ iáko ine Kłiążę/ Bo fwey myřli dla pychy/ niczym nie zawiąże. *RejZwierz* 72; *GórnTroas* 67.

Zwroty: »[co] miewać po swej myśli« (1): gdy rořkofzy ciało/ Miewa tu po fwey myřli/ by fie nábuiało. *RejWiz* 43v.

»[kogo] na [jaką] myśl nieć« (1): Strzeřz pilnie by cie ferce ná tę myřł nie niořło. *RejWiz* 188v.

»[kogo] spiąć myślami« (1): Bo co waży párgámin [...] ielłi nieńalż chęci? Co tedy práwem inřzy/ co nas przyięgámi Wiąźáli/ ty nas fercem zepni/ y myślámi. *KochProp* 15.

Wyrażenia: »skruszona myśl« (1): Bo nie rozumiey ábyć tho piřmo gánić miało cokolwiek vczyńiř [...] co ielł z woley á z rořkazania iego/ ále o to fie napirwey łtaray/ ábyř przez tę łkrufzoną myřł fwoię/ á przez ták pořtanowioną wiárę fwoię o pánu řwoim/ napirwey rozwiązał ferce řwoie *RejPos* 119v.

»uporna, swowolna myśl« (2 : 1): ábyř bił á tłumil vporne myřli á poźadliwořci w fercu řwoim/ rozmyřłem řwoim/ á czynil mu gwałt w vpornych myřlach iego. *RejPos* 202v, 114v.

»wszeteczna myśl« (1): Zálámuy mocnym krigyem włzeteczną myřł w łoby *RejWiz* 99.

Szereg: »myřł i (a) żądza (a. poźadliwořć« (1 : 1): *RejPos* 202v; á wnet fię ferce ie^{go} do tak řprořney myřli y żądzey łkłoniło: ták iřz fię corki fwey zápálczywie rozmiłował *SkarŻyw* 487.

Wyrażenia przyimkowe: »kmyřli« (1): Toć náłze prořby/ pánie: to ty chćiý duřzy Náłzýy kmyřli vczyńić *KochPs* 16.

»po myśli« [*w tym: czyjej (6)*] (8): Kto ná wolnym wędzidle fwą wołą rośpuści/ A ciálu po fwey myfli hárcować dopuści. *RejWiz* 67v, 94, 131; Lecż niełtotyłz ty Owce/ toć fie nie zgadzaią/ A też ie lada Wilcy/ po myfli drapaią. *RejZwierz* 108; Bo y s cudzey komory nołzą miód ty pczóły/ Kiedy więc po fwey myfli rośpułzczą fokoły. *RejZwierc* 269v, 116, 142v. Cf »miewać po swej myśli«.

5. *Zdolność myślenia (4)* : o tym żadnym rozumem nie ogárnionym Bołtwie iego mowić álbo piąc tedy fnadnie łam łtrách myłł odeymie. *RejAp* AA2v.

W połączeniu szeregowym (1): ábowiem áni robotá/ áni myłł/ áni náuká/ áni mądrość [*nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia Vulg Eccle* 9/10; áni łpráwá/ áni rozum/ áni mądrość/ áni vmienie *Leop*] ielt w piekle/ do ktorego ty ciągniefz. *BielKron* 81v.

Szeregi: »myśl i czucie« (1): Ia bez myśli/ bez czucia iużem byłá zmárlá. *GórnTroas* 32.

»mowa i myśl« (1): Ale dáleko włytko podziwienie/ włytkę mowę y myłł náłzę przechodzi/ co nam iednorodny Syn/ Iezus zbáwiiciel náłz/ vcżynił. *SkarŻyw* 119.

6. *Zestawienia w funkcji nazwy botanicznej (2)* :

»dobra myśl« = *Ferula (Narthex) assa-foetida L., zapaliczka cuchnąca, asant; bylina z rodziny baldaszkowatych (Umbelliferae) o nieprzyjemnej woni, używana w lecznictwie (2)*: *Ferula, sylvestris rapsia* – Dobra myłł. *Calep* 416a; *Narthecia* – Dobra myłł. *Species ferulae humilioris, quae ad iustam altitudinem narthecis non assurgit, folia habens maxima, ut quaeque terrae proxima. Dicta videtur Narthecia per diminutionem, á fruticis humilitate: quare etiam a quibusdam Ferula minor, et ab aliis Ferulago appellatur [...]* Duo eius sunt genera: *Nartheca Graeci vocant assurgentem in altitudinem: Nartheciam vero semper humilem. Calep* 688a.

Synonimy: 1. dusza, pamięć, rozum, serce, umysł, zmysł; a. animusz, duch, serce; b. dufanie, ufność, wiara; f. dusza, życie; 2. rozmyślanie; 3. pomyslenie, przedsięwzięcie, rada, umysł, zamysł; 4. chęć, upodobanie, wola; 5. rozum.

Cf **MYŚLENIE**